

**BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ**

PANEL

**“SON GELİŞMELER IŞIĞINDA TÜRKİYE’NİN
AB İLE MÜZAKERE SÜRECİ”**

02 Kasım 2006

ACILIS

Prof. Dr. M. Selçuk USLU
Başkent Üniversitesi
Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü

Prof. Dr. Mehmet HABERAL
Başkent Üniversitesi Rektörü

PANEL YÖNETİCİSİ

Prof. Dr. Haluk GÜNUĞUR
Türkiye-AB Derneği Başkanı
Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi

PANELİSTLER

Yaşar YAKIŞ
AKP Düzce Milletvekili
AB Uyum Komisyonu Başkanı

Onur ÖYMEN
Emekli Büyükelçi
CHP İstanbul Milletvekili

Prof. Dr. Erdal Muzaffer ÜNSAL
Ankara Üniversitesi
SBF İktisat Teorisi ABD Başkanı

Dr. Ahmet Zeki BULUNÇ
Emekli Büyükelçi
Başkent Üniversitesi Öğretim Görevlisi

Tarih: 02 Kasım 2006; **Saat:**14.00

Yer: Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampusu Prof. Dr. İhsan Doğramacı Konferans Salonu
Eskişehir yolu 20. Km., ANKARA

Tel:0(312)- 234 10 10/1201–1207; 0(312) 234 14 11

Faks:0(312)-234 15 46

<http://sam.baskent.edu.tr>; E-posta: sam@baskent.edu.tr

SUNUCU- Değerli konuklar; “*Son Gelişmeler Işığında Türkiye'nin Avrupa Birliği'yle Müzakere Süreci*” konulu Panelimize hepiniz hoş geldiniz.

Öncelikle panelimizin açılış konuşmasını yapmak üzere Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü Prof. Dr. Sayın M. Selçuk Uslu'yu kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. M. SELÇUK USLU (Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü)- Sayın Rektörüm, Sayın meslektaşlar, değerli konuklar, sevgili öğrenciler; panelimize hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Açılış konuşmasına geçmeden önce bir iki şey söylemek istiyorum. Birincisi şu: Sayın Oğuz Demiralp, Büyükelçi, Avrupa Birliği Genel Sekreteri, şu anda Helsinki'de olduğu için toplantımıza katılamıyor, onu bildirmek istedim. İkincisi, Sayın Rektörümüzün bir sözü var, siz de duymuşsunuzdur zaman zaman, “*üniversiteler, bir toplumun deniz feneridir*” der. Zannediyorum ki Başkent Üniversitesi, bu görevini yeterli bir şekilde yerine getirmektedir. Bunu söylemeye neden ihtiyaç duydum? Dün 9. Cumhurbaşkanımız Sayın Demirel'in laiklik üzerine konuşma yaptığı bir toplantı vardı. Bugün de 8 Kasım'da Avrupa Birliği Komisyonu'nun yapacağı toplantıda ve yayınlayacağı İlerleme Raporu'nda ne olur, ne biter, onun bir ön tartışmasını burada yapmak, değerlendirmek için toplandık. Bütün bunlar, aslında bir üniversitenin içinde bulunduğu toplumu, bilgilendirmesi konusunda yapması gereken çalışmalardır zannediyorum. Başkent Üniversitesi, Sayın Rektörümüzün Başkanlığında bu işi içtenlikle, yeterince ve bilinçli bir şekilde yerine getirmektedir.

Panelin başlığı, “*Son Gelişmeler Işığında.*” “*Son Gelişmeler Işığında*” deyince değerli konuklar, Türkiye birkaç aydır nelerle karşı karşıya, bir düşündüm. Küçük küçük notlar aldım, şimdi bunları söyleyeceğim. Kronolojik bir sıra değil, çok büyük bir araştırma da değil, medyada neler yazıldı, neler çizildi, nelerle karşılaştık, onları söyleyeceğim size.

Avrupa Parlamentosu'nun bir Türkiye Raporu yayınlandı. Sonra Avrupa Birliği Dönem Başkanı, Finli bir zat, Kıbrıs'la ilgili birtakım demeçlerde bulundu. Fransız Parlamentosu, Ermeni meselesiyle ilgili bir yasa taslağını kabul etti. Yazar Orhan Pamuk, Nobel Edebiyat Ödülünü aldı. Başbakanın bir rahatsızlığı söz konusuydu. Ondan sonra yaşananlar, gerçekten inanılmaz birtakım hadiselerdi. Kazakistan'da Türk işçilerine saldırılar oldu. YİMPAŞ olayı yeniden gündeme geldi. Bütün bunlar, bu birkaç ayda karşımıza çıkan hadiseler. Peki, 8 Kasım'daki AB toplantısında ne olacak acaba diye düşündüğümüz zaman, benim kanım, yeni bir şey olmayacak sayın konuklar, olması için bir neden de yok.

Bakınız, şu elimde tuttuğum, Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye Raporu; 'da 38 madde var. Bu maddelerin bir kısmının da şıkları var, yani bir toparlarsanız, 50-60 tane madde. Bunun içinde "yok", yok değerli arkadaşlar, Türkiye'yle ilgili olarak akıllarına ne geldiyse eleştirilecek, hepsini buraya koymuşlar. Türk Ceza Kanunu'ndaki 301' inci maddeden tutun da Ermeni meselesine kadar, Ermeni meselesinden tutun da Kıbrıs'a kadar, Kıbrıs'tan tutun da Güneydoğu'ya kadar, Güneydoğu'dan tutun da işte azınlıkların dini sorunları, yen, azınlık yaratma talepleri, mülk edinmeleri vesaire, aklınıza gelebilecek her şey burada var. Durum böyle olunca, 8 Kasım'daki toplantıda ne olacak, bundan farklı bir şey mi var? Bu, Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye Raporu'dur. Avrupa Birliği de bunun dümen suyunda olduğuna göre, burada yazılanların hepsi olmasa dahi, bunların bir kısmı karşımıza gelecek.

Efendim, bir fıkra var, aklıma geldi: Kıdemli bir aşçıya sormuşlar, demişler ki, "efendim, en iyi aşçı kimdir?" "Bence en iyi aşçı, aynı çorbayı değişik isimlerle müşteriye sunandır" demiş. Değerli arkadaşlar; aynı çorba Türkiye'nin karşısına hep çıkıp duruyor. Aşçılar iyi midir, kötü müdür bilmem, ama bu çorbayı pişirenler aynı, çorba aynı, isimler başka. Hep aynı şeyler önümüze geliyor. Dolayısıyla 8 Kasım 2006 tarihindeki toplantıda da benim beklentim, benzer konuların gündeme gelmesidir.

Bildiğiniz gibi, Avrupa Birliği'yle Türkiye ilişkileri uzun bir süreç, epeydir devam ediyor. Bunun başlangıcı tahminen 1963 Ortaklık Anlaşması'yla başlamış, 95'te imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması'yla devam etmiş ve 3 Ekim 2005 sonrasında da Avrupa Birliği Konseyi'nin Türkiye ile müzakerelere başlama kararıyla farklı bir boyuta geçmiş.

Efendim, 17 Aralık 2004 Brüksel Zirvesi'nden sonra, ki o zamana kadar burada beni dinleyenlerin de büyük bir çoğunluğu, zannediyorum ki Avrupa Birliği'ne girme konusuna olumlu bakıyor. Ama son zamanlara baktığımız zaman, bu çok değişti. İstatistikler gösteriyor ki, bugün Türk toplumu, Avrupa Birliği'ne girme konusunda yüzde 30'lar civarında bir "evet" oyuna sahip. Peki, bu neden böyle oldu acaba; nereden nereye geldik? Kendimce -bunlar kendi görüşlerim- birtakım şeyler saptadım, okuyacağım size. Birincisi, Türk toplumu, anlatıldığı gibi gelir düzeyinin yükselmesini ve serbest dolaşım hakkının olmayacağını anlamış durumda. İkincisi, Türkiye'nin önüne konulan koşulların büyük bir kısmının kabul edilebilir olmadığı ve milli menfaatlerimize aykırı olduğu görüşü hâkim. Üçüncüsü, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olup olmamasıyla uzaktan yakından hiçbir ilgisi olmayan Kıbrıs meselesi daima önümüze konuldu, hiçbir ilgisi yok değerli arkadaşlar. Dördüncüsü, Türk toplumuyla Avrupa Birliği arasında iyi ilişkiler kurulması için görevlendirilmiş bulunan Temsilci -ki bugünlerde dönüyor veya başka bir yere gidiyor- tam tersini yaptı, üstüne vazife

olmayan gereksiz çıkışlar yapmak suretiyle bizleri rencide etti, yani ilişkiyi iyileştireceğine kötüleştirdi. Bütün bunlar, Avrupa Birliği'ne girilmesi konusundaki olumlu görüşleri rencide etti.

Kıbrıs meselesine demin değindim, o da çok enteresandır, tekrar dönmek istiyorum; çünkü gerçekten Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olmasıyla veya olmamasıyla Kıbrıs'ın uzaktan yakından bir ilgisi yok. Dönem Başkanı Finlandiya Dışişleri Bakanı, ortaya bir şeyler attı. Finliler veya Finlandiyalıların 1950'lerde, 1960'larda, 1970'lerde Kıbrıs'ta yaşanan hadiseleri ayrıntılarıyla bildiğini hiç zannetmiyorum. 1974 yılından itibaren Kıbrıs'ta sağlanan huzurun tümüyle Türkiye'nin yaptığı müdahale olduğunun acaba farkındalar mı; hiç zannetmiyorum. Dolayısıyla konu hakkında ayrıntılı bir bilgiye sahip olmadığınız zaman, sizin o konuyla ilgili görüş bildirme hakkınız da yoktur değerli arkadaşlar. Bunlar, gereksiz çıkışlardır. Dediğim gibi, tartışılan konu, pişirilen konu, her zaman önümüze konulan bu konunun Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girip çıkmasıyla uzaktan yakından hiçbir ilişkisi yoktur.

Değerli dinleyenler; aslında söylenecek çok şey var. Ancak panelistlere sözü vermeden önce, Olli Rehn'in bir açıklaması var, onu size okuyup sözlerime son vereceğim. Şöyle diyor Rehn: *“AB'nin tezi nettir. Yapısal açıdan otomatik sisteme bağlı olmaması, ucu açık olmasına rağmen, Türkiye'nin üyeliği için müzakere sürecine devam ediyoruz. Ortak hedef bellidir ve Türkiye'nin bir gün yükümlülüklerini yerine getirmesi durumunda, bu hedef tam üyeliktir. Hukuk devletine, temel özgürlüklere saygı gösteren daha Avrupalı bir Türkiye'ye kolaylık sağlama yönünde Avrupa Birliği'nin stratejik açıdan çıkarı vardır. Evet, stratejik önemi ve ekonomik dinamizmi nedeniyle Avrupa'nın Türkiye'ye ihtiyacı var. Ancak Türkiye, bu kartını da aşırı bir şekilde kullanmamalı, Avrupa için önemini aşırı değerlendirmemeli.”* Bakınız söylenen laflara değerli arkadaşlar; diyor ki, “kardeşim, fazla havalanma, haddini bil.”

Benim söyleyeceklerim bu kadar.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

SUNUCU- Değerli konuklar; şimdi de konuşmasını yapmak üzere Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Mehmet Haberal'ı kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. MEHMET HABERAL (Başkent Üniversitesi Rektörü)- Değerli milletvekilleri, değerli öğretim üyesi arkadaşlarım, sevgili öğrenciler; gerçekten hepinize çok teşekkür ediyorum. Tabii TBMM'nin şu anda ne denli yoğun çalıştığını biliyorum, ama ona rağmen iki çok değerli parlamenterimizin burada olması gerçekten çok önemli. Çünkü onlar, bu panel vasıtasıyla hem bizlere, hem de toplumumuza çok önemli bilgiler verecekler, hem de artık

yıllarımızı alan, emeğimizi bir bakıma götüren diyebilirim, toplumumuzu bu denli meşgul eden, yılların rüyası diye gündeme getirilen, aslında bana göre, herhalde Atatürk'ün söylediklerinin yanlış değerlendirilmesi sonucu âdeta hedef diye gösterilen bu Avrupa Birliği nedir, nereye gidiyor ve gidiyoruz bizlere aktaracaklar. Değerli bilim adamı arkadaşlarım da bilimsel yönüyle bu değerlendirmeyi yapacaklar.

Önce bir düzeltme yapmak isterim: Sayın Uslu'nun söylediği söz bana ait değildir, Sayın Demirel'e aittir. Biliyorsunuz, Sayın Demirel bir yasaklı dönem geçirdi. O dönemlerde ben üniversitede bir üniversite grubu kurdum ve o üniversite grubu vasıtasıyla da o günün yasaklı liderlerini zaman zaman toplantılara davet ettim. Bu toplantılardan birinde, Bulvar Palas'ta yapılan toplantıda Sayın Demirel, konuşmasının sonunda bize dedi ki, *“Unutmayınız ki, üniversiteler, ülkelerin deniz feneridir. O fener ne kadar güçlü yanarsa, ülkeler o kadar daha rahat medeniyeti yakalar ve daha güçlü adımlarla ilerlerler.”*

Değerli konuklar; ben elbet ki hiçbir zaman bugün tartışılacak konunun uzmanı değilim, ama Türkiye Cumhuriyeti'nin bir vatandaşıyım. Ben olayları bir vatandaş olarak değerlendiririm, yani Türkiye Cumhuriyeti'nin bir öğretim üyesi, bir vatandaşı, bir üniversite yöneticisi olarak değerlendiririm. Konun uzmanları, değerli parlamenterler ve bilim adamları, bugün bu konuyu enine boyuna tartışacaklar. Benim buradan zaman zaman söylediğim bir şey var; diyorum ki, devletler insanlar gibidir. Burada şu anda ne kadar arkadaşımız var, bilemiyorum. Ben özellikle hepimize teşekkür ediyorum; çünkü dün burada gerçekten Sayın Demirel, bana göre tarihi bir konuşma yaptı ve buralar tıklım tıklım doluydu. Ama bütün bunlara rağmen bugün görüyorum ki, yine bu salon gerçekten oldukça önemli oranda sizler tarafından dolduruluyor. Burada ne kadar insan varsa, bunların her birinin, doğal olarak hepimizin ayrı bir şahsiyeti var. Eğer öyle olmasa, herkes eşit olur, dünyada böyle bir şey yok. Zaten yüce Allah bile beş parmağı aynı şekilde yaratmamış, hepsinin ayrı bir boyu var, yani bunun gibi. Gayet tabii insanlar böyle olunca, toplumları, devletleri oluşturan, insanlardır. O zaman her devletin de mutlaka bir şahsiyetinin olması gereklidir. Eğer devletlerin şahsiyeti olmazsa, o devletler müstemleke olur, başkalarının hegemonyası altında yaşamlarını sürdürürler. Çok şükür benim ülkem, ki o muhteşem 600 seneden fazla yaşayan Osmanlı İmparatorluğu maalesef yıkıldı, kül haline getirildi, onun üzerinde Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimiz tarafından âdeta bir bakıma yokluklar içerisinde kuruldu ve bize emanet edildi. O yokluklardan bugün buraya geldi Türkiye Cumhuriyeti.

Her zaman söylüyorum buradan, bir kere daha tekrarlıyorum: Türkiye, odun ateşinin ışığından lazere geldi. Ne kadar zamanda? 83 sene gibi kısa bir dönemde. Acaba dünyada başka bir ülke

var mı ki, bu kadar kısa zamanda gerçekten Atatürk'ün söylediği gibi, asrın medeniyet düzeyini yakalasin, hatta zaman zaman onu da aşsin. Ben bilemiyorum, eğer bilen varsa, ondan da gerçekten öğrenmek isterim. Bu, benim ülkemın ulaştığı noktayı gösteriyor. İnaniyorum ki, Türkiye'nin bugünkü bu yönüyle, özellikle teknolojik ve bilimsel yönde ulaşmış olduğu noktada bu ülkeyi kuranların onur payı var. Onlar mutlaka rahat uyuyorlar. Ama buna karşın değerli konuklar, bu kadar medeni Türkiye Cumhuriyeti içerisinde zaman zaman öyle olaylarla artık karşılaşılıyor ki, bunları doğrusu benim kabul etmem mümkün olmadığı gibi, ülkeme de yakıştıramıyorum. Medeniyet, medeniyetin imkânları, onun kuralları, ama özellikle maalesef giderek ve son zamanlarda biraz daha çoğalarak bu yönüyle ülkem gerçekten zedeleniyor.

Tabii ülkemın masaya oturduğu zaman, kendi gücünü, kendi imkânlarını yeteri kadar gündeme getirmemesi nedeniyle, biraz önce Uslu arkadaşımın da söylediği gibi, maalesef diğer ülkelerin özellikle temsilcileri tarafından çok değişik değerlendiriliyor. Burada iki tane çok değerli Büyükelçimiz var. Tabii ben onlara sormuyorum, ama onlar, büyükelçilik yaptıkları ülkelerde, herhalde kalkıp o ülkenin insanların davranışlarıyla beyanlarda bulunmadılar, o ülkelerin geleceğiyle ilgili yorum yapmadılar. Hele hele o ülkelerin güvenliğini sağlayan ordusuyla, kurumlarıyla âdeta böyle karşı karşıya gelircesine beyanlarda hiç bulunmadılar. Kaldı ki, ezkaza eğer öyle bir şey yapmaya kalkışsalar, herhalde oralarda oturamazlardı diye düşünüyorum. Tabii ben yine buradan söylüyorum: Kabahat söyleyende değil. Kimde; söyletende. Cumhuriyetin ilk yıllarını aslında birçok yönüyle burada oturanların bir grubu çok ağır bir şekilde yaşadı ve o dönemlerde Atatürk'ün, mesai arkadaşlarının diğer ülkelerle olan ilişkilerini de gördüler. Hele Türkiye Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletlere ne şekilde kabul edildiğini onlar da yaşadılar, artık biz de bunu öğrendik. Atatürk hiç kimseden ricada bulunmadı, tam tersine ne dedi; *“Davet edilirse, hay hay, geliriz. Benim ülkem buna layıktır, benim ülkem davet edilmeye layıktır, kapıda beklemeye değil.”*

Yine buradan söyledim, bir kere daha söylüyorum: Atatürk, “asrın medeniyet düzeyi” dedi, “Batı” demedi. Batı derken, “Avrupa” demedi. Batı denildiği zaman, hep sanki Avrupalılar gerçekten her şeyiyle mükemmel, çıkmışlar, medeniyetin en tepesine ulaşmışlar. “Amerika” demedi, “Asya” demedi, daha doğrusu “güney” demedi, “kuzey” demedi, “asrın medeniyet düzeyi ve onu da aşmak” dedi. Burada yine tarihçi arkadaşlarımız vardır; hiçbir liderin böyle bir söylemi olduğunu okumadım. Yani topluma diyecek ki, “sizin hedefiniz, asrın medeniyet düzeyi ve onu da aşmaktır.” Onun da tek bir yolu var, o da çalışmaktır. Eğer çalışırsanız, o zaman sizi bir tek yüce Allah durdurur, hangi şartlarda olursa olsun. Dolayısıyla insanlarımızın büyük ekseriyeti, maalesef Atatürk'ün bu söylevini hep “Türkiye

Cumhuriyeti Avrupa Birliği'ne girecek, ona göre yükselecek, aksi halde yükselmesi söz konusu olmayacak veya olamayacak.”

Değerli konuklar; ben Şimdi buradan size soruyorum: Benim lkem, odun ateşinin ışığından lazere geldi ve bugün bunu aŐıyor. Nasıl geldi acaba, kiminle geldi; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının alinteri, özverisiyle geldi. Eğer yle olmasaydı, acaba -örnekleri dünyada dolu- nasıl gelecekti buraya?

Sanıyorum yine toplumumuzun bir grubu, uluslararası iliŐkilerle istiklali zedeleyen organizasyonları birbirine karıŐtırıyor. Bugün dünyanın bütün ülkeleri, doğal olarak birbiriyle normal ilişkiler içerisinde, onun böyle olması gereklidir. Bunun kuralları vardır, uluslararası ilişkiler boşuna söylenmemiŐtir. Bugün Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle, Avrupa Birliği'ni oluşturan ülkelerle mükemmel ilişkileri var, bunlara sayđı duyuyoruz. Ama eğer o ilişkiler, benim ülkemin istiklalini zedeleyecek düzeye inerse, onu kabul etmek mümkün olmaz. Maalesef bugün bizim tabii basından ve bugüne kadar ğrendiklerimiz çerçevesinde gördüğüm kadarıyla, bu ilişkilerimiz maalesef bu noktaya getirilmiştir veya getirilmeye çalışılıyor. İŞte o kadar getirilmeye çalışılıyor ki, A ülkesinin sayın büyükelçisi, B ülkesinin büyükelçisi, benim lkemde pekâlâ çıkıyor, beyanatlar veriyor, ithamlarda bulunuyor. Ama karşısında yeteri kadar, “beyefendi, burası Türkiye Cumhuriyeti...” Doğrusu mazur grn, mutlaka verilmiştir de, tabii istiyorum ki Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Misak-ı Milli hudutları içerisinde bu ülke, kanla, canla kazanılmış, bize emanet edilmiş, herkes kendine gelsin ki, bu toplumun insanları, bizler de geleceğimize heyecanla, umutla daha iyi bakabilelim ve daha çok çalıŐalım. Çünkü her Őeyin geçtiği yol, biliyoruz değerli konuklar, çalışmaktır. Eğer güçlü olmak istiyorsak, çalıŐmak zorundayız, bunun başka bir yolu yok. ÇalıŐmadan, üretmeden eğer biz Türkiye olarak retken Türkiye yaratamaz isek, her yönüyle, niversitesiyle, sanayisiyle, diğer faaliyetleriyle eğer biz retken Türkiye'yi yaratamazsak ve devamlı olarak baŐkalarından bir Şeyler bekler duruma gelirsek, işte o zaman bu insanlar, kendilerini hep güçlü zannederler. Maalesef bu toplumları o düzeyde hep göstermeye veyahut da görmeye alıŐır gibi bir duruma geldik, bunu kabul etmek mümkün değildir.

Hani Atatürk söylüyor ya, “*Türk, alıŐ, güven, vn*”; işte benim toplumum, böyle bir toplumdur. Nasıl ki bugüne geldik, bugünden sonra da aynı gle inanıyorum ki biz yolumuza devam edeceğiz. Tabii ben yine söylüyorum buradan; nasıl ki biz, bu gücümüzü Türkiye Cumhuriyeti hudutları içerisinde gösteriyoruz, Kuzey Kıbrıs'ta da aynı Şeyi göstermek durumundayız. Gösteriyoruz aslında. Niye? Hani söylüyoruz ya, “Türkiye Anavatan, Kıbrıs Yavru vatan”; boşuna denilmedi, ben dn buradan söyledim. Bu bayrağın rengi, Türkiye

Cumhuriyeti'nin şehitlerinin kanıyla nasıl ki renk almıştır, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunda da yine bu toplumun insanları kanını akıtmış ve o hudutları çizmiştir. Elbet ki Türkiye Cumhuriyeti'nin vatandaşları olarak bizler, hem kendi ülkemize, hem de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne aynı oranda sahip çıkarak yolumuza devam etmek durumundayız.

Ben panelistlere gerçekten bir kere daha teşekkür ediyorum. Sizlere de teşekkür ediyorum. İnanıyorum ki, bu panel, gerçekten çok önemli olacak, birçok yönüyle. Hani arkadaşımız Sayın Uslu söyledi ya, işte o rapor hazırlıyor, o onu hazırlıyor, bu bunu hazırlıyor, herkes mutlaka bir şey hazırlar. Şunu söylemek istemiyorum: Bizim atasözleri çok önemlidir. Derler ya, “yolunu kaybedene yol öğreten çok olur.” Ama çok şükür, benim ülkem yolunda devam ediyor; çünkü temeli, Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimiz tarafından o şekilde kurulmuş ki, o Cumhuriyet ilkeleri, Atatürk'ün ilkeleri hiçbir zaman zedelenmeyecek. Benim toplumumun hiçbir ferdi, Misak-ı Milli hudutları içerisinde Türkiye Cumhuriyeti'nin hiçbir ferdi, inanıyorum ki buna asla müsaade etmeyecektir.

Hepinize teşekkür ederim.

SUNUCU- Değerli konuklar; kürsüye Panel Yöneticisi Türkiye-Avrupa Birliği Derneği Başkanı ve Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Haluk Günügür'u ve AKP Düzce Milletvekili, AB Uyum Komisyonu Başkanı Sayın Yaşar Yakış, Emekli Büyükelçi, CHP İstanbul Milletvekili Sayın Onur Öymen, Ankara Üniversitesi SBF İktisat Teorisi ABD Başkanı Prof. Dr. Erdal Muzaffer Ünsal ve Başkent Üniversitesi Öğretim Görevlisi Dr. Sayın Ahmet Zeki Bulunç'u davet ediyorum.

OTURUM BAŞKANI (Prof. Dr. HALUK GÜNUĞUR)- Sayın Rektörüm, çok değerli Bakanlar, değerli milletvekilleri, değerli meslektaşlarım, akademisyenler, değerli konuklar ve sevgili öğrenciler; mensubu olmakla gerçekten büyük övünç duyduğum Başkent Üniversitesi'nin gündemi her zaman sıcaklığına yakalayan Stratejik Araştırma Merkezi tarafından düzenlenmiş olan bu panelimize hoş geldiniz diyorum.

Derler ki, “bir kişinin fazla konuşması istenmezse, onu oturum başkanı yaparlar genelde.” Aslında bugünkü koşullarda laf aramızda, Oturum Başkanı olmak, panelist olmaktan daha kolay. Hakikaten ilişkilerde çok ciddi sorunlar da var. Tabii olumlu yönler de var, olumsuz yönler de var, ama en azından Oturum Başkanlığı daha keyifli bir görev olarak bana geldi. Fakat tabii zaman zaman bizim üniversitemizde her fikir özgürce savunulduğu için, oturum başkanları da panele başlamadan evvel kısa bir “korsan tebliğ” de sunarlar. Ben korsan tebliğ

sunmayacağım bugün; çünkü çok değerli konuşmacıların vakitlerini almak istemiyorum. Ama izin verirseniz, bir iki cümle de söylemeden edemeyeceğim; çünkü hakikaten Türkiye-AB ilişkileri açısından çok önemli bir aşamadayız.

Ben, biliyorsunuz, biraz evvel değerli sunucu arkadaşım da söyledi, iki şapkalı bir kişiyim; bir yanda akademisyen olarak bu güzel üniversitenin onurlu bir öğretim üyesi olarak mesleğimi sürdürmeye gayret ediyorum, aynı zamanda da bir sivil toplum örgütünün ve Avrupa Birliği'yle ilişkilerde en eski sivil toplum örgütünün kurucu üyesiyim. Biraz evvel yine kurucu üyemiz Sayın Bakanımız Sümer Oral'la dışarıda görüşürken bir konu aramızda geçti, bunu da sizlere anlatmak isterim: Dedi ki Sayın Oral, "Hocam, ne kadar oldu biz bunu kuralı?" Dedim ki, "Sayın Bakanım, biliyorsunuz, 14 Nisan 1987'de tam üyelik başvurusunda bulduk. Hemen onun sonbaharıydı, Eylül ayında biz bunu kurduk. Fakat şu aşamada Türkiye-AB ilişkileri sivil toplum düzeyinde, dernekler düzeyinde çok da iyi gitmiyor." Sayın Bakan dedi ki, "Derneğin durumu da Türkiye-AB ilişkilerinin genel gidişine paralel bir seyir izliyor herhalde." Aslında doğru; hakikaten günümüzde oldukça zor bir aşamadan geçiyoruz. Sayın 9. Cumhurbaşkanı Demirel'in dün olağanüstü bir sunuşu vardı, bir dersti o, yani bilimsel boyutları da ağır basan bir dersti. Bir bilim adamı olarak aslında kıskanmadım da değil, ama takdirle izledik hepimiz ve orada demişti ki, "öğretim üyeleri, evet, deniz feneri gibidir, etrafını aydınlatması lazımdır." Biz de zaten Başkent Üniversitesi ve öğretim üyeleri olarak aslında bu görevimizi (misyonumuzu) yerine getirmeye gayret ediyoruz. Ama ben buna bir şey daha ekleyeceğim: Öğretim üyeleri sadece deniz feneri gibi değil, bir mum gibidir zaman zaman, etrafına ışık vermek için kendi erir gider, ama en azından etrafı aydınlanmış olur. Bu çok önemli değerlendirmeyi de huzurunuzda getirmek istiyorum.

Kıbrıs sorunumuz var, limanlar konusu var, Finlandiya modeli var, azınlıklar konuları var, azınlık vakıflarıyla ilgili konular var, sivil-asker ilişkileri var; bütün bunlar, ilişkilerimizdeki hakikaten her biri, başlı başına bir panel konusu olacak boyuttaki olaylar. Tren kazası yaklaşımları var Avrupa'dan Türkiye'ye gelen, Rum veto tehdidi sürekli olarak Türkiye'nin üzerinde sallanmakta, bu var. Tribünlere oynamayı ihmal etmeyen bir Avrupa var ve nihayet bütün bu değerlendirmelerle biraz da duygusal, biraz da mantıksal yaklaşarak Türkiye'de ciddi biçimde azalan Avrupa'ya karşı kamuoyu desteği var. Bunları günümüzde görmezlikten gelmemiz mümkün değil. Çok değerli konuşmacılar bunları mutlaka açacaklardır ve gerçekten Sayın Rektörümün de biraz evvel isabetle vurguladığı gibi, bu panel, gerçekten izleyicilere ve tabii kamuoyuna çok önemli mesajlar verecek.

Ben sadece bir konuya değinip, ondan sonra bu sunuşumu bitiriyorum. O konu, 301'inci maddeyle ilgilidir ve beni fevkalade rahatsız etmiştir. Bundan yaklaşık 2-3 hafta evvel Olli Rehn Türkiye'ye geldi, TÜRK-İŞ'in düzenlediği toplantıda konuştu, arkasından basın toplantısı yaptı. Ben basın mensubu değilim, o toplantıya şu soruyu sormak için katıldım ve sorumu da sordum, bir bilim adamı -ilim adamlarının o özelliği var, biliyorsunuz, dilinin kemiği yok, istediğini her yerde rahatlıkla sormuştur- olarak: "Sayın Olli Rehn; ben bir bilim adamıyım. Ben önümüzdeki süreçte, Aralık ayının ilk haftası içinde dersler vermek üzere bir hafta-10 günlüğüne Fransa'ya davet edildim ve orada bir de konferans vereceğim. Siz 301'inci maddede şiddete dayanmayan fiillerin düşünce özgürlüğünün aslında önünde olmaması gerekir, herkesin düşünce özgürlüğünü şiddete dayanmamak kaydıyla özgürce savunması gerektiğini söylüyorsunuz. Bir an için size hak veriyorum ama aynı özgürlüğü Fransa'da, 'Türkiye-AB İlişkiler ve Sorunlar' başlıklı konferansımı verirken, birinin kalkıp da 'Ermeni soykırımıyla ilgili görüşleriniz nedir?' dediği zaman, ona vereceğim cevapta 'böyle bir şey yoktur, bu deli saçması bir şeydir, tarihi hukuk belgeleriyle ortaya koyamazsınız' dediğim zaman ve de eğer Senato'dan çıkmış ise, Cumhurbaşkanı da oylamışsa, beni yakalayıp, götürüp hapse atarlar. Siz Komisyon olarak gelip bana destek verecek misiniz, beni ziyaret edecek misiniz? Benim yapmam gereken yükümlülükleri yerine getirirken, faşizan bir Fransız Parlamento düzenlemesinin karşısına niye çıkmıyorsunuz? Benden yapmam gereken birtakım bir şeyleri isterken, karşılığında sizi, kuran devletin kapısının önünü de temizlemeniz lazım. Eğer bunu yaparsanız, ondan sonra benden istediğiniz taleplerde haklı olabilirsiniz. Ama bunu yapmıyorsanız, bir ülkede bir fikrin açıklanması eğer suç olup hapse girilebiliyorsa, o zaman aynı koşulu getirip de benim önüme koyamazsınız. Önce mutfağınızı temizleyin, sonra gelin, beni eleştirin, yapmam gereken şeyleri söyleyin."

Sayın Onur Öymen oradaydı, o parlamentodaki o faşizan yaklaşımı biz burada televizyonlardan izledik. Ben burada yorumunu yaptım televizyonlarda, belki daha ayrıntılı olarak değineceklerdir, ama bunun fikir özgürlüğüyle filan ilgisi yok. Senato'dan çıkar mı, çıkmaz mı, o ayrı bir değerlendirme konusu. Bunun özellikle altını çizmek istedim.

İkincisi, masanın başına geçmeden evvel değerli dostum Ahmet Zeki Bulunç Üstadım dedi ki, "Hocam, şu sunuştan evvel bir de şu kırmızı çizgilerini söyler misiniz?" Söyleyeyim: Ben bir sivil toplum örgütünün başkanı olarak ve derneğimizin tüzüğü gerektirdiği için, biz her zaman Türkiye-AB ilişkilerinin tam üyelik süreci içerisinde bu hedefe doğru yönelmesi için çalışmalar yapıyoruz. Ama Avrupa tarafı yanlış yaparsa, onu da eleştirmek hakkımızdır. Türk tarafı yanlış yaparsa, onu da eleştiriyoruz. Ancak şunu da söyleyeyim: Üç tane nokta vardır ve Dernek'te birçok kardeşim, arkadaşım da aynı şeyi düşünüyor. Eğer Avrupa, şu üç noktada

benim önüme koşul sürerse, hiç kusura bakmasın, yoluna bensiz devam eder. Bakın, bu kadar açık söylüyorum, öğrencilerim de var aranızda. Birinci nokta; Kıbrıs Rum Tarafını Ada'nın tek temsilcisi olarak siyaseten, defacto değil, dejure olarak tanımamız önkoşul olarak getirilip masanın üzerine konulursa. İkinci nokta; olmayan soykırımı tam üyeliğin önkoşulu gibi eğer Avrupa benim önüme getirir, “bunu tanımadan bu iş olmaz” derse. Üçüncü nokta; Türkiye'nin tapu senedi olan Lozan Dengeleri ve ülkenin toprak bütünlüğüne şu veya bu şekilde başına bela gelecekse. Bu 3 noktada ben hiçbir zaman geriye adım atamam. Bunlar benim hiç değişmez, vazgeçilmez unsurlarımdır. Bunu eğer benden istiyorsa, o zaman Avrupa bensiz yoluna devam eder diye düşünüyorum.

Bu kısa korsan tebliği de sunduktan sonra panele hemen geçiyorum. Panelde değerli konuşmacılar, ilk turda 20'şer dakika görüşlerini sizlere sunacaklar. Büyük olasılıkla sizlerden mutlaka sorular gelecektir, yorumlar gelecektir, onları da birebir alacağız. Toplu olarak ikinci turda konuşmacılar, hem eklemeleri yapacaklar, hem de sizin sorularınıza yanıt verecekler. Eğer izin verirlerse, ben bu programdaki sıraya göre sunuşlar için panelistlere söz vereyim. İlk sözü Türkiye-AB ilişkilerinde çok önemli misyon üstlenen, Türkiye Büyük Millet Meclisi Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkanı ve eski Dışişleri Bakanı Sayın Yaşar Yakış'a veriyorum.

Buyurun Sayın Yakış, ilk söz sizin.

YAŞAR YAKIŞ (AKP Düzce Milletvekili, TBMM Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkanı)- Sayın Başkan, değerli profesörler, sayın Bakanlarım, değerli konuklar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Son gelişmeler ışığında Türkiye'nin Avrupa Birliği'yle müzakere süreci, biraz geniş başlık benim için. Onun için, konuyu belki kısaltarak, belki öyle zannediyorum her bir panelist belli bir alanda derinleşirse, konunun biraz daha fazla derinliğine inmiş olabiliriz. Ben, şu sıralarda en güncel konular ne varsa, bütün aşamaları atlayıp müsaadenizle oradan başlamak istiyorum. En güncel konu da “tren kazası olur mu, olmaz mı?” Dilerseniz oradan başlayalım. Efendim, benim kanaatime göre, Avrupa Birliği'nde Kıbrıs gibi, aslında Kıbrıs Rum Kesimi'ni de homojen bir toplum olarak da düşünmek doğru değil. Kıbrıs Rum Kesimi'nin başındaki Papadopoulos çok katı bir tutum sergiliyor. Onun tutumuyla Kıbrıs Rum Kesimi'nde herkes aynı kanaatte olmayabilir, ama arkasında büyük bir destek olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla bir Kıbrıs Rum Kesimi'nin tutumu var, bir de Avrupa'da Kıbrıs Rum Kesimi'nin arkasına sığınmak suretiyle kendi politikalarını Kıbrıs Rum Kesimi üzerinden Türkiye'ye satmak

isteyen veyahut da Türkiye'ye bedel ödetmek isteyen kesim var. Bunun dışında, bir de Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılmasını samimi olarak arzu eden ülkeler var.

“Bugünkü koşullarda bu denge nasıl oluşur?” dersiniz, ben şunu söylemek isterim: Eğer bir tren kazası olursa, bu tren kazası, müzakerelerin askıya alınması şeklinde olabileceği gibi, herhangi bir başlık altında müzakerenin açılmaması şeklinde de olabilir. İkisinin arasında aslında hukuki olarak bir fark var, müzakerelerin askıya alınmasıyla herhangi bir başlık altında müzakerelerin başlamaması aynı şey değildir. Müzakerelerin askıya alınabilmesi için, bir nitelikli çoğunluğa ihtiyaç var, galiba 2/3 çoğunlukla karar vermeleri lazım. Ama bir defa askıya alınmışsa, tekrar başlanabilmesi için, o zaman oybirliğiyle hareket etmeye ihtiyaç var. Dolayısıyla müzakereye devam edilmemesini isteyen ülkeler ile ondan sonra edilmesine karar verdikleri zaman, aynı ülkeler, aynı düşünceyi ifade etseler, o olmuyor, bütün ülkelerin “evet” demesi lazım. Buna mukabil, herhangi bir başlık altında müzakerelerin açılmaması ise şöyle bir şey: Müzakere sürecinde, biliyorsunuz, önce başlıkların taraması yapılıyor. Taramadan sonra Avrupa Birliği, Komisyon olarak bir belge hazırlıyor, Avrupa Birliği'nin tutumunu belli ediyor. O tutumu belli ederken, her ülkenin “ben Türkiye'yle müzakerelerin açılması için şu eşğin getirilmesini istiyorum, şu şartın ileri sürülmesini istiyorum” deme hakkı var. O şartlar yerine gelmeden müzakereler başlamayabilir. Dolayısıyla bir ülke eğer taş koyarsa, o başlık altında müzakereler açılmayabilir. O başlık altında açılmaz; öteki başlık için de aynı şeyi söylerse, orada açılmaz, üçüncü başlıkta da açılmaz, her başlıkta da açılmayabilir. Bu bir iştir, müzakerelerin askıya alınması başka bir iştir.

Dilerseniz, önce “müzakerelerin askıya alınması ihtimali var mı?” ona bakalım. Ben bunu uzak bir ihtimal olarak görüyorum. Tren kazası denilen en çok budur aslında, ötekilere tren kazası demek belki doğru değil. Yani neyin tren kazası olduğu herkese göre değişebilir, ama muhtemelen bunun dışındaki senaryolara tren kazası demek doğru değil. Peki, bu ihtimal varit midir? Bu ihtimal varit ise, Kıbrıs Rum Kesimi veya Papadopoulos istemediği için değil, Avrupa Birliği, Türkiye'yle müzakerelerin devamını istemiyor da onun için varit olabilir. Yoksa Kıbrıs Rum Kesimi istemiyor diye değil. Başka bir deyişle söyleyeyim: Avrupa Birliği, eğer Türkiye'yle müzakerelerin kesilmesini istemiyorsa, Kıbrıs Rum Kesimi'nin bileğini bükme imkânına sahiptir. 450 nüfuslu Avrupa Birliği, 600 bin nüfuslu bir devlete veyahut da bir topluma kendisini esir veya rehine aldırılmaz. Avrupa Birliği'nin böyle hallerde Kıbrıs Rum Kesimi'nin bileğini bükme imkânı vardır. Bileğini büküyorsa, Avrupa Birliği'nde Türkiye'yle müzakerelere devam etme iradesi yok demektir.

Şimdi bu düşünceyi aynı şekilde sürdürülim: Eğer bu irade yoksa, Türkiye, Kıbrıs'ın tamamını hiçbir karşılık beklemeden verse, “ben Kıbrıs'ı veriyorum, hiçbir şey de

istemiyorum sizden, yeter ki beni üyeliğe alın” dese, -ki böyle bir ihtimal hiçbir zaman düşünülemez, ama sırf düşüncenin çarpıklığını ortaya koymak için böyle bir örnek veriyorum- eğer bu siyasi irade yoksa, yine Avrupa Birliği, Türkiye'yle müzakerelere devam etmeyecektir. Bu sefer Kıbrıs değil, başka bir yerde bir engel çıkaracaktır. Onun için, ben Sayın Prof. Uslu'nun açış konuşmasında söylediği söze katılıyorum; Kıbrıs, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki müzakerelerde bir unsur değildir, bunu bu şekilde görmemiz lazım. Bunu unsur olarak ileriye sürenler, bir başka bahanenin arkasına saklanmak için yapıyorlar.

Kıbrıs'la ilgili sorun olarak neler var? İki büyük başlık altında toplayabiliriz: Bir tanesi, Kıbrıs'ın tanınması meselesi, ki Kıbrıs'ın tanınması, Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nin hükümlerinin KKTC topraklarına da teşmili anlamına gelecektir. Bu da Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne olan tanınmasını geri alması demektir. Türkiye'de hiçbir hükümet, hiçbir devlet, hiçbir irade bunu gerçekleştiremez. Bir hükümet bunu yapsa, ertesi gün düşer; onun yerine gelecek hükümet aynı kararı sürdürürse, o da düşer. Onun için, bunu bir ihtimal olarak düşünmemek lazım, böyle bir şey yok demek lazımdır. Bunun da böyle olduğunu Türk Hükümeti, Avrupa Birliği'ne bildirmiştir.

Meşhur Yahudi fıkrası vardır, biliyorsunuz: Yahudi, komşusundan borç almış, zamanında ödeyememiş. Adam her akşam eve gelmiş, karısına “bu borcu ödemedik, ne yapacağız, acaba mallarımıza el koydurur mu, mahkemeye gider mi?” falan diyormuş. Karısının artık boğazına kadar gelmiş; bir gün pencereyi açmış, komşusuna “komşu, kocam senden aldığı borcu ödeyemeyecek, tamam mı?” demiş, pencereyi kapatmış. Kocasına dönmüş, “şimdi onlar düşünsün” demiş. Türkiye'de bugünkü koşullar altında Kıbrıs sorunu çözümlenmedikçe, Kıbrıs'ta iki toplumlu bir tek devlet ortaya çıkarılmadığı sürece, -Annan Planı temelinde olur tercihen, çünkü epey mesafe kaydetmiştir veya Kıbrıslı Türklerin kabul edebileceği başka bir formül altında olabilir- Türkiye, Kıbrıs'ı tanımayacaktır, yani Kıbrıs Rum Kesimi'ni Ada'nın tümünün temsilcisi olarak tanımayacaktır, bunu cümle âleme ilan etmiştir. Avrupa Birliği de o günden bugüne hiç üzerimize gelmiyor. Dolayısıyla o iş şimdi “dipfrize” mi dersiniz veyahut da gazocağındaki, arkadaki küçük ateşlerin üzerine konulmuş bir olay haline gelmiştir, öyle diyebiliriz.

Öteki konu, Türkiye'nin limanlarını ve havaalanlarını Kıbrıs Rum bandıralı uçaklara ve gemilere açması konusudur. Bunun için de Türkiye, bu yılın başında bir “Eylem Planı” açıkladı. Bu “Eylem Planı”na göre, “Türkiye olarak limanları açmanın bizim bir vecibemiz olduğunu biliyoruz. Bu vecibe, 1963 Ortaklık Anlaşması'ndan ve 1996'da yürürlüğe giren Gümrük Birliği Anlaşması'ndan kaynaklanan bir vecibemizdir. Bunun bizim için vecibe

olduğunu biliyoruz. Ama sizin de bir vecibemiz var” diyoruz. Nedir o vecibe? 24 Nisan 2004’te, referandumda Türkiye’ye, Türkiye’deki siyasi liderliğe ricada bulunmuşlardı; “lütfen Kuzey Kıbrıs’taki soydaşlarınızı Annan Planı’na olumlu oy vermeye teşvik ediniz” diye. Biz teşvik ettik ve Türk Kesimi olumlu oy verdi. Rumlar olumsuz oy verdiler; fakat Rumlar Avrupa Birliği’ne girdiler, Türk Tarafı giremedi. Bunun üzerine, Avrupa Birliği, referandumdan iki gün sonra oturdu, bir karar aldı. Avrupa Birliği Konseyi’nin bu kararı Kuzey Kıbrıs üzerindeki ekonomik ambargonun hafifletilmesi kararıydı. Tarih 26 Nisan 2004’dü..Bu tarihten beş gün sonra Kıbrıs Rumları içeriye girdiler ve bu kararın uygulanmasını durdurdular, veto ettiler, engel oldular. Halbuki Avrupa Birliği kurallarına göre, bir ülke Avrupa Birliği’ne girdiği zaman, kendisinden önce alınmış olan, kendisinin girmesinden önce alınmış olan kararları aynen uygulamak mecburiyetindedir. Şimdi bunu soruyoruz Avrupa Birliği’ne. Diyorlar ki, “O karar, Konseyin Komisyon’a verdiği bir talimattı. Komisyon bir çerçeve hazırlayacaktı, o çerçeveyi Konsey’e sunacaktı, Konsey kabul ederse yürürlüğe girecekti. Komisyon o çerçeveyi hazırlayıp da Konsey’e sununcaya kadarki geçen zaman içinde Rumlar girdiler ve Konsey o kararı alamaz hale geldi. Onun için o, bir Avrupa Birliği müktesebatı olmamıştır, bağlayıcı bir müktesebat olmamıştır.” Biz de diyoruz ki, “Bunun teknik kalitesini bir tarafa bırakalım, 26 Nisan 2004 günü sizde 15 üye nezdinde Kıbrıs Türk Kesimi üzerindeki ambargonun kaldırılması, siyasi bir irade olarak oluşmuş muydu? Oluşmuş olsa gerek, siz bu kararı aldınız. Beş gün sonra bu karar niye değişiyor? Bu karar, bu siyasi irade halen varsa, siz bir Avrupa Birliği kararı olarak, ortak karar olarak, Avrupa Birliği’nin ortak hareketi olarak bunu yapamıyorsanız, başka bir yol var; bireysel olarak bunu yapabilirsiniz.” Orada da yine teknik kalitenin arkasına sığınıyorlar, “Avrupa Birliği’nde ekonomik konulardaki karar münferit devletlerin yetkisi olmaktan çıkarılıp Avrupa Birliği Konseyi’nin yetkisi haline dönüştürülmüştür” diyorlar.

Bu iki konunun birbiriyle irtibatlandırılmayacağını söylüyorlar; çünkü diyorlar ki, “1963 Anlaşması’ndan doğan mükellefiyet, yani limanları açma mükellefiyeti, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne karşı aldığı bir mükellefiyettir. Öteki ise, Avrupa Birliği’nin kendi içinde aldığı bir mükellefiyettir. Yani dışarıdan bir ülkenin gelip ‘siz kendi aranızda böyle bir karar almıştınız, o kararı uygulayın’ diye üçüncü bir ülkenin, dışarıdan bir ülkenin söylemeye yetkisi yoktur. Ama limanları açmak işi öyle değil, o sizin bize karşı mükellefiyetinizdir, onun için açacaksınız” diyorlar. Biz de diyoruz ki, “Siz, böyle bir siyasi irade koydunuz 26 Nisan 2004’de, o siyasi iradeyi uyguladığınızı görmek istiyoruz.” Şimdi resmen açıklanmış olan tutumlar bu noktada.

Peki, sık sık Avrupa Birliği başkentlerinden çeşitli yetkililerin gelip, Türkiye'de gerek bu konu, gerek 301'inci madde, gerek başka konuları dile getirmelerinin anlamı ne? Anlamı gayet basit: Değerli dostum, çok parlak bir diplomatik kariyeri olan Onur Öymen gayet iyi bilir, diplomaside son ana kadar teslim olmak diye bir şey yok. Sürekli olarak diplomasi, bir kol bükme egzersizidir. Şimdi karşılıklı olarak biz kol büküyoruz. Bir adama sormuşlar, bu kol güreşinde galip gelirmiş, “nasıl yapıyorsun Allah aşkına?” diye sormuşlar. “Vallahi eğer tam o sırada o adam bırakmasaydı, ben bırakacaktım” dermiş hep. Bu neyi gösteriyor? Siz, kolunuzu tutabildiğiniz sürece mutlaka tutmanız lazım. Baktınız ki adam çok kuvvetli, “onun için en başından bırakayım” demeyeceksiniz, sonuna kadar sürdüreceksiniz. Şu anda Avrupa Birliği'yle Türkiye arasında bu kol güreşi devam ediyor. Türkiye, Kıbrıs konusunda geri dönülemez hiçbir tavizi veremez. Hele kapalı Maraş'ın açılması gibi nihai çözümün bir parçası olması gereken konularda bizden talepte bulunurlarsa, bunun öyle zannediyorum kabul edilmesi zordur.

Bize Dönem Başkanı Finliler aracılığıyla ilettikleri yazılı olmayan teklife göre, birinci madde, “kapalı Maraş, Birleşmiş Milletler gözetimi altında iki yıllığına Birleşmiş Milletlere verilsin.” İkincisi, “Magosa Limanı ticarete açılsın.” Üçüncüsü, “Türkiye, limanlarını Kıbrıs Rum gemilerine açsın.” Bir paket sunduğunuz zaman, paketin içinde aldıklarınızla verdikleriniz arasında bir denge olması lazım. Burada üç unsur var, üçü de Türk tarafından karşı tarafa verilen unsurlar. Maraş'ın açılması, bizim için elimizdeki en güçlü kart, “onu alalım” diyorlar. Magosa'nın ticarete açılması, Magosa'dan ticaret zaten yapılıyor, yılda belki 9 milyon -belki Sayın Büyükelçi Bulunç rakamları daha iyi bilir- dolarlık bir ihracat esasen yapılıyor. Şimdi onların söylediği gibi açılırsa ne olacak? Bütün işlemler bittikten sonra, bir de Rumlar bir damga vuracaklar, “buradan mal ihraç ediliyor” diye. Kıbrıslı arkadaşarımla konuştum, şu andaki yetkililerle, “bu sizi rahatsız eder mi?” dedim. “O fazla rahatsız etmez” dediler, ama ben inceliklerini bilmiyorum, belki Sayın Büyükelçi Bulunç o konuda daha ayrıntılı bilgi verebilir. Çünkü dediler ki bana, “Bütün gümrük işlemleri Türk makamlarınca yapılacak, Rum makamları, ihracat öncesi denetim, teftiş anlamına gelen ‘pree export inspection’ yapılmıştır diye bir damga vuracaklar.” Kıbrıs Türk Kesimi'nin mal ihraç edebilmesi için, Rumlar cevaz verdikleri takdirde bu mümkün oluyor anlamına gelecektir. Bu da bir bakıma Türkiye'den alınmış bir taviz oluyor. Türkiye'deki limanların açılması da ayrıca bir taviz oluyor.

İnsan böyle zamanlarda şunu düşünüyor: Bütün bunlarla bağlamaksızın Türkiye tek taraflı olarak “1963 Anlaşmasından doğan mükellefiyetleri ben tek taraflı olarak verdim” dese, daha da kârlı çıkacak; çünkü öbürleri kendi aleyhine. Türkiye'nin istediği, Kuzey Kıbrıs üzerindeki

ambargonun yüzdeyüz kalkmasına en yakın noktaya ancak Ercan Havaalanı da açıldığı zaman ulaşabiliriz. O Ercan'ı da içine alsalar, belki bir pazarlık başlayabilecekti. Eğer böyle bir paket olursa, daha anlamlı bir müzakere olabilir, ama zaten karşı taraf bela arıyor. Bir başka mahalleye girmişsiniz, mahallenin delikanlıları sizinle dalaşmak istiyorlar, bahane arıyorlar. En ufak bahaneyi verirseniz, orada kavga çıkacak. Türkiye bu kavgayı çıkarmak istemiyor, yani müzakerelerin askıya alınması veya kesilmesinin sorumluluğunun Türkiye'nin üzerine yüklenmesini istemiyoruz. Eğer kesilecekse, açıkça, kim kesiyorsa, kim buna sebebiyet veriyorsa, o söylesin. Onun için, bize gelen bu teklifler son derece abuk sabuk olsa dahi, biz hiçbir zaman “bunu külliyen reddediyoruz” demedik, “bakıyoruz, inceliyoruz, buna karşı mukabil tekliflerimizi söyleyeceğiz” diyoruz, onu yürütüyoruz şu anda. Fin Başkanlığı da mümkün olan en büyük özenle ve özveriyle ve Türkiye'nin tezlerini benimser bir şekilde, bu şekilde müzakereleri yürütüyor.

Sayın Prof. Uslu'nun en başında söylediği bir şeye bir nüans getirmek istiyorum: “Finliler, bütün bu 1960'ların durumunu biliyorlar mı?” dedi. Bir şansımız var tesadüfen; bugünkü Finlandiya Dışişleri Bakanının babası Sakaris Tuomioja, 1960 yılında Birleşmiş Milletlerin Kıbrıs Koordinatörü'ydü. Dolayısıyla “Kıbrıs konusunu en iyi kim biliyor?” derse, Tuomioja ailesi, yani şimdiki Fin Dışişleri Bakanının ailesi biliyor. Helsinki'deki bir ziyaretim sırasında bunu kendisine söylediğim zaman, “ben babam kadar parlak bir diplomat değilim, ama elimden geleni yapacağım” diye söylemişti. Dolayısıyla Finliler, ötekilere nazaran daha iyi biliyorlar, bir. İkincisi, Finliler, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesi halinde ne gibi katkılar yapabileceğini öteki ülkelerden daha iyi biliyorlar. Onun için, en başından söylediğim bir şeyi daha şimdi tekrar sözlerimi bitirirken söylemek istiyorum: Eğer bir tren kazası oluyorsa, bu tren kazası, Kıbrıs, limanları açtık-açmadık, onlardan ötürü olmayacaktır. Avrupa Birliği, Türkiye'yle müzakerelere devam etmek istemiyor, başka bahanelerin arkasına saklanıyor, onun için olacaktır. Aksi de varit, yine demin söylediğim gibi; eğer bu irade yoksa Avrupa Birliği'nde, Kıbrıs'ın tamamını versek, yine başka engeller çıkaracaklardır.

Ben bu şekilde toparlamak istiyorum. Sorular aşamasında bazı konuların ayrıntısına ineriz.

Hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Biz de Sayın Bakana teşekkür ediyoruz.

Sözü Sayın Öymen'e vermeden önce, bir cümle araya sokuşturmaya çalışayım: Kıbrıs'la ilgili olarak Sayın Büyükelçim Bulunç da söyleyecekler, ama bizim bir yükümlülüğümüz var, limanların açılması, karşısında bir şeyler alınması lazım, hak gibi görülenler. Fakat Sayın Yakış'ı dinledikten sonra, iki tane hak, aslında bir anlamda bizim iki yükümlülüğümüz daha oluyor. Yani biz sonuçta bir şey elde edemeden üç tane yükümlülüğümüzü üstlenmiş

oluyoruz. Sanki Şu Kıbrıs'ta hiçbir Şey yapmayıp, doğrudan doğruya limanları asak, belki daha bile avantajlı konuma geleceğiz.

Sayın Onur Öymen'i hepimiz biliyorsunuz, onun için tanıtıma da gerek yok, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı ve yıllar yılı Türk diplomasisine damgasını vuran - Sayın Yakış gibi- bir diplomat, eski bir diplomat, Şimdi siyaset adamı. Kendisine sözü veriyorum. Buyurun Sayın Öymen, söz sizin.

ONUR ÖYMEN (Emekli Büyükelçi, CHP İstanbul Milletvekili,)- Çok teşekkür ediyorum

Sayın Başkan. Çok değerli öğretim üyeleri, çok değerli siyasetçiler, çok değerli gençler; aslında mesleğimizde bir âdet vardır; metinleri görmeden konuşmaktan çok hoşlanmayız. Onun için İlerleme Raporu henüz resmen yayınlanmadan, bu rapor hakkında bir görüş ifade etmek zor. Ama basına intikal eden görüşler var, daha önce yayınlanan rapor var, beyanlar var, çeşitli gelişmeler var, bunlar ışığında bir değerlendirme yapmak zannediyorum mümkün olacak.

Şunu öncelikle söyleyeyim: Gerçekten Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerine ışık tutmak gerekiyor ve bir mum ışığı yeterli olmadı, bir ampul ışığı da yeterli olmadı. Bir deniz feneri ışığı yeterli olur mu, göreceğiz, ama en azından bir deniz fenerinin ışığına ihtiyaç var, gerçekleri biraz daha yakından görmek için. Gerçek nedir; gerçek Şudur: Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde ciddi bir sıkıntı yaŐanıyor. Uzun zamandan beri bu sıkıntıyı bazıları Türk kamuoyunun dikkatinden kaçırmaya çalıŐtılar. Bu sıkıntılara, sorunlara değinenleri Avrupa karşıtı olmakla suçladılar, başta biz olmak üzere söylemedikleri kalmadı. "Avrupa'dan gelen herhangi bir öneriye, bir görüşe karşı ıkanlar,"Avrupa'yı istemiyorlar" gibi bir görüşün savunucusu oldular. Şimdi bunun ne kadar yanlış olduğunu herkes görüyor.

Bu sıkıntı nereden kaynaklanıyor? Çok açık konuşalım ve artık gerçekleri açıkça söylemekten çekinmeyelim; bu sıkıntı Avrupa'dan kaynaklanıyor. Avrupa'da bugün bir liderlik boşluğu var, Avrupa'da bugün bir liderlik eksiği var, sıkıntının özünde bu yatıyor. Bizim bütün tartıŐtıđımız konular, aslında bunun sonucudur. Avrupa'yı kuran, savaŐtan sonra Avrupa'yı kuran liderlerin Avrupa'ya ve Türkiye'ye bakıŐıyla bugünkü liderlerin bakıŐı çok farklıdır. O zamanki liderler, modern Avrupa'nın babası sayılan liderler, Adeneauer, De Gaulle, De Gasperi gibi liderler, Schuman, bunların hepsi, Türkiye'yi Avrupa'nın bir parçası sayıyorlardı ve daha kuruluş aşamasında Türkiye'yi Avrupa Konseyi'ne onlar dâhil ettiler, "ne işiniz var burada" demediler, Avrupa Ekonomik Kalkınma TeŐkilatı'na dâhil ettiler, Avrupalı NATO ülkeleriyle birlikte NATO'ya dâhil ettiler, bütün Avrupa kuruluşlarına soktular. 1963 yılında

imzaladığımız Ortaklık Anlaşması'nın 28'inci maddesinde açıkça “bu anlaşmanın hedefi, Türkiye'nin tam üyeliğidir” diye yazıyor. Yani bir siyasi irade eksikliği yok o zaman. O zaman Türkiye'ye verilen mesaj şudur: “Avrupa Birliği'ne üye olmak için bazı koşulları yerine getirmeniz lazım. Bu koşulları yerine getirdiğiniz zaman, Avrupa'nın kapıları ardına kadar size açık olacaktır.” Hatta bizi eleştirdikleri olmuştur, “niçin Yunanistan müracaat ederken siz müracaat etmiyorsunuz tam üyeliğe?” diye, Emil Noyel gibi yetkililer açıkça bunu söylediler.

Oradan nereye geldik? Bugünkü Avrupa liderleri diyorlar ki, Başbakan düzeyinde, Almanya Başbakanı, bundan iki Başbakan önce Helmut Kohl, “okulda öğretmenlerimiz, bize Türkiye'nin Avrupa'da olduğunu öğretmedi.” Demek ki Adenauer'in öğretmenleri başka şey söylemiş. Yani Türkiye'yi Avrupalı saymıyor. Bir kere bile “şu şu koşulları yerine getirirse, Türkiye, Avrupa Birliği'ne üye olabilir” dememiştir. Ondan sonra gelen Hıristiyan Demokrat Partisi Lideri Schauble, o da söylememiştir; tam tersine “Türkiye'nin Avrupa'da yeri yoktur; çünkü bu bir kültür projesidir” demiştir. Şimdi Hıristiyan Demokrat Partisi Lideri Angela Merkel, muhalefetteyken geldi Ankara'ya, tam iki saat görüştük kendisiyle, bütün bunları anlattık, bütün gerekçelerimizi anlattık, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katkılarını anlattık, hepsini dinledi. Sonra da dedi ki, “bütün bu söylediklerinizde haklısınız, ama ben gidip de Alman halkına ‘Türkiye'nin üyeliğini destekliyorum’ diyemem.” Hâlâ da demiyor. Koalisyon protokolü gereğince bir parça şimdi sözlerine dikkat ediyor, ama Partisinin Genel Sekreteri, kardeş partinin Başkanı Stroiber, her Allah'ın günü “Türkiye hiçbir zaman üye olamaz” diyor. Fransa'da iktidar partisi vardı, UNP, Başkanı Sarkozy, çok açıkça ve her zaman ve her yerde “kesinlikle Türkiye'nin üyeliğine karşıyım” diyor. Lüksemburg Başbakanı Junkers, geçenlerde Deutschland Funk'a demeç verdi, “Türkiye hiçbir zaman diğer ülkelerle eşit bir statüye sahip olamayacaktır.” Yani ne yaparsanız yapın. Avusturya Başbakanı Schüssel aynı şeyi söyledi, “Biz karşıyız. Eğer Türkiye'nin üyeliği doğrultusunda bir gelişme olursa, hemen halkoyuna başvururuz” dedi. Bugünkü kamuoyu yoklamaları, Avusturya halkının yüzde 80'inin Türkiye'nin üyeliğine karşı olduğunu gösteriyor.

Tablo bu arkadaşlar, hiç kendimizi aldatmayalım. Yani biz bazen ayrıntıları tartışıyoruz, esas gözden kaçırıyoruz. Avrupa'da genel siyasi irade buysa, o zaman siz Komisyon'dan veya buradaki AB temsilcisinden başka bir üslup, başka bir yaklaşım nasıl bekleyebilirsiniz? Bunun üzerine gitmek lazım. Bize düşen görev şu: Ayrıntılarda boğulmak yerine, işin esasına inmek, yani bu iradenin sebebi nedir, Türkiye aleyhine oluşmuş bu iradenin sebebi nedir, bunu değiştirme şansınız var mı? Eğer varsa, gayet tabii ki bunun için çalışmanız lazım. Eğer yoksa o zaman düşüneceğiz. Eğer Avrupa esas kararını almışsa, “Türkiye'nin Avrupa'da yeri

yoktur” diye bir karar almışsa, biz hayallerle avunmayacağız, cebimizde bir B planı olacak. Avrupa için çalışırken, olmazsa ne yaparız, bunun planını cebinize koyacaksınız. Hiç kendi kendimizi aldatmayalım, vatandaşlarımızı da aldatmayalım, işin gerçeği budur.

Niçin “hayır” diyorlar? Bu konuda çeşitli görüşler var; ifade edilen görüşler var, ifade edilmeyen görüşler var. İfade edilen görüşler, “Efendim, Türklerin serbest dolaşım hakkından çok çekiniyoruz. Türkiye girerse, 73 milyon insan gelecek, Avrupa’da muazzam bir işsizlik sorunu yaratacak. Zaten bir işsizlik sorunu var, bütün iş piyasaları allak bullak olacak, biz bunun altından kalkamayız.” Başka? “Efendim, kültür farkı var, bu farklı kültürler bir arada yaşayamaz. Onun için, biz farklı kültürden bir ülkeyi istemiyoruz içimizde.” Başka? Bazıları açıkça söylüyor, “Küçük ülkeleri hazmedebiliriz, onlar bize rakip olmaz. Türkiye’yi hazmedemeyiz, Türkiye’nin çok büyük bir rekabet gücü var, bunu biliyoruz ve bütün dengeler altüst olur.” Başka? “Efendim, Türkiye büyük bir ülkedir, Avrupa’da büyük devletler arasındaki denge bozulur. Avrupa Parlamentosu’nda en çok milletvekili Türkiye’den olacak. Konsey’de, oylamada Türkiye ağırlıklı oy sahibi olacak ve birçok ülkenin üzerinde Türkiye etki sahibi olacak Avrupa’da, bunu istemiyoruz.”

Bütün bunların ötesinde, bir de söylenmeyen şey var. İlk defa bugün gazetede okudunuz, bugüne kadar okumadınız. Diyor ki Olli Rehn, “Türkiye’nin İslamlaşması, İslamiyet yönünde laik bir devletten çıkıp İslam devleti olmaya yönelmesi, en büyük engeldir. Bunu artık açıkça söylemenin zamanı geldi.” Bizdeki bilgiye göre, aynı şeyi Fransa Cumhurbaşkanı adayı Sarkozy söylemiş. Çok üst düzeyde bir görüşme sırasında demişler ki, “niye bu kadar karşısınız Türkiye’nin üyeliğine, yani nedir sizi bu kadar rahatsız eden?” Çok açıkça söylemiş, “Türkiye’nin bu İslamlaşması bizi çok rahatsız ediyor. O yüzden böyle bir ülkenin Avrupa’da yeri yoktur” demiş. Biz AKP’li arkadaşlarımızla geçen ilkbaharda Fransa’ya gittik, aynı soruyu sorduk ve bize çok önemli bir siyasetçi ve şimdi işadamı, bunların en üst kuruluşunda, TÜSİAD gibi, bize açıkça dedi ki, “Bakın, Fransız siyasi partilerinin esas endişesi budur. Zina olayında başladı bu endişe, giderek arttı ve görüyoruz ki, Türkiye hızla laiklikten İslam ülkesi olmaya doğru yöneliyor. O bakımdan, bu ciddi bir endişe kaynağıdır Fransa’da. Biz toplumumuza 5-6 milyon Kuzey Afrikalı Müslüman’ı entegre edemedik. 73 milyonluk bir İslam ülkesini Avrupa’ya hiç entegre edemeyiz, boşuna hayal kurmayın, Türkiye’yi bu koşullarda Avrupa’ya alamayız.” “Buysa gerçek, bunu açık söyleyin, bunu açıkça tartışalım” dedik. “Eğer Türkiye, sırf bu yüzden, yani İslamiyet’e, bir İslam devleti olmaya yöneldiği için siz Avrupa’dan dışlıyorsanız Türkiye’yi, bunu başka konuların, Kıbrıs’ın falan arkasına saklanmadan açıkça söyleyin. Bunu söylemezseniz, o zaman yanlış konuları biz tartışıyor oluruz sizinle. En azından düşündüğünü söyleyecek kadar dürüst olun, cesaret sahibi olun.”

Şimdi Kıbrıs konusu deyip duruyorlar. Biz onlara şunu söyledik, gayet basit bir şekilde: Dedik ki, “Kim Türkiye'nin üyeliğine karşı; Sarkozy. Sarkozy bir kere dedi mi ‘Kıbrıs meselesi çözülsün ben tutumumu değiştiririm ve Türkiye'nin üyeliğini desteklerim.’ Bir kere böyle bir şey söyledi mi; söylemedi. Merkel dedi mi; demedi. Schüssel dedi mi; demedi. Junkers dedi mi; demedi. Nereden çıkarıyorsunuz o zaman Kıbrıs meselesi çözülsün veya Türkiye taviz verirse Türkiye'ye kapıların açılacağını? Siz sadece Rumları, Yunanlıları ve İngilizleri tatmin etmiş olacaksınız, hiç kuşkunuz olmasın. Sırf onları tatmin etmek için sizden bunları istiyorlar.” Ben Avrupa'dayken Büyükelçi olarak, bana defalarca anlattılar, Almanlar filan da söyledi, dediler ki, “Bizim Kıbrıs'la ilgili derdimiz yok, İngilizler falan bize baskı yapıyor, ‘Türklerle konuşurken Kıbrıs konusunda baskı yapın’ diye, biz onun için bunları söylüyoruz. Yoksa Kıbrıs bizim derdimiz değil, bizim önceliğimiz değil Kıbrıs, Türkiye'yle başka meselelerimiz var.” İngilizlerin var, Rumların var, Yunanlıların var ve onların baskısı yüzünden sanki Kıbrıs meselesi, en önemli mesele gibi önümüze çıkartılıyor.

Efendim, Fin Planı'na gelince. Değerli arkadaşlarım; bu, Fin Planı değildir. Geçenlerde Finlandiya Büyükelçisi bana sordu, “ne düşünüyorsunuz Finlandiya planı hakkında?” Ben dedim ki, “İngiliz planına Finlandiya'nın imza atmış olmasını hayretle karşıladım.” Çok şaşırды, “canım, bizim de bazı katkılarımız oldu” filan dedi. İşin esası şudur ki, biz bu Finlandiya planını aylar önce, Finlandiya Başkanlığı'ndan aylar önce İngilizler'den duyduk, bizzat kendileri söylediler. Dediler ki, “bu meseleyi çözümenin bir yolu var.” “Nedir o?” “Maraş'ı vereceksiniz, Magosa Limanı'nı açacaksınız, onun karşılığında Rumlar da doğrudan ticarete razı olacaklar.” Dedik ki, “siz bize bunu hiç söylememiş olun, sizinle ilişkilerimiz bozulur, yani bizi bu kadar hafife alamazsınız.” Aldıkları bir karar var, Sayın Yakış gayet güzel anlattı, ben tekrarlamayayım; Avrupa Birliği 26 Nisan 2004 tarihinde bir karar alıyor, “Türkiye, Kofi Annan Planı'na evet dedikten sonra, ambargoları kaldıracaktır” diye. Ondan sonra Rumlar giriyor, Avrupa Birliği'nin içini allak bullak ediyor ve bunu uygulanmaz hale getiriyorlar. Şimdi kabul ettiğiniz bir kararı hayata geçirmek için bizden inanılmayacak tavizler istiyorsunuz. “Magosa Limanı'nı verin.” Bu sizin egemenlik hakkınız, yani bir limanın yönetimini nasıl verirsiniz? Bu egemenlik hakkıdır. Oradaki ticari işletmeleri istemiyor, limanın yönetimini istiyor. Unutmayınız ki o limandan bizim Ordumuzun ikmal yapıyor, bizim için stratejik önemde bir liman, başka bir limanımız yok o boyutta, onun için istiyor zaten. Orada demiyor ki, “Gemikonağı Limanı'ndan ticaret yapılsın.” Onu demiyor, “Magosa” diyor; çünkü orasının stratejik önemi var.

Şimdi Maraş'ı istiyor. Maraş, nihai bir çözümün son dakikasında belki tartışılacak bir konu, peşin taviz olarak sizden istiyor. Bizimkiler, Kıbrıslı Türkler diyorlarmış ki, “efendim, Ercan

Havaalanından bari doğrudan uçak seferleri yapılsın.” Papadopoulos üç gün önce demeç verdi, “ben bunu tartışmaya bile başlamam; çünkü bu benim egemenlik hakkımdır” dedi. Kıbrıs Türk Tarafındaki bir havaalanından dünyayla hava ulaşımını sağlamak, Kıbrıslı Rumların egemenlik hakkıymış, ama Maraş, Magosa Limanı benim egemenlik hakkım değilmiş; böyle bir şey olabilir mi? Bize böyle bir muamele yapıyorlar. Yani 750 bin nüfusu olan, küçük ve gayrimeşru bir devlet, Türkiye'ye karşı bir süper devlet gibi istediğini, bütün iradesini kabul ettirecek. Peki, bu nereden kaynaklanıyor; şuradan kaynaklanıyor: Avrupa Birliği'nde bir kural var, bunun adına *Lüksemburg Kuralı* diyorlar. Bu Kural'a göre bir üye ülke, oybirliği olmayan konularda bile derse ki “bu konu benim milli menfaatimi ilgilendirir”, bütün devletler veto hakkı varmış gibi o devletin menfaatlerini savunurlar. Bu, Avrupa Birliği'ndeki Lüksemburg Kuralı'dır. Yani siz, hiçbir aşamada Avrupa Birliği'nin Kıbrıslı Rumlarla, Yunanistan ile Türkiye arasında tarafsız davranacağını hayal bile etmeyeceksiniz. O kadar zayıf ki argümanları, daha bugün konuştuk, dün konuştuk, evvelsi gün, her gün konuşuyoruz. Gazeteciler geliyor, bugün Reuters Televizyonu geldi, onlara anlattık, Avrupa Birliği büyükelçileriyle üst üste konuşuyoruz; hiç cevapları yok. Diyoruz ki, “Eğer Rumlar, Kofi Annan Planı'na ‘evet’ deselerdi, -‘bizim itirazlarımız malum, onu bırakıyorum şimdi’- bugün Avrupa Birliği'yle gündemimizde Kıbrıs sorunu olacak mıydı? Olmayacaktı; ne tanıma meselesi olacaktı, ne gemiler, ne uçaklar, hepsi çözülmüş olacaktı. Peki, şimdi onlar reddetti diye siz niçin Türkiye'ye baskı yapıyorsunuz, niçin bize bedel ödetiyorsunuz? Gidin onlara söyleyin.” Hayır, söyleyemezler.

İkincisi şu: Bu Avrupa Birliği değil mi, bize defalarca, aylarca Kofi Annan Planı'nı kabul edin” diyen? Evet. Kofi Annan Planı kabul edilseydi -ettik- ne olacaktı? Bugünkü Rum Hükümeti gidecekti, yerine bir Türk-Rum Karma Hükümeti gelecekti; karma parlamento, karma yargı, karma bürokrasi. Peki, şimdi onlar reddettiği için bunlar olmadı. Ama siz bize ne diyorsunuz bugün? “Rum Hükümetini bütün Kıbrıs'ın meşru devleti olarak kabul edeceksiniz” diyorsunuz. Çok açık, hayal kurmayalım, 21 Eylül 2005 tarihli AB “Karşı Deklarasyon” metnine bakın; orada çok açık bir şekilde “Güney Kıbrıs'ı Kıbrıs'ın meşru hükümeti olarak tanıyacaksınız, Türkiye de ilişkileri normalleştirecektir” diyor. Şimdi basına sızan bilgilere göre, bu defaki İlerleme Raporu'nda da çok açık bir dille Türkiye'nin Güney Kıbrıs'ı tanıması istenecekmış.

Değerli arkadaşlar; kendimizi aldatmayalım, yani kendimizi aşırı derecede suçlarsak, yanlış bir şey yapmış oluruz. O bakımdan, bu konuları çok açık bir şekilde bence tespit etmeliyiz, söylemeliyiz. Bunlar liderler düzeyinde konuşulacak konular, yani gideceksiniz, yüz yüze diyeceksiniz ki, “Siz Türkiye'nin üyeliğini istiyor musunuz, istemiyor musunuz, açıkça

söyleyin bize, bizi oyalamayın. Biz koskoca bir milletiz, arkamızda 700 yıllık tecrübe olan bir devletiz, Türkiye böyle oyalanacak bir aşiret değildir. Bize açıkça, dürüstçe söyleyin; istemiyorsanız, iradeniz o yönde ise, biz de kendi yolumuzu seçeriz. Yani siz Türkiye'yi üye mi yapmak istiyorsunuz, rakip mi yapmak istiyorsunuz, hasım mı yapmak istiyorsunuz, karar verin. Doğrudur, Türkiye üye olursa, bir bedeli olacak, ama rakip olursa, daha büyük bir bedeli olacak, bunu da unutmayın.”

Başka sebebi ne; başka sebebi şu: Para. Bu, Türkiye'de hiç konuşulmayan, nedense kimsenin gündemine almadığı bir konu; para. Para meselesi şudur: Avrupa Birliği'nin 100 milyar Euroluk bir bütçesi var yaklaşık ve büyük devletler 100 milyar Euroluk bütçenin arttırılmasına kesinlikle karşılar, başta İngilizler olmak üzere, “bir kuruş arttıramazsınız” diyorlar. Peki, yeni üyeler girince ne oluyor, onların gerektirdiği masraflar, ödemeler, katkılar olunca ne oluyor; eski üyelerin payından keserek veriyorsunuz. Biz bugün üye olsak, kaç para verecek Avrupa Birliği bize; senede 11,5 milyar Euro verecek. Bunun 8,5 milyar Euro'su tarım katkılarına gidecek. Bize bu parayı vermek istemiyor, istemediği içindir ki hüküm koymuş zirve kararına. Diyor ki, “*Türkiye bütün koşulları yerine getirirse bile, Avrupa Birliği mali reformu yapmadan Türkiye üye olamaz.*” Mali reform ne demek; “tarımsal katkı sistemini değiştireceğiz” diyor. Neye göre; Dünya Ticaret Örgütü'nün önerisi var, “tarımsal katkılar sıfıra doğru indirilecektir” diye, ona dayanıyor. Şimdi bize öyle bir izlenim uyandırıyorlar ki, “siz 15-20 seneden önce üye olamazsınız.” Acaba niçin? Akli başında bir insan kalkıp da “bugün Türkiye, Bulgaristan'ın, Romanya'nın 15 sene gerisinde” derse, onun aklından şüphe ederler. Ben 1946'da çok partili rejime geçmişim, bunlar geçeli daha 3-5 sene olmuş. Ben 40-50 yıldır serbest piyasa ekonomisinde yaşıyorum, bunlar daha yeni geçmiş, tökezliyorlar, altyapıları bizden kötü, pek çok konuda bizden geriler, halkın yüzde 30'unun milli geliri 233 Euro. Böyle bir ülke, benden 15 sene ilerdeymiş; çocuklar güler buna. Ama bunu niçin yapıyorsunuz; çünkü bize bu üyeliğin gerektirdiği katkıda bulunmak istemiyorsunuz. Bunları açık konuşacaksınız.

Bizim kabahatimiz nedir? Bizim kabahatimiz şu: Hükümetin bunları bilmemesi mümkün mü? Hükümet mutlaka biliyor, çok değerli arkadaşlarımız var. Hükümet bunları biliyor, ama bunları bu açıklıkla halka anlatmıyor, biz ona itiraz ediyoruz. Yani bunu hem halka anlatacaksınız, hem Avrupa Birliği'yle bu tonda konuşacaksınız. Sanki bu meseleler yokmuş gibi, “gelin 301'i tartışalım, gelin Kıbrıs'ın Fin planını tartışalım.” Bana Brüksel'de yabancı gazeteciler dediler ki, “efendim, Sayın Başmüzakereciye bu Finlandiya planı hakkında sorduk, bize dedi ki, ‘biz bütün önerilere açığız.’” Olmadı, bunu söylemeyeceksiniz. “Bizim belli kurallarımız var, belli bir politikamız var, o da şudur ve siz ambargoları kaldırmadan biz

hiçbir şeyi görüşmüyoruz sizinle” diyeceksiniz, bunu söyleyecek cesaretiniz olacak. Yani “onu da görüşürüz, bunu da görüşürüz” deyince, taviz vermeye hazır olduğunuz izlenimini uyandırılıyorsunuz.

Uluslararası ilişkilerde bir kural daha var, o da şudur: Uluslararası ilişkilerde haksız olana baskı yapmazlar, taviz vermeye hazır olduğu izlenimini verene baskı yaparlar. O bakımdan dikkat ediniz, daima böyle olmuştur. Hiçbir zaman haksız olduğu halde taviz vermeyecek kararlı bir politika izleyene baskı yapılmamıştır. Kıbrıs'ta da öyle, sizin taviz vereceğinizi hissediyorlar, yani “Türkiye Batı'yla iyi geçinmeye o kadar muhtaç ki, biz en haksız talepte bile bulunsak, bunlar taviz vermeye teşnedir, hazırdır” filan...

Bir şey daha söyleyeyim size: Bu tren kazası hikâyesi. Yine Brüksel'de yabancı gazeteciler bana bunu sordular, “tren kazası diyorlar, ne dersiniz?” diye. “Vallahi tren kazası olursa, buradan iki tren de hasara uğrar, yani bir tek Türkiye'nin treni uğramaz, sizin treniniz de uğrar. İkincisi, biz böyle tehditkâr üsluplara karşı boyun eğmeyiz” dedim. Dün Meclis'te de söyledim, Türkiye tehdit altında politika yapacak bir ülke değildir. Yaparsak, Cumhuriyeti kuranların kemiklerini sızlatırız. Hükümet tehditlere boyun eğebilir mi? Umarım ki eğmez; eğerse, Meclis eğmez; Meclis eğerse, halk eğmez.

Değerli arkadaşlar; bu raporları dikkatle okursanız, bu raporlarda bizi en çok rahatsız eden eleştiriler değil, eleştiri her zaman olur, siz de cevabını verirsiniz. Bu raporlarda bizi rahatsız eden, hakaret unsurudur, yani bazı noktalarda resmen bize hakaret ediyorlar, bunu kabul edemeyiz. Ne diyor mesela; diyor ki, “sizin devlet görevlileriniz, işkence suçu işleyen sanıkları himaye ediyor.” Büyük bir hakaret, bu hepimize hakarettir. Kim yapıyor, nerede yapmış, ne zaman yapmış, bu yok, ama iddia var. Bunu kabul edemezsiniz, devlet olarak böyle bir rapor çıkınca önünüze, hemen reddedeceksiniz. Halbuki siz ne diyorsunuz; en üst düzeyde, “bu raporlar olumlu ve dengelidir” diyorsunuz. Olmadı, bunlara tepki göstereceksiniz. Buna benzer şeyler. “Türkiye'yi asker idare ediyor” diyorlar. Şu işe bakın siz; biz Sayın Yakış'la birlikte dört yıldır Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görev yapıyoruz. Türkiye'nin en yüksek siyasi organı Türkiye Büyük Millet Meclisi'dir, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin üstünde bir organ yok. Sayın Yakış'a huzurunuzda soruyorum: dört senedir görev yapıyoruz. Bir tek kere bir konuda oy verirken askerlerin baskısıyla oy verdiniz mi? Biz vermedik, hiçbir telkin bile duymadık. Biliyorduk ki, birçok konuda biz oy verirken askerler farklı düşünüyor, ama biz halkı temsil ediyoruz, biz halktan talimat alırız, halkın iradesiyle hareket ederiz. Böyle bir ülkeye siz diyeceksiniz ki, “askerin emrindedir bunlar.” Geçen gün bir toplantıda Kretschmer, “Türkiye'de politikacıların hiçbir kıymeti yoktur, Türkiye'yi

askerler yönetiyor” diyor ve orada bize kalmadan daha, bazı özel sektör mensuplarımız, şimdiye kadar muhalefeti Avrupa Birliği karşıtı olmakla suçlayan bazı özel sektör mensuplarımız, ellerindeki dosyayı masaya fırlatarak şimdi burada söyleyemeyeceğim kadar ağır tepki gösterdiler Kretschmer’e, bu noktaya getirdiler bizi. Yani bu resmen bize hakaret, bizim siyasi şahsiyetimize hakaret, “siz emir kulusunuz, emir altında gidiyorsunuz” demek, böyle şey olur mu?

Bir başka konu 301’inci madde; biz Parti olarak bunu çok dikkatli değerlendirdik, hukukçulara sorduk. 301’inci maddenin düşünce özgürlüğünü, ifade özgürlüğünü engellediğini söyleyen bir kişi çıkmadı bizim uzmanlarımız arasında, biz de aynı kanaatteyiz. Açık bir şekilde 301’inci madde diyor ki, “eleştiri serbesttir, aşağılamak suçtur, yani Meclisi, hükümeti, Orduyu aşağılamak suç.” Hangi uluslararası sözleşme aşağılamayı bir insan hakkı olarak, bir ifade özgürlüğü olarak zikrediyor? Hiçbiri. Peki, nasıl bize bunu söylersiniz? Avrupalı parlamenterler geldi geçen gün, onlara anlattım. “Ama böyle bir yaygın kanı olmuş, Orhan Pamuk hakkında niçin dava açılmış” falan... Her açılan dava sonunda bir yasa maddesini iptal edecek olsak, Türkiye’de yasa kalmaz. Eğer siz, adalet reformu yapmamışsanız, hâkim ve savcılarınızı, bilhassa savcılarınızı eğitememişseniz, onlar bir yasayı yanlış yorumladıysa, bunun için yasayı mı değiştirmek lazım? O zaman yargı reformu yapacaksınız.

Değerli arkadaşlar; bunun ayrıntılarına daha fazla girmeyeceğim, vaktimiz de dolmuş. Yalnız, size şunu çok açıkça söylemek istiyorum: Avrupa Birliği’ne karşı çok kararlı bir ulusal politika izlememiz gerekiyor; iktidarıyla, muhalefetiyle, basınıyla, işadamlarıyla, akademik çevreleriyle bu temel noktalarda devletin haysiyetini ve çıkarını koruyan bir tavır izleyeceğiz. Diz çökmeyeceğiz, boyun bükmeyeceğiz, alttan almayacağız, hakkımızı savunuyoruz. Hiçbir ülke -aday ülkeleri biz yıllardır izliyoruz, o ülkeleri de yaşadık- böyle aşağılanarak, diz çökerek Avrupa Birliği’ne girmemiştir. Siz bizi üye yapmak istiyorsanız, o zaman bize bu muameleyi yapamazsınız. Dostsak, dost muamelesi yapacaksınız; ortaksak, ortak muamelesi yapacaksınız, hasım muamelesi yapamazsınız. Bir hasmınıza kullanacağınız dili Türkiye’ye kullanamazsınız, bunu kabul etmiyoruz. Bunu söyleyecek olan da devlet adamlarıdır ve bu açıklıkla söyleyeceksiniz, hiç çekinmeden. “Efendim, bize bir kötülük yaparlar mı?” Yapamazlar. “Veto kullanırlar mı?” Kullanamazlar. “Tren kazası olur mu?” Olmaz. Çünkü yaparlarsa, bileceksiniz ki Türkiye’yi gözden çıkartmışlardır. O zaman zaten siz ne yaparsanız yapın, Türkiye’nin önünü keseceklerdir. Gözden çıkartmamışlarsa kesemezler, kestikleri anda sizden hiçbir konuda en küçük bir tavizi alamazlar. Aynı 1997’de yaptıkları gibi; kestik bütün ilişkileri, hiçbir şey alamadılar, sonra onlar geri adım attı. Göze alacaksınız; sıkışırsanız, bir

süre onları kaderleriyle, sorumluluklarıyla baş başa bırakacaksınız, devlet anlayışı bunu gerektiriyor.

Sürem bitti, size son olarak şunu söylemek istiyorum: Burada bizim yapmayacağımız iş, birbirimizi haksız yere suçlamaktır, birbirimizi AB karşıtı olmakla itham etmektir, birbirimizi çağdışı olmakla itham etmektir. Bu açıdan maalesef basınımız son derece kötü bir sınav vermektedir. Basın tarihimizde, Cumhuriyet döneminde bu kadar kötü bir sınav verildiğinin örneğini bulamazsınız. Yani birçok yayın organı, kendilerini Avrupa'nın sözcüsü gibi sayıyorlar ve Türkiye'nin çıkarlarını savunanları boy hedefi haline getiriyorlar. Buna tahammül edemeyiz. Onlar ne derse desin, biz yine Türkiye'nin çıkarını savunmaya devam edeceğiz. Ama basın çok kötü bir sınav veriyor ve halkı yanıltıyor. Ticari ilişkileri sebebiyle, başka ilişkiler mi, bilemeyiz, ama çok yanlış bir yoldadır basın. Bunu bu vesileyle söylemek istiyorum. Eğer biz Avrupa Birliği konusunda başarıya ulaşacaksak, öncelikle basının kendine çekidüzen vermesi lazım, bu şekilde bu işi yürütemeyiz, bunu da çok açık konuşalım. İktidarı tutuyorsunuz, tutun; destekliyorsunuz, destekleyin, ama muhalefeti haksız yere suçlayamazsınız, muhalefetin görüşlerine sansür uygulayamazsınız. Bugün sansür uyguluyorlar, işin kötüsü budur. Basın toplantısı yapıyorsunuz, bir kelime yok; Meclis'te konuşuyorsunuz, bir kelime yok. Biz düşman hesabına mı çalışıyoruz, nedir bu muamelenin sebebi, ne hakla bunu yaparsınız? Sizin göreviniz haber vermek, ondan sonra köşenizde istediğiniz kadar eleştirin, halkın bilgilenmesini nasıl engellersiniz? Yapılan budur ve Avrupa Birliği mücadelemizde bize en büyük darbeyi vuranların arasında maalesef basının büyük bir kesimi gelmektedir. Avrupa'nın en haksız taleplerini Türkiye'de savunacaksınız, bize zorla kabul ettirmeye çalışacaksınız, Türkiye'nin çıkarını savunanı da boy hedefi yapacaksınız. Bunu kabul etmiyoruz, bunu reddediyoruz ve umarız ki iktidar da bundan memnun değildir. Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Sayın Öymen'e de şükranlarımızı sunuyoruz. Gerçekten çok önemli noktalara değindiler; burada sorulacak soruların da ciddi bir altyapısını oluşturdular, mesajlar verdiler.

Sözü bir akademisyen arkadaşımıza, Prof. Dr. Erdal Muzaffer Ünsal'a bırakıyorum. Kendisi Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi. Konuyu özellikle daha evvelden de konuştuk, biraz ekonomik boyutunu da katmak suretiyle sunuşunu yapacak.

Buyurun Sayın Ünsal.

Prof. Dr. ERDAL MUZAFFER ÜNSAL (A.Ü. SBF İktisat Teorisi ABD Başkanı)

Teşekkür ederim Sayın Başkan. Değerli konuklar; konuşmama başlarken hepinize saygılarımı sunuyorum.

Sayın Yaşar Yakış'ın ve Sayın Onur Öymen'in çok değerli açıklamalarından sonra konuşmanın zorluğunun idrakinde olarak, AB sürecini önce iktisadi açıdan inceleyeceğim ve eğer vaktim olursa, siyasi boyutu konusunda da çok kısa değerlendirmeler yapmaya çalışacağım.

AB sürecini iktisadi açıdan değerlendirirken, Türkiye ile AB arasında serbest ticaret ilişkisi kuran ve 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanan Gümrük Birliği'ni baz alacağım ve 1 Ocak 1996'dan itibaren uygulanan Gümrük Birliği'nin Türkiye ekonomisine ne gibi etkileri olduğunu, bazı temel makro iktisadi göstergeler üzerinden değerlendireceğim. Böylece konuşmamın sonunda, “acaba gümrük birliği süreci Türkiye ekonomisine ciddi katkılarda bulunmuş mudur?” sorusunu cevaplandıracağım ve buna bağlı olarak “bu içinde bulunduğumuz dönemde eğer bir yol kazası olursa, bunun iktisadi açıdan Türkiye ekonomisinin çıkarları itibariyle ciddi bir önemi var mıdır?” sorusuna da cevap getirmiş olacağım.

Konuşmam rakamlı olduğu için, Power Point'le arkaya yansıtıyorum, bu rakamlar üzerinden, tablolar üzerinden değerlendirme yapacağım. Tablo-1'de, Türkiye-AB 15 ile ticaretini ve Türkiye'nin toplam ticaretini görüyoruz. Yıllar 1990-1995, gümrük birliği öncesi; 1996-2004 gümrük birliği dönemi. Birinci sütunda Türkiye'nin toplam ithalatını, ikinci sütunda AB 15 ithalatını, üçüncü-dördüncü sütunda Türkiye'nin toplam ihracatını, beşinci sütunda Türkiye'nin AB 15 ihracatını görüyoruz. Bu Tablo-1'de yer alan verilerden hareketle hazırlanan Tablo-2'ye baktığımız zaman, gümrük birliğinin Türkiye-AB 15 ticaretine etkisini görüyoruz. Tablonun 1/A satırına baktığımızda, 1990-1995 döneminde Türkiye'nin AB 15 ülkelerinden olan ithalatının yıllık ortalama büyüme hızı 11.4. Aynı oranı 1995-2004 dönemi için değerlendirdiğimizde, oranın değeri yüzde 10.8. Bunun Türkçesi, gümrük birliği, Türkiye'nin AB 15 ülkelerinden yaptığı ithalatın yıllık ortalama büyüme hızını hemen hemen hiç etkilememiştir.

İkinci satıra baktığımız zaman, 1/B'ye baktığımız zaman, Türkiye'nin AB 15 ülkelerine ihracatının büyüme hızını yıllık ortalama itibariyle yine görüyoruz. Tablo-2'de 1990-1995 döneminde Gümrük Birliği öncesi ihracatın büyüme hızı yıllık ortalama yüzde 9.3, 1995-2004 yüzde 12.2, fark artı 2.9. Bu dönemde Türkiye'nin toplam ihracatı yüzde 1.8 büyümüştür. Bu

2.9'dan 1.8'i, genel büyüme oranını çıkardığımız zaman, kalan 1.1, Gümrük Birliği'nin Türkiye'nin AB 15 ülkelerine olan ihracatının etkisini gösteren bir değerdir. Dolayısıyla bu konuda da gümrük birliğinin ciddi bir etkisi söz konusu değildir.

Tablo-2 1/C'de Türkiye'nin AB ülkelerinden ithalatının toplam ithalattaki payını görüyoruz. 1995'te yüzde 47.2, 2004'te yüzde 44'e düşüyor, burada da ciddi bir değişim söz konusu değil. Aynı tablodaki 1/D'de Türkiye'nin AB'ye ihracatının toplam ihracattaki payını görüyoruz. 1995'te yüzde 51.2 olan bu pay, 2004'te yüzde 51.6 oluyor. Dolayısıyla burada da ciddi bir değişim yok; artış (fark) sadece yüzde 0.4'tür.

Bu tabloyu sonuç olarak değerlendirdiğimiz zaman şunu söylemek mümkün: Gümrük Birliği uygulaması, Türkiye-AB 15 ülkeleri arasındaki ticaretin büyüme hızında ve toplam ticaretteki payında önemli bir değişikliğe yol açmamıştır.

Tablo-3'e baktığımız zaman, bu tabloda Gümrük Birliği'nin etkisini ticaret açığı itibariyle değerlendiriyoruz. 1995 yılında AB 15 ticaret açığının yurtiçi hâsılaya oranı yüzde 3.4. Aynı oran 2004 yılında yüzde 3.2 olmuştur. Dolayısıyla Gümrük Birliği, ticaret açığının nispi payında ciddi bir değişikliğe yol açmamıştır. Altındaki iki satırda ise, yani üçüncü ve dördüncü satırlarda ise, AB 15 ticaret açığını 1991-1995 dönemi itibariyle yıllık değerlendiriyoruz. 1991-1995 dönemindeki toplam açık 19.6 milyar dolardır. Dolayısıyla yıla düşen 3.8 milyar dolardır. Yani AB 15'le her yıl ortalama 3.8 milyar dolarlık bir ticaret açığı olmuş. Aynı değer 1996-2004 döneminde yıllık ortalama olarak 9 milyar dolara çıkmış, yani yüzde 136 oranında artmış. 1995 yılında 73 milyar dolar olan dış borç, 2004 yılında 161 milyar dolara çıkmış yani dış borç 88 milyar dolar artmıştır. Dolayısıyla bu AB 15 ticaret açığının 1996-2004 dönemindeki değeri, dış borçtaki artışın yüzde 92'si düzeyinde gerçekleşmiştir.

Bu söylediklerimizi değerlendirirsek, sonuç olarak şunu söylemek mümkün: Gümrük Birliği, ticaret açığının nispi büyüklüğünde önemli bir değişikliğe yol açmamıştır. Ancak Gümrük Birliği sonrası dönemde yıllık ortalama ticaret açığında önemli bir artış meydana gelmiştir.

Tablo-4'te mal grupları itibariyle Türkiye-AB 15 ticaretini değerlendiriyoruz. 1995 yılında yatırım malı, ara malı, tüketim malı yüzde dağılımı itibariyle ihracat ve ithalat değerleri, alt satırda ise 2003 yılı için aynı şey geçerli. Tabloyu izlediğimiz zaman, ara malı ihracat ve ithalatında 1995-2003 dönemi kıyaslandığında, ciddi bir artış söz konusu değil; ihracat yüzde 31'lerde, ithalat yüzde 62'lerde-yüzde 63'lerde olan değerler var. Buna karşılık, 1995 yılında tüketim malı ihracatı yüzde 65 iken yüzde 60'a düşüyor. Bunun karşılığında yatırım malı

ihracatı yaklaşık yüzde 3'ten yüzde 8.7'ye çıkıyor. Dolayısıyla ihracat açısından baktığımızda, tüketim malı aleyhine, yatırım malı lehine çok önemli olmayan bir değişim var. Aynı şey, tersi biçimde ithalat için geçerli. Tüketim malı ithalatı 1995'te yüzde 8.8 iken, yüzde 15.2'ye yükselirken, yatırım malı ithalatı 28.7'den 20.7'ye düşüyor. Bu değişiklikler de önemli diye nitelendirilebilecek değişiklikler değil. **Bu tablonun sonucu şu: Gümrük Birliği sonrasında Türkiye'de ticaretin ara mal grupları itibariyle yapısında önemli bir değişme meydana gelmemiştir.**

Tablo-5'e baktığımız zaman, Gümrük Birliği sonrasında doğrudan yabancı yatırımları görüyoruz. Birinci ve ikinci satırlarda değerler milyar dolar, daha sonrakiler de yüzde olarak verilmiştir. 1996-2004 döneminin verileri yer alıyor, yani Gümrük Birliği sonrası dönem. Zamanımız kısıtlı olduğu için, ikinci ve üçüncü satırlar üzerinde hiç durmuyorum, en son satıra bakıyoruz sadece. Bu satırı değerlendirdiğimiz zaman, doğrudan yabancı yatırımın yurtiçi hâsiladaki payı 1996'da 0.03, yani yüzde 0.3 iken, 2004 yılına geldiğimiz zaman, yüzde 0,9 düzeyine ulaşıyor. Bu değerler, uluslararası standartlar itibariyle hiçbir anlam ifade etmeyen, Türkiye'ye Gümrük Birliği'nin doğrudan yabancı sermaye itibariyle hiçbir katkısı olmadığı anlamına gelen rakamlar. Burada 2001 yılında yüzde 2 oranına ulaşıyor. Bu oranın arkasında da Avea'nın İtalyan ortağının şirkete 1.2 milyar dolar borç vermesi; bunun da arkasında mevzuatta yapılan değişikliklerle doğrudan yabancı sermaye olarak değerlendirilmesi yatıyor.

Dolayısıyla bu tablodan çıkan sonuç şudur: Gümrük Birliği sonrasında Türkiye'de doğrudan yabancı yatırım miktarında önemli bir değişme olmamıştır. Dolayısıyla zamanın Başbakanı Tansu Çiller ve çeşitli çevrelerce son 10 yıldır sürekli olarak tekrarlanan “gümrük birliğiyle yabancı sermaye ülkemize akacak, yeni iş sahaları açılacak” yolundaki öngörüsü gerçekleşmemiştir. Bu öngörü, ilk bakışta görüldüğünün tersine, 2005 ve içinde bulunduğumuz 2006 yılları için de tam anlamıyla geçerlidir. Şöyle ki: 2005 ve 2006 yılında doğrudan yabancı sermaye rakamlarında çok ciddi bir artış olmuştur. Hatta hükümet yetkilileri, bunu bir devrim olarak değerlendirmektedirler. Ama bu, şurada ulaştığımız sonucu dışlayan bir durum değildir. Neden değildir; şundan dolayı değildir: Türkiye'de 2005 ve 2006 yılında doğrudan yabancı sermayede meydana gelen ciddi artışların arkasında, yeniden veya sıfırdan doğrudan yabancı yatırım yoktur. Bunun yerine, özelleştirme kaynaklı şirket alımları ve özel sektörde gerçekleşen şirket alımları vardır. Örneğin içinde bulunduğumuz yılın ilk yedi ayında, Ocak-Temmuz döneminde, doğrudan yabancı yatırım miktarı 7.4 milyar dolardır. Bu gerçekten Türkiye için ilk bakışta devrim niteliğinde bir rakamdır. Ancak bunun arka planına baktığımız zaman; bunun arka planında yatan iki unsur vardır: Birincisi, TMSF'nin

TELSİM'i İngiliz Vodafone Şirketine 4.6 milyar dolara satmasıdır. İkincisi, Doğan Grubu'nun Petrol Ofisi'ndeki hisselerinin bir kısmını Avusturya OMV Şirketi'ne 1 milyar dolara satmasıdır. Bunların toplamı, 7.4 milyar doların yüzde 75'idir.

Özelleştirme kaynaklı şirket alımlarının ve özel sektörde gerçekleşen şirket alımlarının ucu açık, 20-25 sene süreceği söylenen, referandum engeline tabi AB'ye tam üyelik sürecinin başlamasından kaynaklandığını söylemek için ya çok saf ya da çok kötü niyetli olmak gerekir. Dolayısıyla 2005 ve 2006 dönemi itibariyle de şurada ulaştığımız sonuç aynen geçerlidir.

Türkiye Gümrük Birliği'ne girince, serbest ticaret, yani tarifeler, vergiler, gümrük vergileri kaldırılıyor. Bu, Türkiye ekonomisine bir yük getiriyor. Bu yükü tablo-6'da hesaplıyoruz. Türkiye, Gümrük Birliği'ne girmeden bir sene önce, dip notta gösterildiği gibi gümrük vergilerinin yurtiçi hâsılaya (GV_T) oranı yüzde 0.616. Bu değeri baz alarak, bu oran üzerinden Türkiye Gümrük Birliği'ne girmeseydi, ne kadar gümrük vergisi elde ederdi diye üçüncü sütunda gösterdiğimiz bir hesaplama yapıyoruz, Dördüncü sütunda da Türkiye'nin fiilen gerçekleşen gümrük vergisi verilmiştir. Bu ikisi arasındaki farkı aldığımızda, ortaya çıkan rakamları, Hükümetin ilgili yıllarda bir yıl vadeli tahvil çıkararak borçlandığını varsayarak, Merkez Bankası ortalama kuru üzerinden değerlendirdiğimizde ulaştığımız rakam, 1996-2004 döneminde Gümrük Birliği, Türkiye'ye yaklaşık 7.6 milyar dolarlık bir yük getirmiş oluyor.

Gümrük Birliği'nin Türkiye ekonomisine katkısını bir de toplumsal refah açısından değerlendirmek ve acaba Gümrük Birliği sonrasında toplumsal refah, Türk Milletinin refahı nasıl değişti diye bir soru sormak ve bunu cevaplandırmak mümkün. Bu soruyu soran ve cevaplandırmaya çalışan akademik çalışmalarda iki farklı sonuca ulaşıyor. Bunlardan birinci grup çalışmalarda, Gümrük Birliği'nin toplumsal refahı her yıl yurtiçi hâsılanın yüzde 1'i kadar arttırdığı sonucuna ulaşıyor. İkinci grup çalışmalarda ise, böyle bir refah etkisinin, olumlu refah etkisinin olmadığı söyleniyor. Dolayısıyla birbiriyle taban tabana zıt bu iki çalışmayı birlikte düşündüğümüz zaman, Gümrük Birliği'nin Türk toplumunun refahı üzerinde olumlu bir etkide bulunduğunu söylemek mümkün görünmemektedir.

Bu söylediklerimizi genel olarak değerlendirmek gerekirse, Gümrük Birliği'nin Türkiye ekonomisi üzerinde olumlu bir etkisi olmamıştır. Türkiye'yle AB arasındaki ticaret açığının yıllık ve kümülatif mutlak değer itibariyle giderek büyümesi ise, Gümrük Birliği sonrası dönemin en önemli olumsuz gelişmesidir. Dolayısıyla da Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinde ortaya çıkabilecek müzakerelerin askıya alınması gibi gelişmelerin Türkiye ekonomisi

üzerinde kalıcı ve ciddi olumsuz etkileri olmayacaktır. Genellikle bunun tersi basın ve bazı çevreler tarafından dile getiriliyor.

Benden önceki konuşmacılar çok değerli açıklamalarda bulundu, dolayısıyla tekrar etmek istemiyorum. Çok kısa olarak meselenin siyasi boyutuyla iki üç cümle söyleyerek konuşmamı tamamlamak istiyorum. Meselenin siyasi boyutunu olaylardan çıkıp çok kısa olarak şöyle özetlemek mümkün: Türkiye'nin algıladığı Kıbrıs ile Türkiye'nin NATO'da müttefiki olan ABD'nin, NATO'da müttefiki olan AB'nin algıladığı Kıbrıs birbirinden farklıdır. Aynı şekilde Türkiye'nin algıladığı Türkiye Cumhuriyeti Devletiyle AB'nin algıladığı Türkiye Cumhuriyeti Devleti birbirinden farklıdır. Dolayısıyla bugün veya yarın, ama mutlaka bugün AB ile bizim aramızda, AB bu konulardaki mevcut tutumunu sürdürdüğü sürece, bir yol kazası olması kaçınılmazdır; bundan kaçış yoktur bence. Böyle bir yol kazası ortaya çıktığı zaman, çok kısa olarak ifade etmek gerekirse, Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Lozan Anlaşması'nı imzalayan İnönü'nün Ankara Anlaşması'nı 1963 yılında imzalamadan önce kendisine anlaşmayı getirenlere sorduğu şu soruyu ve aldığı cevabı hatırlamak yararlı olacaktır: “İleride çıkmak istediğimizde, buradan çıkabilir miyiz?” diye soruyor İsmet İnönü. Aldığı cevap, “evet Paşam, çıkabiliriz” oluyor ve bunun üzerine anlaşmayı imzalıyor. Bugün bizim kafamıza gelen kuşklar, 1963 yılında İsmet İnönü'nün kafasında mevcuttu

Böyle bir yol kazası çıkarsa ve burada bir uzlaşma, bizim her zaman olduğu gibi, 1963'ten beri olduğu gibi bütün iyi niyetimize rağmen sağlanamazsa ve dolayısıyla biz Avrupa treninden inmek zorunda bırakılırsak, bu durumda da bazı çevrelerin yoğun biçimde söylediklerinin tersine, korkacak hiçbir şey yoktur Türkiye Cumhuriyeti Devleti açısından. Neden yoktur; şundan, gayet basit, Sayın Rektörüm konuşmalarında çok güzel biçimde ifade ettiler: Çünkü 20. Yüzyıl'da, 1923 yılından sonraki deneyiminde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin gerçekleştirdiği iktisadi, siyasi, kültürel, sosyal gelişmeyi benim bildiğim kadarıyla en azından dünyada gerçekleştirebilmiş olan ikinci bir ülke yoktur. Dolayısıyla 20. Yüzyıl'da eğer bir mucize varsa, bir deneyim mucizesi varsa, bir ülkenin deneyiminde bir mucize varsa, bu Türk mucizesidir. 1923'ün o zor koşullarıyla bugüne gelen ve bir mucize gerçekleştiren Türkiye Cumhuriyeti Devleti, eğer gerekiyorsa, AB olmadan, kendi başına 21. Yüzyıl'da da yeni mucizeler gerçekleştirme gücüne, kudretine şüphesiz sahiptir.

Konuşmama son verirken, bu AB meselesi, Batı'yla ve diğer ülkelerle olan benzeri meseleler değerlendirilirken, Atatürk'ün şu sözlerini asla akıldan çıkarmamak gerektiğini vurgulamak istiyorum: *“Durumu düzeltmek için mutlaka Avrupa'dan öğüt almak, bütün işleri Avrupa'nın emellerine göre yürütmek, bütün dersleri Avrupa'dan almak diye birtakım düşünceler belirdi.*

Oysa hangi bağımsız ülke vardır ki, yabancıların öğütleriyle, yabancıların planlarıyla yükselbilsin; tarih böyle bir olay kaydetmemiştir.” Yıl 1922.

Hepinize tekrar saygılarımı sunuyorum.

TABLO 1. TÜRKİYE - AB15 TİCARETİ (Milyar dolar)

YIL	İTH	İTH15	İHR	İHR15
1990	22.3	9.8	12.9	7.1
1995	35.7	16.8	21.6	11.0
1996	43.6	23.1	23.2	11.5
2004	97.3	42.3	63.0	32.5

İTH: TÜRKİYE’NİN TOPLAM İTHALATI

İTH15: TÜRKİYE’NİN AB15 ÜLKELERİNDEN İTHALATI

İHR: TÜRKİYENİN TOPLAM İHRACATI

İHR15: TÜRKİYENİN AB 15 ÜLKELERİNE İHRACATI

AB15: ALMANYA, FRANSA, İTALYA, BELÇİKA, HOLANDA, LÜKSEMBURG (1957); İNGİLTERE, DANİMARKA, İRLANDA (1973); YUNANİSTAN (1981); İSPANYA, PORTEKİZ (1986); AVUSTURYA, FİNLANDİYA, İSVEÇ (1994).

**TABLO 2. GÜMRÜK BİRLİĞİNİN TÜRKİYE - AB15
TİCARETİNE ETKİSİ**

**1.A) TÜRKİYE’NİN AB15 ÜLKELERİNDEN İTHALATININ
BÜYÜME HIZI (YILLIK ORTALAMA):**

1990 - 1995: % 11.4, 1995 - 2004: % 10.8 (Fark: % -0.5)

**1.B) TÜRKİYE’NİN AB15 ÜLKELERİNE İHRACATININ
BÜYÜME HIZI (YILLIK ORTALAMA):**

1990 - 1995: % 9.3 1995 - 2004: 12.2 (Fark: % + 2.9)

% 2.9 - % 1.8 = 1.1

**1.C) TÜRKİYE’NİN AB15 ÜLKELERİNDEN
İTHALATININ TOPLAM İTHALATTAKİ PAYI :**

1995: % 47.2 2004: % 44 (Fark: % -2.8)

**1.D) TÜRKİYE’NİN AB’YE İHRACATININ TOPLAM
İHRACATTAKİ PAYI :**

1995: % 51.2 2004: % 51.6 (Fark: % +0.4)

TABLO 3. GÜMRÜK BİRLİĞİ ve TİCARET AÇIĞI

$$(\dot{I}TH15 - \dot{I}HR15)_{1995}/Y\dot{I}H_{1995} = \% 3.4$$

$$(\dot{I}TH15 - \dot{I}HR15)_{2004}/Y\dot{I}H_{2004} = \% 3.2$$

$$(\dot{I}TH15 - \dot{I}HR15)_{1991-1995} = 19.6/5 = 3.8 \text{ Milyar Dolar}$$

$$(\dot{I}TH15 - \dot{I}HR15)_{1996-2004} = \mathbf{81.2/9} = 9.02 \text{ Milyar Dolar}$$

Yüzde Artış : 136

$$DB_{1995} = 73 \text{ Milyar Dolar (DB = Dış Borç)}$$

$$DB_{2004} = 161 \text{ Milyar Dolar (Artış: } \mathbf{88} \text{ Milyar, } \% 120)$$

$$DB_{2004} - DB_{1995} = 161 - 73 = 88 \text{ Milyar Dolar}$$

$$(\dot{I}TH15 - \dot{I}HR15)_{1996-2004}/(DB_{2004} - DB_{1995}) = 81.2/88 = \% 92$$

SONUÇ: GÜMRÜK BİRLİĞİ TİCARET AÇIĞININ NİSPİ BÜYÜKLÜĞÜNDE ÖNEMLİ BİR DEĞİŞİKLİĞE YOL AÇMAMIŞTIR. ANCAK

**TABLO 4. MAL GRUPLARI İTİBARIYLA TÜRKİYE- AB15
TİCARETİ (%)**

YIL	YATIRIM MALI İHR. (İTH.)	ARA MAL İHR. (İTH.)	TÜKETİM MALI İHR. (İTH.)
1995	2,9 (28.7)	31.8 (62.5)	65.3 (8.8)
2003	8.7 (20.7)	31.3 (63.2)	60.0 (15.2)

SONUÇ: GÜMRÜK BİRLİĞİ SONRASINDA

TÜRKİYE'DE TİCARETİN ANA MAL GRUPLARI

İTİBARIYLA YAPISINDA ÖNEMLİ BİR DEĞİŞME

MEYDANA GELMEMİŞTİR.

**TABLO 5. GÜMRÜK BİRLİĞİ SONRASINDA DOĞRUDAN YABANCI
YATIRIMLAR, (Milyar Dolar ve %)**

YIL	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
YİH	181	188	201	183	198	147	181	239	299
DYY	0.72	0.80	0.94	0.78	0.98	3.26	1.06	1.75	2.73
DYY/YİH (%)	0.003	0.004	0.004	0.004	0.004	0.02	0.005	0.007	0.009

TABLO 6. GÜMRÜK BİRLİĞİNİN VERGİ KAYBI (Milyon YTL)

YIL KAYBI)	YİH	GV _T (*)	GV _F	GV _T - GV _F (VERGİ
1996	7.854	93	62	31
1997	14.978	181	123	58
1998	29.393	329	175	154
1999	53.518	482	238	243
2000	125.596	774	385	387
2001	176.484	1.087	382	705
2002	273.463	1.684	594	1090
2003	356.680	2.197	888	1308
2004	428.932	2.642	1212	1430

(*) $(GV/YİH)_{1995} = \% 0.616$

1996-2004 DÖNEMİ VERGİ KAYBI: 7.6 MİLYAR DOLAR

SONUÇ: GÜMRÜK BİRLİĞİ 1996-2004 DÖNEMİNDE TÜRKİYE EKONOMİSİNİN 7.6 MİLYAR DOLAR VERGİ KAYBINA UĞRAMASINA YOL AÇMIŞTIR.

OTURUM BAŞKANI- Değerli Meslektaşım da teşekkür ediyorum.

Tabii Sayın Büyükelçime sözü vereceğim, ama ondan evvel Sayın Öymen bana dedi ki, “Sayın Başkan, 16.15’te bir başka toplantı nedeniyle ayrılmam gerekiyor. Bana eğer sorulacak sorular varsa, eğer siz de izin verirseniz, saat da tam 16.00 oldu, onları cevaplamak istiyorum.” Onun için, soru için sunuşlara ara veriyorum. Sayın Öymen’e yönelteceğiniz sorular varsa, kendileri 15 dakika sonra aramızdan ayrılacağı için, onları alalım.

Buyurun.

BATUHAN ŞAHİN (Başkent Üniversitesi Atatürkçü Düşünce Topluluğu Genel Sekreteri)- Öncelikle Sayın Öymen’e şu soruyu yöneltmek istiyorum: Kendisi, Kıbrıs söyleminde Maraş’ın verilmesinin büyük bir ödün olduğundan, elimizdeki en büyük kozlardan biri olduğundan bahsetti. 1996 yılında Gümrük Birliği Sözleşmesini imzalayan şu anki bulunduğu Parti’nin Genel Başkanı Deniz Baykal, Türkiye’nin şu anki Avrupa Birliği yolunda Kıbrıs’ta Maraş gibi bir kozu olan ekonomisini Gümrük Birliği Sözleşmesiyle Avrupa’nın önüne sürmüştür. Bu açıdan, kendisinin yorumlarını istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Başka soru varsa, toplu olarak Sayın Öymen cevap vermek isterler.

Buyurun.

AYSU DOĞAN (Hukuk Fakültesi Öğrencisi)- Ben bu 301’inci maddeyle ilgili bir soru yöneltmek istiyorum: Burada görüşmeler yapıldığını ve bu maddede ifade özgürlüğüne dokunma olmadığını söylediniz, Türklüğün aşağılanmasına eleştiriye engelleyen bir şey olmadığını söylediniz. Ben ceza hukuku dersinde öğrendiğim kadarıyla kanunilik ilkesi gereği her suç ve ceza kanununda belirtilmesi gerekir ve bunun açıkça ifade edilmesi gerekir, hâkimin takdir yetkisi yoktur. Ancak 301’inci maddeye bakıldığında, Türklüğün aşağılanmasına dair bir açıklama göremiyoruz. O zaman da insanın kafasında şöyle bir soru işareti ortaya çıkıyor: Kime göre aşağılanma? Sonuç olarak o zaman burada hâkime geniş bir takdir yetkisi düşmüş oluyor ve hâkime aşağılama gibi görünen bir şey, başka birisine Türklüğün aşağılanmaması gibi görünebilir. Yani bizde çok yaygın bir şey vardır, “biz Türkler” diye başlayan cümleler çok fazladır. O zaman “biz Türkler” diye başlayıp olumsuz biten her cümleye aşağılama diyebilir miyiz? Bunun cevabını merak ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Başka soru yöneltmek isteyen var mı?

Buyurun.

ÜMİT KARAKAŞ (Başkent Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi)- Biraz önce Sayın Öymen'in konuşmasında bir kültürler arası çatışmanın en temel nokta olduğu işaret edildi ve konuşmanın arasında Sayın Öymen, bir B planından söz etti. Avrupa Birliği'ne girmemiz bana biraz zorca görünüyor. Bazı partiler, İslami yöne doğru, İslam ülkelerine doğru açılabilirler B planlarında. Ama CHP'nin B planında ne vardır, lütfen açıkla mısınız?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Başka sorular var mıdır? Şu anda göremiyorum.

Buyurun Sayın Öymen.

ONUR ÖYMEN- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Soru soran değerli izleyicilere de teşekkür ediyorum. Öyle anlaşılıyor ki Uğur Mumcu çok haklıymış. Diyor ki, "*herkesin fikri var, ama aynı derecede bilgisi yok.*" Önce bilgi paylaşmamız gerekiyor aramızda, bilgi paylaşacağız ki değerlendirmelerimiz doğru bir zemine otursun. Gümrük Birliği Anlaşması dediğimiz anda, orada hataya düşüyoruz; çünkü Gümrük Birliği Anlaşması diye bir anlaşma yok. Kim imzalamış bu anlaşmayı, ne zaman imzalamış, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Gümrük Birliği Anlaşması var mı? Gümrük Birliği, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında 20 seneden uzun geçmişi olan bir mutabakat ve zaman içinde gümrük hadlerinin indirilmesiyle ilgilidir. Sonunda, 2005 yılının Mart ayında o zamanki hükümetle Avrupa Birliği arasındaki Ortaklık Konseyi'nde ifade edilen bir mutabakat. Ortaklık Konseyi sırasında Dışişleri Bakanı kim; Murat Karayalçın. Deniz Baykal nerede; Deniz Baykal hükümette değil. O zaman "Deniz Baykal'ın imzaladığı Gümrük Birliği Anlaşması" dersek, doğru bir iş yapmış oluyor muyuz? Yapmıyoruz. Yani bunlar söyleniyor, yazılıyor, onun için demin basından bahsettim, buna dikkat etmek lazım.

Peki, Murat Karayalçın'ın Kıbrıs'la ilgili hatası var mı; yok. Niçin yok; çünkü o görüşme sırasında çok açık biçimde Türkiye'nin Kıbrıs politikasını açıklıyor ve hiçbir şekilde Kıbrıs'ın Avrupa Birliğine peşkeş çekileceği anlamına gelen bir şey söylemiyor, tam tersini söylüyor ve bu da zapta geçiyor. Bizde yabancı ülkelerin o döneme ait belgeleri var, Dışişleri arşivlerinde var bunlar ve orada çok açık bir şekilde Türkiye'nin Gümrük Birliği uğruna Kıbrıs'ı feda etmediğini yazıyor. Ondan sonraki aylarda, aynı yılın Haziran ayında göreve başladım. Defalarca açıklama yaptık, hükümet olarak, Dışişleri Bakanlığı olarak ve Türkiye'nin Kıbrıs politikasında en küçük bir değişiklik olmadığını ilan ettik. Aralık ayında Gümrük Birliği Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanmıştır ve o devirde de Türkiye'ye çok büyük baskılar yapılmıştır. Sayın Demirel'le biz gittiğimiz zaman, bu konuda temaslar yapmak üzere,

Demirel'e böyle gayet büyük baskılar yapmaya kalkıştılar. "Şunu vermezse Türkiye, Gümrük Birliği onaylanmaz. Bunu yapmazsanız, Gümrük Birliği'ni onaylama şansı yüzde sıfırdır." Biz onların dediğinin hiçbirini yapmadık ve Gümrük Birliği 2/3 çoğunlukla onaylandı, Avrupa Parlamentosu'ndan geçti. O bakımdan, bu konudaki eleştirileri, tabii eleştirilerin hepsine saygı gösteriyoruz, ama doğru bilgiye dayanırsa daha doğru olur. Arkadaşımızın kabahati yok; çünkü onun söylediği şeyler, basında yazılan şeylerdir ve basında insanları suçlamak için maalesef gerçek dışı yazılar yazmak artık âdet haline gelmiştir. O nedenle kendisini eleştirmiyorum.

301'inci maddeyle ilgili tartışma, "hangi tartışma verilecek, o suçun karşılığı nedir?" tartışması değil. 301'inci madde, "Türkiye'de ifade özgürlüğünü kısıtlıyor mu, kısıtlamıyor mu?" tartışmasıdır. Biz de diyoruz ki, 301'inci maddenin içinde ifade özgürlüğünü kısıtlayan bir hüküm yok. 301'inci maddenin son cümlesi, çok açık bir şekilde eleştiri amacıyla yapılan beyanların bu maddenin kapsamına girmediğini söylüyor. Yani eleştirdiğiniz için Türklüğü, Meclisi, hükümeti, askerleri, siz mahkûm olmayacaksınız, öyle demiyor madde. Neyi yasaklıyor; aşağılamayı, yani hakareti yasaklıyor, hakaret suç. Bu bir tek Türkiye'de mi var? Hayır, İtalya'da da aynı madde var. Peki, İtalya'yı Avrupa Birliği eleştiriyor mu; "niye böyle bir maddeniz var?" diye eleştirmiyor. İspanya'da var, İrlanda'da var. İrlanda bayrağına karşı saygısızlık yapmanın çok ağır cezası var; İngiltere'de de var, Almanya'da da var, birçok ülkede var. Onların hiçbirine bir şey demiyorlar; Türkiye'ye gelince, bütün dünyayı ayağa kaldırıyorlar; ne tren kazası kalıyor, ne efendim yol kazası kalıyor. Biz buna itiraz ediyoruz.

İşin özüne değinecek olursanız, ben size şunu söyleyeyim: Bizim Parti olarak görüşümüz, biz diyoruz ki, düşünce özgürlüğü ve insan hakları konusunda Türkiye, hiçbir ülkenin gerisinde kalmamalıdır. Biz ifade özgürlüğünde Türk vatandaşlarının herhangi bir Avrupa Birliği ülkesi vatandaşlarının gerisinde olmaması gerektiğine inanıyoruz. "Efendim, Avrupa Birliği ülkelerinde şiddete başvurulmayan bütün görüşler serbestçe ifade edilebilir." Hayır, edilemez. Bunu bilmiyorsak eğer, burada da ciddi bir bilgi hatası var demektir. Hiçbir şiddete başvurmadan, gidin Almanya'da Nazi ilkelerini savunun, bakın, başınıza neler gelecek; bir tane kitap yayınlayın, bir tane dergi yayınlayın, yasaktır. Hollanda'da serbesttir, onun için Hollanda'da yılda 7 milyon nüsha Nazi propagandası belgesi basılır, gizlice Almanya'ya kaçırılır, ama Almanya'da yasaktır. Yani birçok ülkede buna benzer yasaklar var. "Blasfemi" dedikleri, mesela dine karşı böyle aşağılayıcı ifadeler birçok Avrupa ülkesinde yasaktır, bazılarında serbesttir. Bazılarında sadece Hıristiyanlığı eleştirmek yasaktır, Müslümanlığa istediğinizi söyleyebilirsiniz, hakaret etmek serbest, Hıristiyanlığa hakaret edemezsiniz. Şiddet unsuru filan da yok bunlarda. O bakımdan, "şiddet unsuru olmadıkça her şeyi söylemek Avrupa'da mubahtır" görüşü yanlış.

Size bu vesileyle bir örnek daha vereyim: Mesela Yunanistan'daki uygulamalar, Avrupa Birliği'nin bütün ilkelerine aykırıdır; çünkü Avrupa Birliği'nin temel normları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne dayanır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi de aynı Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi gibi hiçbir dil, din, cins, ırk ayrımı yapılmayacağına amirdir. Oysa bakıyorsunuz, Yunanistan'da Vatandaşlık Yasasının 19'uncu maddesi vardı, daha yeni kalktı. Bu madde diyor ki, "Helen asıllı olmayan Yunan vatandaşları", yani resmen ırk ayrımı yapıyor. Helen asıllı olan vatandaşlar, Helen asıllı olmayan vatandaşlar... "Helen asıllı olmayan vatandaş, uzun süreli yurtdışına çıkarsa, vatandaşlıktan atılabilir" diye ve bu maddeye dayanarak 60 bin Yunan vatandaşı, Türk asıllı Yunan vatandaşı, vatandaşlıktan atılmıştır. İşte bunlar mesele, işte insan hakları ihlali bu ve şimdi madde kalktı, bunları geri almıyorlar.

En yeni örnek, Yunanistan'da nüfus azalıyor, nüfusu arttıracaklar. Onun için bir kararname çıkarttılar. Eğer Helen asıllıysanız, üçüncü çocuğunuz olduğunda size prim veriyor, Müslüman'sanız vermiyor. Bize akıl veren, bizi her gün eleştiren, yerden yere vuran, "dediğimizi yapmazsanız tren kazası olur" diyen Avrupa'da bunlar oluyor. Daha çok örnek var, hepsini anlatacak vaktimiz yok, ama bilirsiniz ki, biz bu haksız suçlamalara tepki gösterirken, Avrupa düşmanı olduğumuz için yapmıyoruz bunu. Yani Avrupa'nın temel değerlerine karşı olduğumuz için tepki göstermiyoruz, haksızlıklara karşı olduğumuz için; suçlamalara, çifte standartlara karşı olduğumuz için bu tepkiyi gösteriyoruz.

Kültürler arası çatışma; bunu söyleyen Samuel Huntington, biz söylemiyoruz ve onun ilginç teorisi var. O da diyor ki, "Demokrasi, sadece Hıristiyan ülkelerde olur. Hıristiyan ülke değilseniz, sizde demokrasi gelişmez. Pek nadir istisnaları vardır; biri Türkiye'dir" filan ve dünyayı kültürler arasında tasnif ediyor. Bu Avrupa Birliği'ni nasıl etkiliyor? Avrupa Birliği'ni şöyle etkiliyor: Martens var, eski Belçika Başbakanı, geçenlerde yine bir demeç verdi televizyona aynı doğrultuda. Hıristiyan Demokrat Partilerin sırf Türkiye için yaptıkları bir toplantıdan sonra, 1997 yılında Brüksel'de, bütün Avrupa Hıristiyan demokrat liderleri orada ve Türkiye üye olsun mu, olmasın mı, bunu tartışıyorlar. Çıktı toplantıdan sonra, basına açıklama yapıyor Martens; diyor ki, "Biz karar verdik, Türkiye hiçbir zaman Avrupa Birliği'ne üye olmamalıdır. Çünkü Avrupa Birliği, bir uygarlık projesidir, yani sizin bizim uygarlığımızda yeriniz yok." Atatürk ne diyor? Atatürk diyor ki, "*Kültürler farklıdır, ama uygarlık birdir ve Türkiye'nin o uygarlık içinde yer alması lazım.*" Bir bizim anlayışımıza bakın, bir onların anlayışına bakın. Daha geçen hafta aynı Martens, televizyona demeç verdi, ben kendim duydum. Orada diyor ki, "Türkiye üye yapılmamalıdır. Türkiye'ye olsa olsa bir

özel statü verilmelidir. İleride bakarız, ama kesinlikle Türkiye'nin üyeliğine karşıyım.” Biz bunlarla mücadele ediyoruz ve kültür unsurunu ön plana çıkarıyorlar, dil unsurunu. Almanya’da bu kültür falan diyenlere çok sordum, eski Hıristiyan Demokrat Partisi Başkanı Schuble’ye; “Siz kültürel nedenlerle ‘Türkiye üye olmasın’ diyormuşsunuz. Hakikaten söylediniz mi?” “Söyledik” dedi. Dedim ki, “Türk kültürüyle Avrupa kültürünü zıt mı görüyorsunuz? Biz sizin kültürünüze katkı sağlayacağız, Avrupa kültürünü zenginleştireceğiz. Nasıl ayırım yaparsınız kültürler arasında?” “Biz kültür deyince dini anlarız” dedi, açıkça söylüyor. Yani biz Avrupa Birliği için çok şey yaparız da -iktidarın önünde haddimize düşmemiş böyle şeyler söylemek, ama- herhalde dinimizi değiştirmeyiz. O bakımdan, bazıları Türkiye'nin dininden rahatsız, inanılır şey değil. Ama bizim yapmamız gereken şey, dini devlet işine karıştırmamak, Atatürk’ün çizdiği laiklik ilkesine sahip çıkmak ve Türkiye'yi bir Suudi Arabistan, bir Afganistan haline getirmemek. Yani gerçekten Türkiye, bir Suudi Arabistan olsaydı, laik bir ülke olmasaydı, Avrupa'nın kapısının önünden geçemezdik; çünkü cins eşitliği yok, kadın-erkek eşitliği yok, şeriat hukukunda demokrasiyle bağdaşmayan birçok başka unsur var.

B planına gelince: B planı ne demek; B planı şu demek: Siz bütün gayreti gösterdiniz; fakat sonunda sizi Avrupa Birliği’ne almadılar. Nasıl almadılar; Fransa, bunun için anayasasını değiştirdi, “referanduma gideceğim” diyor. O ne demek? Siz bütün tavizleri verdiniz, Kıbrıs’ı da hediye ettiniz, istedikleri her şeyi yaptınız, Patrik’e Vatikan gibi devlet kurdurdunuz, ne istedilerse yaptınız. “O zaman bile halkoyuna giderim” diyor ve Fransız halkının yüzde 51’i “hayır” derse giremezsiniz. Fransa öyle diyor, Avusturya da aynı şeyi söylüyor şimdi. Yani kamuoyu yoklamasıyla reddettiler Türkiye’yi, ne yapacaksınız? Türkiye batacak mı? Batmayacak. Ne yapacaksınız? Soru bu. Cevap; bir ülke eğer Avrupa Birliği üyesi olmadan da Avrupalı bir ülke olabiliyorsa, siz Avrupalı ülke olmaya devam edeceksiniz, yani Norveç gibi, yani İsviçre gibi. Norveç’te de bu sefer Norveç halkı reddetti üyeliği. Norveç bugün Avrupa ülkesidir, ama Avrupa Birliği üyesi değildir. Avrupa'nın değerlerini paylaşıyor, yoğun ticareti filan var, ama üye değil. İsviçre kendisi müracaat etmiyor, kendi tarafsızlık politikası gereğince filan... Yani Avrupa Birliği’nden vazgeçmek zorunda kalırsak, bu demokrasi, insan hakları, özgürlükler, laiklik gibi değerlerden de vazgeçmek anlamına gelmemeli, biz onu söylüyoruz. Bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak görüşümüz, Avrupa Birliği üyeliği için sonuna kadar mücadele etmektir. Olmazsa, bize rağmen olmazsa, o zaman da temel değerlerden, demokrasi, insan hakları, özgürlükler değerlerinden vazgeçmeden Türkiye'nin dünyada kendi yerini bulmasıdır. Dünyada pek çok ülke var Avrupa Birliği üyesi olmayan ve bunlar pekâlâ refah devleti olmuşlardır, demokratik devlet olarak varlıklarını sürdürüyorlar, Türkiye de bunu yapacaktır. Yani kimse şöyle bir şeye kapılmasın: “Biz Avrupa Birliği üyesi

olmazsak, bir İslam Ortak Pazarı kurarız.” Yok böyle bir şey, yani bizi Avrupa'ya çeken, Avrupa'nın parasından pulundan çok, esas değerler; bazen kendilerinin bile yeterince saygı göstermedikleri, Fransız Parlamentosu'nun, Yunanistan'ın saygı göstermediği yüksek değerlerdir bizi Avrupa'ya çeken. Yoksa “biz girelim de biraz zenginleşelim” düşüncesiyle sadece hareket etsek, çok eksik bir iş yapmış oluruz. Herkes bilsin ki, önümüzdeki 20-25 yıl içinde dünya dengeleri içinde Avrupa Birliği'nin payı aşağıya inecektir. Kimse zannetmesin ki Avrupa Birliği, dünyanın lideri olacak; bugün olduğu yerin gerisine düşecektir. 21. Yüzyıl, bir Asya yüzyılı olacak ve önümüzdeki 30 sene içinde yalnız toplam milli gelirden değil, kişi başına milli gelirden de Çin, Amerika'yı geçecek; bugün İngiltere'yi geçti, yarın Almanya'yı geçecek; 2030'da Japonya'yı geçecek; 2040'ta Amerika'yı geçecek. O bakımdan, dünyanın bu değişen dengelerinin farkındayız. Avrupa Birliği'ni biz istiyoruz, ama böyle bir hayal gibi, bir serap gibi görmüyoruz; onun eksiklerini de biliyoruz, kusurlarını da biliyoruz falan...

Özetleyecek olursak, Avrupa Birliği konusuna bizim çok akılcı yaklaşmamız lazım, bunu yeni bir din gibi görmememiz lazım ve Türkiye'nin geleceğini planlarken, Avrupa Birliği üyeliği olmasa da Türkiye'nin refah yolunda ve demokrasi yolunda ilerleyeceği anlayışında devam etmemiz lazım.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim.

Sayın Büyükelçimize döneceğim, dönmeden evvel kayıtlara geçtiği için, bir teknik hata oldu galiba, onu düzeltmem lazım. Sayın Onur Öymen, herhalde dil sürçmesiyle olacak, 6 Mart 2005 tarihli Ortaklık Konseyi kararı dedi, Gümrük Birliği'yle ilgili, Murat Karayalçın'a gönderme yaptı. O 6 Mart 1995'tir, yani kayıtlara o şekilde girmesinde yarar var diye bu düzeltmeyi yaptım.

Buyurun Sayın Büyükelçim.

AHMET ZEKİ BULUNÇ (Emekli Büyükelçi, Başkent Üniversitesi Öğretim Görevlisi)-

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Rektörüm, Sayın Bakanlarım, değerli konuklar, sevgili öğrenci kardeşlerim; ben konuşmamı panelimizin başlığını esas almak suretiyle o çerçevede bir değerlendirme yaparak sunmak istiyorum. Panel başlığını dikkate aldığımızda, “*Son Gelişmeler Işığında Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle Müzakere Süreci.*” Bu bağlamda konuyu değerlendirirken, kuşkusuz önümüzde duran en önemli Belge, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında kabul edilmiş olan 3 Ekim 2005 tarihli **Müzakere Çerçeve Belgesi**'dir. Dolayısıyla müzakere sürecinin nasıl

geliştiğini, gelişeceğini ve ne yönde etkinlikler yaratacağını, Türkiye’den beklentiler, Türkiye'nin bunları nasıl karşılayabileceği, hatta bu müzakere sürecinin sürdürülebilir olup olmadığı gibi hususlar, özünde Müzakere Çerçeve Belgesi kapsamında dikkate alınması gereken hususlardır.

Müzakere Çerçeve Belgesi'nin bütününe burada değerlendirmek istemiyorum; çünkü günümüzdeki son gelişmeler diye baktığımızda, bu müzakere sürecini en çok etkileyeceği ve etkilediği görünen husus olarak ön plana çıkarılan nokta, Kıbrıs konusudur ve Kıbrıs konusu bağlamında da Finlandiya'nın ortaya koyduğu önerilerdir. Dolayısıyla Müzakere Çerçeve Belgesi'nin Kıbrıs boyutuyla ilgili paragrafını esas almak suretiyle bu konudaki gelişmeler ve Müzakere Çerçeve Belgesi'nin etkileri bağlamında sürecin nasıl gelişebileceği konusunu değerlendirmek istiyorum. Bunun için de öncelikle Müzakere Çerçeve Belgesi'ndeki 6'ncı paragrafı, yanlış anlamalara, eksik yorumlara neden olmamak için özetlemek suretiyle altını çizdiğim belirli fıkralarını aynen okuyarak değerlendirmemi yapmak istiyorum. Böyle bir yaklaşımı benimsemem Belge'nin diğer düzenlemelerinin öneminin daha az olmasından değil; aksine diğer düzenlemeler de en az söz konusu ettiğim paragraf kadar önemli, kısıtlayıcı, sakıncalı, müzakere sürecini çok olumsuz yönde etkileyecek şekilde Türkiye'ye ağır koşullar ve yükümlülük getirmektedir. Ancak zamanı iyi değerlendirmek açısından ve günümüzün güncel meselesini öne çıkarmak amacıyla böyle bir değerlendirmenin daha yararlı olacağı kanaatindeyim.

Avrupa Birliği Konseyi'nin 3 Ekim 2005 tarihinde 12823/05 ELARG 64 ile kabul ettiği Müzakere Çerçeve Belgesi'nin “*Müzakerelerin yürütülmesindeki ilkeler*” başlığı altındaki 6'ncı paragrafında aynen şu ifade edilmektedir: “*Müzakerelerin ilerleyişini, ekonomik ve sosyal uyum ile 2. paragrafta atıfta bulunulan Komisyon raporları çerçevesinde Türkiye'nin katılım hazırlıklarında kaydettiği ilerleme yönlendirecektir.*” Burada özenle dikkate alınması gereken nokta, müzakerenin ilerleyişini yönlendirecek olanın bu hususlar olduğudur; bunun altı çiziliyor. Ne ölçüde ilerlendiğinin ortaya konulabilmesi açısından da şöyle bir düzenleme getirilmiştir: “*Bu ilerleme, özellikle aşağıdaki koşulların ne kadar yerine getirildiği ile ölçülecektir*” ifadesiyle de Türkiye'nin mutlaka yerine getirmesi istenen koşullar sıralanmaktadır. Paragrafın devamında dikkate alınacak koşullar ayrı fıkralar (maddeler) halinde belirtilmekte ve ilerlemenin ne ölçüde geliştiğinin bu koşulların yerine getirilmesiyle ölçülebileceği yönünde *ölçütler* de belirlenmektedir. Bunun Kıbrıs'ın dışındaki maddelerini, fıkralarını okumayacağım, ama üç tane önemli fıkra var, bunları okumak istiyorum. Türk-Yunan ilişkileri ve Rum Tarafıyla olan bağlantılar açısından önem arz ettiğinden dolayı sadece bunları ortaya koymak istiyorum:

“Türkiye'nin iyi komşuluk ilişkileri konusundaki koşulsuz taahhüdü ile...” Burada çok önemli dikkat çeken nokta “koşulsuz taahhüdü” ifadesidir. Buradan şu anlam çıkabiliyor: Türkiye, Avrupa Birliği'yle yaptığı diplomatik müzakereler sürecinde koşulsuz bir taahhüt altına girmiştir. Bu ifade böyle bir anlamı (imajı) veriyor. Böyle bir imaj doğarken, bu gerçek mi, değil mi, görüşmelerin içerikleri bilinmediği ve birtakım görüşme tutanakları da yayınlanmadığı için ortaya koymamız mümkün değil. Ancak bu ifade, bize Türkiye'nin koşulsuz taahhüt altına girdiği imajını kesinlikle ortaya koymaktadır. Şimdi devam ediyorum, “Türkiye'nin iyi komşuluk ilişkileri konusundaki koşulsuz taahhüdüyle süregelen sınır anlaşmazlıklarının gerektiğinde Uluslararası Adalet Divanı'nın yargı yetkisi de dâhil olmak üzere, Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde yer alan anlaşmazlıkların barışçı yollarla çözümlenmesi ilkesine uygun olarak çözümlenmesi yönündeki yükümlülüğü.” Bu düzenlemenin anlamı çok net ve açıktır. Türkiye bu yükümlülüğünü ne ölçüde yerine getirmişse, ilerleme sürecinin o kadar iyi olduğu yargısına varılacaktır. Bir başka ifadeyle Yunanistan'ın Ege konusundaki tezlerine uyduğu ölçüde Türkiye yükümlülüğünü yerine getirmiş olacaktır.

Sanırım burada en çok altının çizilmesi gereken husus, Türkiye'nin Ege'den dolayı Yunanistan'a karşı “Casus Belli” dediği koşulu öne sürmeme, yani Yunanistan'ın karasularını 12 mile kadar çıkarma kararını bir savaş nedeni saymama durumunu yaratmaya çalışıyorlar. Amaç Türkiye'yi bir oldubitti karşısında bırakmaktır.

Bu paragrafta diğer önemli bir düzenleme ise, “Türkiye'nin Kıbrıs sorununun Birleşmiş Milletler çerçevesinde ve Birliğin kurucu ilkelerine uygun olarak kapsamlı çözümünün sağlanmasına yönelik sürekli desteğinin, kapsamlı bir çözüm için uygun ortamın yaratılmasına katkıda bulunacak adımların atılması da dâhil olmak üzere, devam etmesi ve Kıbrıs Cumhuriyeti de dâhil olmak üzere Türkiye ile AB üyesi devletler arasında ikili ilişkilerin normalleştirilmesi yönünde ilerleme kaydedilmesi.” Bu son derece önemli bir düzenleme; çünkü ek olarak öncelikle çok önemli iki unsur buraya getiriliyor: Geçmişte ifade edilen “BM Genel Sekreteri'nin ‘iyi niyet misyonu’ veya ‘BM gözetimi’ ifadeleri yerine “Birleşmiş Milletler çerçevesi” ifadesi kullanılmaktadır. Bu ifade ile ilk nazarda sanki geçmişteki Birleşmiş Milletler süreçlerine atıf yapılıyor veyahut başka bir ifadeyle Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin ‘iyi niyet misyonu’ çerçevesinde yürüttüğü müzakereler sürecine çağrışım yaptırılıyor gibi algılanmakla birlikte, ilk kez bu ifade, yani “Birleşmiş Milletler çerçevesi” ifadesi, büyük ölçüde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde Kıbrıs'la ilgili olarak alınmış olan ve hemen hemen tamamı Türkiye ve KKTC aleyhine alınmış olan

kararlara atıf niteliği taşımaktadır. İnce bir diplomasiyle öngörülen budur. Ben böyle yorumluyorum. Çünkü o kararların çok büyük bir kısmı, bizim lehimize olan kararlar değil.

Bu düzenlemede önemli olan ikinci unsur, *“Avrupa Birliği'nin kuruluş ilkelerine uygun olarak kapsamlı çözümün sağlanması”* ifadesidir. Burada Türkiye'nin açıkça temel tezlerinden vazgeçme unsuru en azından satır aralarına gizlenmiş ve Türkiye böyle bir yükümlülük altına girmiş olmaktadır. Çünkü Avrupa Birliği'nin kuruluş ilkeleri diye baktığımız unsurların başında, serbest dolaşım, serbest yerleşim, serbest mülk edinme ilkeleri yer almaktadır. Peki, bizim “iki kesimli”, temel tezimiz burada nereye gitmektedir? Buradaki esas amaç, Avrupa Birliği bünyesinde çözümü savunan Rum Tarafının, *“Avrupa Birliği Çözümü”* olarak adlandırdığı çözüm şekliyle bütün göçmenlerin koşulsuz bir şekilde KKTC'ndeki eski yerlerine yeniden dönmeleri ve güneyden kuzeye, kuzeyden güneye yerleşimlerin sınırsız bir şekilde olmasıdır ki, bu iki kesimlilik tezimizi tamamen ortadan kaldıracak bir unsur niteliğindedir. Bu aynı zamanda BM genel Sekreteri gözetiminde yapılan 1977 Denktaş-Makarios ve 1979 Denktaş-Kibrianu Doruk Anlaşmaları'na da aykırı ve kazanılmış hakların kaybedilmesi demektir. Bu bakımdan da son derece önemlidir. Diğer kuruluş ilkeleri açısından da, örneğin Avrupa Birliği'ne üye olmayan bir ülke, acaba Avrupa Birliği üyesi olan ve Ada'nın tamamını temsil ettiği söylenen bir devletin toprağında askerini nasıl bulunduracaktır? Bu da ortaya geldiği zaman, Garanti ve İttifak Antlaşmaları'yla ilgili soruları da gündeme getirmek durumundayız. Türkiye Garanti ve İttifak Antlaşmaları'nda, yani Garantörlük ve Kıbrıs'ta süresiz asker bulundurmamak haklarında, Kıbrıs'ın geleceğindeki belirleyici statüsünde ve söz sahibi olmasında, Türk-Yunan dengesi üzerinde en azından ciddi bir aşındırma söz konusudur.

Söz konusu paragrafın diğer bir düzenlemesi (fıkrası), *“Düzenli olarak gözden geçirilen Katılım Ortaklığı belgesinin uygulanması ve özellikle Avrupa Birliği-Türkiye arasındaki gümrük birliği ile ilgili olanlar olmak üzere, Türkiye'nin Ortaklık Anlaşması ve Ortaklık Anlaşması'nı tüm yeni AB üyesi devletlere genişleten Ek Protokolden doğan yükümlülüklerini yerine getirmesi.”* Dolayısıyla açıkça Türkiye'nin Avrupa Birliği bünyesinde Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'yle ilişkilerinin de, AB'nin kabul ettiği “Kıbrıs Cumhuriyeti” tanımıyla bu boyutlara taşınmasını öngören bir düzenleme vardır.

Özetle belirttiğimiz bütün hususları dikkate aldığımızda, Avrupa Birliği'yle olan müzakere sürecinin etkileneceği temel unsurların neler olduğu ve bu temel unsurlarda bizim ulusal politikalarımızı ve ulusal çıkarlarımızı ne ölçüde koruyabileceğimiz hususları, çok açık bir şekilde gündeme gelebilecektir, tartışmalı ve gerçekten olumsuz sonuçları getirecek bir nitelik

kazanmaktadır. Ortaya konan koşullar ve ölçütler, “müzakerelerin” sürdürülmesi ve sonuçlandırılması açısından kayıtlayıcı, bağlayıcı kesin yükümlülükler olarak görülmektedir.

Bunları dikkate aldığımız zaman, günümüze dönüp baktığımızda, Finlandiya önerilerini kısaca Sayın Bakanımız ve Sayın Öymen değerlendirdiler. Ben onlara bazı atıflar yapmak üzere, tekrar olmamak üzere bir değerlendirme yapmak istiyorum.

Kanımcı Fin önerileri veya Finlandiya önerileri olarak ortaya çıkan önerilerin içinde en temel ve belirgin olan husus Maraş'tır. Bu, aslında Maraş operasyonudur. Papadopoulos'un esas istediği, Maraş'ı bütünlüklü bir uzlaşmanın parçası olmaktan kopararak, parça parça belli şeyleri elde etme stratejisinin ilk adımı olarak toprak meselesinin bir bölümünü bu şekilde halletmek istemektedir. Papadopoulos, bu Fin önerileriyle ilgili tavrını ortaya koyarken, ilk önce sağlıklı, somutlaştırılmış bir takvime bağlanma yükümlülüğü ile Maraş'ın iadesinin öngörülmesi koşulunu getirmiştir. Fakat diplomasi çarkları içinde bazı esneklikleri de kabul etmiştir veyahut da taktiksel olarak çıtayı yükseltmek suretiyle en üstten başlayarak kendi istediği noktaya getirecek bir yaklaşımı da benimsediği anlaşılmaktadır. Son sızan bilgilere ve haberlere göre -ki bunlar güvenilir kaynaklardan da teyit edilebilen haberlerdir- Papadopoulos, Maraş'ın kesinlikle kendilerine verilmesinin Türkiye tarafından taahhüt edilmesi halinde, bu “tren kazası” şeklinde isimlendirilen olayın olamayacağı yönünde bir yaklaşım ortaya konyaktadır. Ben bu bağlamda Fin önerilerini kesinlikle Maraş operasyonu olarak görüyorum ve Maraş toprağının verilmesi, aslında toprak meselesinin bütünlüklü çözümden koparılacak suretiyle, elimizden çok güçlü bir koz olarak toprak konusu tartışılırken kullanabileceğimiz bir kozun çıkmasıdır. Bunun diğer önemli bir unsuru vardır; Maraş, yüzde 90'ından fazlası, Türk mülhak vakıflarına ait olan topraklardan oluşan bir bölgedir ve Abdullah Paşa başta olmak üzere, Lala Mustafa Paşa, Bilal Ağa Vakfiyeleri gibi vakıfların toprağıdır. Aristis davasında Rum toprağı olarak kabul edilen, iadesi istenen ve tazmin edilmesi istenen toprak da bu vakıflardan birine ait, özgün (orijinal) resmi tapularıyla ve KKTC Gazimağusa Kaza Mahkemesi Kararı'yla belgelenmiş olan bir topraktır.

Böyle bir gelişme, yani Maraş'ın Rumlara iadesi, bir yandan toprak meselesini bütünlüklü çözümden koparıırken, bir yandan da Türkiye'nin sadece Maraş konusunda değil, Ada üzerindeki bütün vakıf topraklarının, Türk vakıflarına ait toprakların tamamıyla ilgili bir politika izlemesi gerektiği noktada, onun çok önemli bir parçasını da koparmak gibi bir sonucu da beraberinde getirebilecektir.

Diğer önemli bir husus, Gazimagosa Limanı'nın AB denetimine verilmesidir. Sayın Öymen belirttiler, Gazimagosa Limanı'nın stratejik ve Türk Barış Kuvvetleri açısından lojistik değeri yüksek çok özel bir konumu var. Ancak bunun da yanında, daha da önemlisi, Gazimagosa Limanı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ayrılmaz bir vatan toprağıdır ve bu toprak üzerindeki egemenlik hakkımız söz konusudur. Yine Papadopoulos'un yaptığı açıklamada, Ercan Havaalanı'nın tartışılmayacak bile olmasının temel unsuru olarak, hava sahası gibi unsurları kapsayan kendi egemenlik hakkı olmasından dolayı "tartışılmaz" dediğı bir noktada, bizim temel egemenlik göstergelerimizden biri olan bir toprak ve limanın Rumlara verilmesi (çünkü BM ve AB'ne vermek demek gerçekte Rumlara vermek demektir. Bu aşamada yapılmak istenen Rumlar adına bir emanetçiye egemenlik haklarımızın devridir) gibi bir yaklaşım, siyasi açıdan son derece yanlıştır ve geriye dönüşü olamayacak çok ciddi bir hatadır, ağır bir tavizdir. Çünkü bu toprakların adı ne olursa olsun, iki yıllığına Birleşmiş Milletlere veya Avrupa Birliğı'ne verilmesi demek, bu toprakların ileride geri alınabileceğı anlamını taşımamaktadır, geriye dönüşü mümkün değildir ve verilecek olan Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliğı değildir, verilecek olan kesim Rum tarafıdır. Sadece başlangıçta bir emanetçi ortaya konulmaktadır, Rumlar adına bu toprakları iki yıl bu emanetçi yönlendirecektir ve iki yıl sonra bu topraklar doğrudan Avrupa Birliğı'nin tanımladığı üyesi "Kıbrıs Cumhuriyeti Devleti"nin parçası, yani Kıbrıs'ın Kuzeyi olan bu toprağı iade etmiş olacaktır. Birleşmiş Milletler için de aynı durum söz konusu. Burada bir parantez açıp şunu kısaca ifade etmek gerekir: Finlandiya önerilerinin içinde Ercan Havaalanı'nın yer almamış olması, öneriler açısından bir eksiklik olarak değerlendirilmemesi gerekir. Yani Ercan Havaalanı da kapsanmış olsaydı bile söz konusu değerlendirmeler geçerliliğini korumaktadır. Türk tarafının Ercan Havaalanı'nın da önerilere dâhil edilmesi yaklaşımı da yanlış ve hatalı bir yaklaşımdır. Çünkü egemenlik ve bütünlüklü çözüm itibarıyla meselenin özü aynıdır.

Dolayısıyla Türk tarafının Gazimagosa Limanı'nı ve Maraş'ı açması, çok ciddi bir siyasi ve hukuki tavizdir ve Kıbrıs'ta ulusal çıkarlarımızın ve Türk-Yunan dengesi başta olmak üzere, oluşmuş olan iç ve dış dengenin bozulmasını sağlayacak dönüşü olamayacak ağır bir sonuç yaratacaktır.

Sayın Bakanım, konuşmasında "Rum mührü en son basılırsa, limanda bir sakınca var mı?" sorusuna, oradaki yetkililer -yetkililer kim, bilemiyorum, ama- "yoktur" demiş. Ben buna katılmıyorum. Aksine çok ciddi bir etkisi, sakıncası vardır; çünkü egemenliğimizi devrediyoruz. Bizim orada mührümüzün geçerli olmaması demek, Rum Tarafının egemenliğini kabul etmek demektir. Zaten Annan Planı'nda karşı çıkılan en temel unsurlardan biri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin egemenliğinin kabul edilmemesi ve Kıbrıs Türk

halkının önce halk olmaktan çıkartılarak “Kıbrıslı Türkler” ifadesiyle bir birey haline dönüştürülmesi, birey Kıbrıslı Türk konumuna düşürülmesi; ikincisi de devam ettiği kabul edile sözde “Kıbrıs Cumhuriyeti”ne Kıbrıs Türk halkını yamalaması ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni ortadan kaldırması, “Birleşik Kıbrıs Cumhuriyeti” içinde bir eyalet statüsüne düşürmesi ve egemenlik hakkımızı öngörmemesiydi. Egemenliğimizi kaybettikten sonra, içeriği ne olursa olsun, getireceği yararlar ne olursa olsun, kanımca hiçbir anlamı yoktur. Onun için son derece sakıncalı bir gelişme olacaktır.

Finlandiya önerilerinde bir önemli gelişme de 5 ve 6 Kasım 2006 tarihlerinde tarafların Helsinki’de bir toplantıya çağrılmasıdır. Bu, şu yönlerden son derece sakıncalıdır: Bir kere Türkiye'nin 2006 Ocak ayında sunmuş olduğu “Eylem Planı”nda ortaya koyduğu Avrupa Birliği çatısından yeniden Kıbrıs konusunu Birleşmiş Milletler çatısına taşıma ilkesine veya hedefine aykırı olan bir durumdur. Biz, Türkiye ve KKTC Hükümetleri olarak, AB odaklı ve AB üstünlüklü (inisiyatifli) yeni Kıbrıs politikasıyla bir yandan Kıbrıs’ı, benim kendi kanaatimce -sorularda bunları açmak istiyorum- kendi elimizle Birleşmiş Milletler çerçevesinden, şemsiyesinden aldık ve Avrupa Birliği’ne getirdik, AB ile imzaladığımız ya da kabul ettiğimiz protokoller ve belgelerle; 17 Aralık 2004 Brüksel Zirve kararı, 3 Ekim Müzakere Çerçeve Belgesi, 5 Kasım Katılım Ortaklığı Belgesi gibi belgelerle bunu getirdik. Şimdi bunu yeniden bir “Eylem Planı” önermek suretiyle Birleşmiş Milletlere yöneltmeye çalışırken, Finlandiya önerilerinin tartışılabilir olduğunu kabul etmek ve “biz futbol maçına çıkacağız, çıkmazsak hükmen mağlup sayılırız” teziyle ortaya çıkmak, kendi başlangıçtaki tezimize ters düşmektedir. Çünkü hem bir yandan Avrupa Birliği’nin çatısına taşınmasına karşı olacaksınız, ondan sonra Avrupa Birliği’nin Dönem Başkanı’nın size takvimlenmiş bir şekilde, hem de BM şemsiyesi altında uzlaşılması gereken bütünlüklü konuların parçasıyla ilgili olan toprak gibi temel konularda sunduğu önerileri o kapsamda görüşmeye alacaksınız; bu, Kıbrıs meselesinin Birleşmiş Milletler’den daha çok, Avrupa Birliği’ne taşınması sonucunu yaratacaktır.

Bu toplantı Helsinki’de olursa, şu ek sakıncalar da ortaya çıkacak: Türkiye katılırsa, katılacak olan, dikkat ederseniz Rum tarafı çağrılıyor, “Kıbrıs Cumhuriyeti Devleti” olarak. “*Kıbrıs Türk Toplumunu*” temsilcisi olarak alt düzeyde bir Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti temsilcisi çağrılıyor ve Türkiye. Avrupa Birliği’nin tanımladığı “Kıbrıs Cumhuriyeti” içinde ve bize açıkça söylendiği şekliyle Kıbrıs’ın kuzeyinde yaşayan Kıbrıslılar olarak kabul edilen “Kıbrıs Türk toplumunun” temsilcisi olarak toplantıya gidilmesi ve Türkiye'nin iki devletten biri olarak, tanımadığı “Kıbrıs Cumhuriyeti”yle müzakere masasına oturması, Rum Tarafını eşit devlet olarak kendisiyle kabul ederek o düzeye getirmesi demektir. Bu son derece

sakıncalıdır. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin muhatabı Türkiye Cumhuriyeti devleti değildir, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'dir. Bu dengeye ve siyasi eşitliğe mutlaka dikkat edilmelidir.

İkinci önemli bir sakınca; biz bugüne kadar bu müzakere süreçlerini gerçekleştirirken Birleşmiş Milletler çatısı altında veya Birleşmiş Milletler Sekreteri'nin "iyi niyet misyonu" çerçevesinde ve gözetiminde, toplumları temsil eden siyasi eşitler olarak görüşüyorduk. Hâlbuki burada devletle, yani "Kıbrıs Cumhuriyeti devletiyle" bu devletin parçası olduğu kabul edilen bir toplumun temsilcisi görüşecektir ki, bizi otomatik olarak GKRY'nin bir azınlığı niteliğine getirebilecek bir etki yaratacaktır ve bu, yıllardır mücadelesini verdiğimiz ve Birleşmiş Milletlere kabul ettirdiğimiz siyasi eşitlik olgusunu da yıpratacak bir gelişmeyi beraberinde getirecektir.

Diğer önemli bir husus, Rumların izolasyonların kaldırılması karşısında, bizim Türkiye'deki limanlarımızın, hava alanlarımızın ve hava sahamızın Rumlara açılması veya Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ne veyahut da Avrupa Birliği'nin tanımladığı, kabul ettiği Kıbrıs Cumhuriyeti'ne açılmasıdır. Bir kere burada da bir yanlış vardır. Her şeyden önce izolasyon kelimesinden ne kastedildiğinin tanımı yapılmalıdır. Bence izolasyon kavramına Türk tarafı olarak, yani Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetleri olarak sığınmamız yanlıştır, tezlerimizin seviyesini, çıtasını düşürmektir. Bizim kastettiğimiz, yıllardır uluslararası alanda talep ettiğimiz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üzerindeki bütün ambargoların kaldırılmasıdır, izolasyonların değil. Bugün sadece Gazimagosa Limanı'nın Avrupa Birliği'nin denetiminde, sadece Avrupa Birliği'yle yapılan ticarete açılması, ambargoların, "izolasyonların" kaldırılması anlamını taşımaz. Maraş'ın verilmesi, izolasyonların kaldırılması anlamını taşımaz. Benim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olarak hava alanlarıma, limanlarıma, sadece Gazimagosa Limanı'na değil, bütün limanlarıma gelecek olan gemiler, uçaklar, serbestçe kendi mührümlerle gelip gidebilecek mi? Benim bir devlet olarak egemenliğim altında bu işlemler yapılacak mı? Benim haberleşmem, benim uluslararası ilişkilerdeki kültürel, sportif, ekonomik ilişkilerimde taraf olarak kabullenmem söz konusu olacak mıdır? Bütün bu unsurların açıkça ortaya konulması gerekir. Benim üzerimdeki ambargolar, zaten uluslararası alanda Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından alınmış olan haklı, meşru ambargolar değildir (esasen Gazimağusa limanımız zaten açıktır ve 80'ni aşkın ülke ile KKTC dış ticaretini yürütmektedir). KKTC üzerinde Rum-Yunan ikilisinin birlikte ortaya koydukları baskılarla uluslararası alanda, her alanda karşılaştığı ambargolar vardır ve insan haklarına tamamen karşı olan, bir halkın sosyal ve ekonomik gelişmesini doğrudan sınırlandırmayı öngören, insanlık suçu sayılması gereken bir

uygulama söz konusudur. Biz, bunların kaldırılmasını ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti üzerinden kaldırılmasını istiyoruz, Kıbrıs Türk halkı üzerindeki “izolasyonları” değil. Dolayısıyla bunun da çok net bir şekilde tanımlanması gerekir. Bu husus ilerideki olası gelişmelerin doğru anlaşılabilmesi ve değerlendirilebilmesi açısından çok önemli bir unsurdur. Aksi halde neye karşılık neyin verildiğini gerçekçi ve sağlıklı bir şekilde değerlendiremeyiz, kamuoyu yanıltılarak olası tavizler saklanabilir.

Geldiğimiz noktada şunu söylemek mümkün: Rum Tarafının taktiği nedir, amacı nedir? Rum tarafının amacı açıktır: Kıbrıs Adası'nın tamamı üzerinde egemen ve GKRY'nce yönetilen, Türkleri azınlık statüsüne sokan bir “Kıbrıs Cumhuriyeti”ni yeni bir hukuki statüyle yerleştirmektir. Bugünkü mevcut durumda gerek Birleşmiş Milletlerdeki konumları gerekse AB üyesi olarak konumu bunu sağlamaktadır ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi Yunanistan'la birlikte bu durumu pekiştirme stratejisi uygulamaktadır. Rum Tarafının bu amaçla uyguladığı politika ve taktiğinin ise görünen araçları olarak GKRY üç yola başvurmaktadır. Bunlardan birincisi, KKTC halkını GKRY mekanizmaları içine çekerek “Kıbrıs Cumhuriyeti” hukukunu onlara uygulama yoludur. İkincisi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları çerçevesinde Loizidou, Myra Xenides-Arestis türü davalarda verdiği kararlarla, Türkiye'yi muhatap alma ve dolayısıyla KKTC'ni yok sayma yoludur. Üçüncüsü ise, özellikle “*Türkiye ile AB Arasında Bir Ortaklık Yaratan Anlaşma*”nın (Ankara Anlaşması'nın) “Ek Protokolü”nü TBMM'de onaylanmasıyla GKRY'nin elini güçlendirmek ve hukuki tanımının yolunu açmak ve böylece AB müktesebatı çerçevesinde AB organları ve Avrupa Toplulukları Adalet Divanı önünde KKTC'nin yok sayılmasını sağlamak yoludur.

Bunlara ek olarak GKRY'nin izlediği taktiğin bir parçası da Annan Planı referandumundan sonra bütünlüklü ve kapsamlı bir uzlaşmayla sonuçlanabilecek girişimlerden ve müzakerelerden mümkün olduğu kadar uzak durmaktır. Böylece AB'ne ve AB sürecinde Türk tarafının yarattığı zafiyetlere ve kabullendiği yeni yükümlülüklerle dayanarak bir uzlaşmaya ihtiyaç duymamasıdır. Rum Tarafı, kapsamlı görüşmelerden kaçmaktadır. Kapsamlı görüşmelerden kaçarken, Avrupa Birliği'ni ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını ve lehine olan hukuki durumu kullanmak suretiyle, KKTC halkı azınlık statüsüne razı oluncaya kadar Türkiye'yi ve KKTC halkını, Türkiye'nin Avrupa Birliği sürecinde bu iki unsuru bir “siyasi sopa” gibi kullanmak suretiyle Türkiye üzerinde oynamaktadır. Esas hedef ne limanların açılmasıdır, ne Maraş'ın sadece tek başına alınmasıdır; Rum-Yunan ikilisinin esas hedefi, Türkiye'nin Ada üzerindeki hak ve statülerini ortadan kaldıracak, Türkleri onların azınlığı durumuna getirecek bir oluşumu sağlamaktır. Bu sağlanmadığı sürece de bunun karşısında politikalarında asla bir değişiklik olmayacaktır.

GKRY'nin söz konusu bütün hukuksal ve siyasal girişimlerine karşılık Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC hükümetlerinin kararlı, sağlam ve tutarlı bir cevap vermesi ve tavır alması gerekmektedir. Bunun için de bir bütün olarak Türk tarafının KKTC'nin egemenliğine, herhangi bir taviz vermeden, "esneklik" göstermeden sonuna kadar sahip çıkması bir zorunluluktur. KKTC'nde toprak, limanlar ve mülkiyet hakkı dâhil bütün hak ve yetkilerin dayanağının, KKTC'nin egemenliğinden vazgeçildiği anda KKTC'nin ortadan kalkacağı ve KKTC halkının GKRY karşısında tek başına kalma, Rumların ileri sürdüğü tezleri ve kuralları kabul etme, Türkiye'nin Kıbrıs üzerindeki hak ve statülerini kaybetme, dolayısıyla Kıbrıs'ta Rum-Yunan egemenliğini kabul etme zorunda kalınacaktır. Kısaca Kıbrıs ulusal davası ve ulusal çıkarlarımız kaybedilecektir.

Son söz: Eğer biz Türk tarafı olarak, Kıbrıs'ta gerçekten ulusal çıkarlarımızı ve bugüne kadar izlediğimiz ulusal devlet politikalarımızın başarıya ulaştırılmasını istiyorsak, öncelikle Kıbrıs'ta neleri verip neleri vermeyeceğimizi, nelere razı olup nelere razı olamayacağımızı kesin bir netlikle ortaya koymamız ve bunlar olmadıkça, herhangi bir ara formül ve müzakere sürecini kabul etmeyeceğimizi ortaya koymalıyız. Aksi halde, "biz her türlü öneriye açığız" dersiniz, Maraş'ı da isterler, Gazimagosa Limanı'nı da isterler, Lefkoşa'nın tarihi Türk bölgesini de, Küçükaymaklı bölgesini de, diğer bölgeleri de isterler. Onun için, bizim öncelikle kendi ulusal çizgilerimizi, vazgeçilmezlerimizi çok net bir şekilde ortaya koyup, bu tezlerimiz üzerinde sonuna kadar diretmemiz lazımdır. Gerekli olan güçlü ve kararlı bir siyasi iradenin ortaya konmasıdır.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Ben de teşekkür ediyorum Sayın Büyükelçimize.

Şimdi sorulara geçeceğiz. Yalnız, yine bir açıklama yapmak zorunda hissediyorum kendimi: Sayın Yakış da saat 17.00'de bir televizyona, canlı yayına gitmek durumunda. Onun için ilk soruları Sayın Yakış'a soracak olanlar, sorularını yöneltsinler. Sonra diğer iki panelistle devam edeceğiz.

Buyurun.

ALPASLAN YÜCESOY (Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi)- Sayın Yaşar Yakış ile biz meslektaşız, 40 yılı aşkın bir süre aynı kutsal çatı altında ve pek çok ülkede ülkemizi temsil etme imkânına sahip olduk. Tüm panel heyetiyle birlikte sayın meslektaşına ve Bakanıma da sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.

Efendim, az ve öz olarak ve daha ziyade ders verdiğim öğrencilerimin de sürekli olarak irdeledikleri, sürekli olarak gündemde tuttıkları, bana sürekli olarak tevcih ettikleri bir soru vardır: “Bizim parametrelerimizle Avrupa Birliği’nin parametreleri arasında böylesine uçurumsal farklılıklar olduğu sürece, din faktöründen başlayın, kültürel faktörlere kadar ve uzun yılların sonunda da biz eğer Avrupa Birliği’ne tam üye, Avrupa Birliği’nin siyasi kanadına tam üye olamadığımız takdirde, nasıl bir dünyanın içinde kendimizi bulacağız?”

Sayın Öymen’in, -ki onunla da Almanya’da uzun yıllar benim Başkanım olarak çalıştık- çok veciz bir şekilde İsviçre ve Norveç modellerini verdi. Ancak affına sığınarak ben bunu kabul etmek durumunda değilim; çünkü tarihsel açıdan İsveç ve İsviçre, her zaman, koşullar ne olursa olsun, hatta Alman orduları, Hitler orduları kapılara dayandığı anda bile bağımsız kalmayı, tarafsız kalmayı tercih etmiş iki büyük ulustur. Bizim konumumuz, hele o dünyanın konumuyla hiçbir şekilde alakalı olmayan bir konumdur. Biz, Ortadoğu’da yaşayan, bir kolu Avrupa’ya uzanan 776 bin kilometrekarelik bir büyük kıta.

Bütün gazeteleri yıllardan beri incelediğimizde, şöyle bir sonuç ortaya çıkıyor, onların görüşlerine ve değerlendirmelerine atıfta bulunarak ifade etmek istiyorum: Ortadoğu’nun bu karanlık, bu ilerlemeyi reddeden, bu medeniyete, demokrasiye kapalı olmayı hayat biçimi sayan ve kabul eden ve bunu uygulayan, inatla, ısrarla uygulayan dünyası içinde Türkiye’nin yeri ne olacak?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Biz de teşekkür ederiz. Buyurun.

CİHANGİR DUMANLI (Emekli General)- Şunu sormak istiyorum: Bugünkü Hükümetin politikası şu: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne yönelik ambargolar kalksın, biz de hava alanlarımız ve limanlarımızı Rum gemi ve uçaklarına açalım. Acaba bu ikisi birbirini dengeleyici unsurlar mı? Farz edelim ki ambargolar kalktı, biz de hava alanlarımızı ve limanlarımızı açtık. Açtığımız takdirde, Kıbrıs Rumlarını Ada’nın tamamını temsilen tanımış olmuyor muyuz? O zaman ambargonun kalkmasının ne anlamı kalıyor, onu öğrenmek istiyorum. Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ediyorum. Buyurun.

AYTEKİN BERKMAN- Sayın Bulunç’un ifadeleri sonucunda ve daha önce de sürekli olarak ifade edilen bazı şeyleri bir arada düşündüğümüzde, müzakere sürecinde ne kadar

direnebileceğimiz ya da eğer müzakereleri devam ettireceksek, neleri kurtarabileceğimiz konusunda bir kuşku ortaya çıkıyor. Sayın Bulunç gayet net olarak ifade etti. Müzakere Çerçeve Belgesi'nde koşulsuz taahhütlerden bahsedildiğine göre ve müzakere süreci içerisinde bizim önümüze getirilen ne var ise ki çok zaman söyledikleri, “Efendim, eğer golf kulübüne geliyorsanız, tenis kurallarıyla giremezsiniz, golf kuralları içerisinde oynayacaksınız. Siz talip oldunuz golf kulübüne gelmeye, şimdi niye tenis kurallarını bizim karşımıza getiriyorsunuz?” şeklinde özetlenebilen bir şey var. Acaba gerçekten geçti mi? Bütün bu Müzakere Çerçeve Belgesi, Katılım Belgesi vesaire falan, onlar imzalandıktan sonra, daha biz neyin müzakeresini yapıyoruz? Önümüze konulan şeyi ya kabul edeceğiz ya kabul etmeyeceğiz. Ben ziraatçiyım, tarımda en büyük sorunlar var ve orayı incelediğim zaman, inanılmaz şeylerle karşılaşıyorum. Mesela bir tanesini söyleyeyim: Önümüzde Kurban Bayramı var. Eğer Avrupa Birliği'ne girmiş olsak, Kurban Bayramı'nda kurban kesemezsiniz; çünkü Kars'tan Ankara'ya, İstanbul'a kurbanlık koyun taşıyacak Avrupa standartlarına uygun kamyonunuz yok. Günde 200 kilometreden daha fazla bir hayvanı taşıyamazsınız; dinlendireceksiniz, bir gece yatıracaksınız, sonra getireceksiniz falan... Bunlar, bizim “ya kabul edeceğiz ya etmeyeceğiz” meselelerimiz olmuyor mu, daha neyi müzakere edeceğiz; onu merak ediyorum. Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederiz. Buyurun.

AYSEL KARAHAN- Bir önceki dönem Kıbrıs Büyükelçimize verdiği bilgiler için çok teşekkür ediyoruz, çok aydınlattı. Bu arada Maraş bölgesiyle ilgili çok önemli bir iddianın üzerinde durdu kendileri. Oysa ki Sayın Yakış'ı da dinledik, Maraş'ın hiçbir şekilde pazarlıkta söz konusu olmayacağını ve elden çıkarılmayacağını söylediler. Bu iki bilgi birbiriyle çok tezat oldu. Ben bu konuda Sayın Yakış'ın açıklamalarını merak ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Başka soru galiba yok. Buyurun Sayın Yakış.

YAŞAR YAKIŞ- Bütün sorular için çok teşekkür ederim. İlk açıklamam sırasında ayrıntıya giremediğim konuları şimdi işleme imkânım doğdu. Değerli dostum Alpaslan Beyin çok yerinde bir sorusu var: “Tam üye olamazsak, nasıl bir dünya içinde olacağız?” Bu aynı zamanda değerli dostum Onur Öymen'in söylediği bir hususa biz nasıl bakıyoruz, ben nasıl bakıyorum? Hükümet adına konuşmak istemiyorum; çünkü artık Hükümet üyesi değil, yasama organının bir parçası olduğum için ve Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı sıfatıyla, yani yasama kanadının bir parçası olarak nasıl baktığımı söylemek istiyorum.

Çerçeve Belgesi'nde -öyle hatırlıyorum- yer alan bir hüküm vardı. Diyordu ki orada, *“Türkiye, bütün bu çabalarına rağmen Avrupa Birliği'ne tam üye olamazsa, Batılı yapılar içinde demirlemiş olarak kalması için bütün önlemler alınmalıdır.”* Ben de bunu okuduğum zaman ve çeşitli Avrupa başkentlerinde konferanslarda bu konuya sözü hasseten getirip şunu söyledim: “Batılı ülkelere, Avrupa Birliği ülkelerine çok teşekkür ediyoruz, öyle bir lütuf gösteriyorlar. Yani Türkiye üye olamazsa, Batılı yapılarda yer almasına imkân tanınmalıdır” diyorlar. Yalnız, Türkiye üye olmadığı takdirde, Türkiye Batılı yapılarda mı yer alacak, başka yapılarda mı yer alacak, onu Türkiye o tarihte kararlaştıracaktır. Belki Sayın Öymen'in Cumhuriyet Halk Partisi görüşü olarak belirttiği fikirden en köklü olarak ayrıldığımız nokta budur, yani şimdiden “siz bizi almazsanız dahi, merak etmeyin, o Batılı yapılarda aynen yer alacağız, Batılı ülkelerin o davetlerini aynen kabul ediyoruz” şeklinde. Ben bunun tersini söylemiyorum, katıyen Batılı yapılarda yer almayız demiyorum, ama ne yapacağımız o tarihte belli olur.

Onun için Değerli Dostum Yücesoy'un söylediği soruya buradan gelmek istiyorum. Biz bu müzakere sürecini Kopenhag Kriterleri çerçevesinde yürütmeye çalışmamız lazım. Sayın Karahan'ın da belirttiği husus, burada belki bir ölçüde cevap bulabilir. Her başlık altında Avrupa Birliği'nin 100 bin sayfayı aşan müktesebatını Türk kanunlarına çevireceğiz, Türk mevzuatının bir parçası haline getireceğiz. Böylelikle Avrupa'da uzun deneyimlerden sonra yararlı olduğu ortaya çıkmış olan normlara uyacağız. Biz müzakereler sırasında bunu yapacağız. Bunun sonunda Avrupa Birliği'ne üye olmasak, bize bir zararı yok, o normlara ulaşılmış olacağız ve Türkiye, Avrupa Birliği'ne ona rağmen giremezse, yoluna devam edecektir.

Sayın Başbakanın vaktiyle kullandığı bir tabiri vardı; “Kopenhag Kriterleri'ne Ankara Kriterleri der, yolumuza devam ederiz” derdi. Ekonomik alanda da Maastricht Kriterleri'ni uygularız, yani şeffaf bir pazar ekonomisini kurarız, yolsuzlukları önleriz, yolsuzluklara imkân veren yolları kapatırız, o mekanizmaları kapatırız ve Türk ekonomisi şeffaf, pazar ekonomisi, yolsuzlukların kolaylıkla işlenemediği bir ekonomi haline dönüşür. Buna rağmen Avrupa Birliği'ne giremezsek, yaptığımız reformlar yanımıza kâr kalır, başka hiçbir şey olmaz.

Bütün bu süreç içinde Kopenhag Kriterleri'yle, Maastricht Kriterleri'yle hiç alakası olmayan Kıbrıs sorunu gibi bir hususu Avrupa Birliği'ne giriş sürecimizin bir parçası saymayız. Ben ilk konuşmamda onu da söyledim, onu başka bir çerçeve içine oturtarak söylemiştim; eğer müzakereler aksarsa, bu Kıbrıs sorununda Avrupa'nın beklediği tavizleri vermediğimiz için

aksayacak değildir; Avrupa Birliği'nde Türkiye'yi aralarına alma iradesi olmadığı için aksayacaktır. Kıbrıs, arkalarına saklandıkları bir bahanedir. Buna mukabil, tersini söyleyeceğim şimdi: Eğer Avrupa Birliği'nde Türkiye'yi aralarına alma veya bu müzakereleri selamete yürütme yönünde bir siyasi irade yoksa, Kıbrıs'ın tamamını hiçbir karşılık beklemeden versek, yine bu sefer başka yerde bir engel bulacaklardır veya bahane bulacaklardır, yine müzakereler kesilecektir. Dolayısıyla ne olumlu yönde, ne de olumsuz yönde Kıbrıs, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş sürecinin bir parçası değildir, bunu bu şekilde yürütmek mecburiyetindeyiz.

En sonunda Avrupa Birliği'ne giremezsek ne yaparız? Türkiye hiçbir şey kaybetmemiş olur, hiçbir şey kaybetmiş olmaz. Türkiye, 73 milyon, o zaman belki 80 küsur milyona ulaşmış, yine dünyanın en stratejik mevkiinde... Napolyon, bundan 200 küsur sene önce İstanbul için Çar Nikola'yla müzakere ederken, Nikola bir şey istemiştir, Boğazlar üzerinde yetki istemiştir, “benim sıcak sulara inmek için yolum üzeridir, ben burada yetki kullanmak isterim” demiştir. Napolyon, Çar'a “İstanbul mu? İstanbul dünya imparatorluğu demektir” demiştir. 200 yıl önce İstanbul'a sahip olmayı Napolyon gibi bir askeri deha, dünya imparatorluğuyla eşit sayıyordu. Biz, böyle bir yerde oturuyoruz. Bugün gayet güçlü bir devletiz, NATO'nun Amerika'dan sonra en güçlü ordusunu bünyemizde barındırıyoruz, böyle bir güce ulaşmışız. Halkımız, Avrupa ülkelerinin birçoğuna çok yakın yere gelmiş, milli gelir açısından. Böyle bir ülkenin “eyvah, Avrupa Birliği'ne katılamadık” diye ağıt yakmasına gerek yoktur, yoluna devam eder. Dolayısıyla orada bir sorun olacağını zannetmiyorum.

Sayın General Dumanlı, “limanları açarsak, tanımış olur muyuz?” sorusunu sordular. Hayır, limanları açtığımız zaman, Kıbrıs Rum Kesimi'ni Adanın tamamını temsil eden cumhuriyet olarak tanımış olmayız, Kıbrıs'ı da tanımış olmayız. Sayın Prof. Günöğür, en başında çok ince bir nüansa değindi; defacto tanımak vardır, de jure tanımak vardır, bir de hiçbir türlü tanımayıp ilişkiler sürdürmek vardır. Şu anda biz Tayvan'ı tanımıyoruz, yani Milliyetçi Çin dediğimiz, vaktiyle sadece Tayvan'ın bütün Çin'i temsil eden devlet olarak tanıyorduk. Sonra kıta Çin'iyle ilişki kurduğumuz zaman, şart olarak ileri sürdüler, “Tayvan'la siyasi ilişkilerinizi keseceksiniz” dediler, kestik. Ama Tayvan'la ticari ilişkilerimiz var, Tayvan gemileri İstanbul'a geliyor. Orada emekli bir büyükelçimiz, ticari temsilci sıfatıyla sürekli olarak bulunuyor. Onlar ayrılınca, başka bir emekli büyükelçi gönderiyoruz. Dolayısıyla bu şekilde ticari ilişkilerimiz var. Onların gemilerinin bizim toprağımıza gelmesi, tanıma anlamına gelmez ve her zaman da bu anlama gelmeyeceğini ayrıca belirtiyoruz.

Sayın Aytekin Berkman'ın sorusu, “müzakereleri ne kadar sürdürebiliriz?” Biz müzakereler en sonunda tam üyelikle sonuçlanmazsa, müzakere sürecini ne kadar değerlendirebiliriz, belki ona bakmamız lazım. Biz bu müzakere sürecini Türkiye'nin şu anda karşı karşıya bulunduğu hem ekonomik alanda, hem temel hak ve hürriyetler alanında, ifade hürriyetleri alanındaki sıkıntılarımız, demokrasimizin doğru çalışması alanındaki sıkıntılarımız konusunda reformlar yapmak suretiyle... Sayın Hocamız Haberal gayet güzel bir nüansa değindi, “Batılı değil, muasır” dedi; ben şimdi evrensel değerler olarak, o tabirleri kullanacağım. Biz evrensel değerler peşindeyiz. Avrupa Birliği müktesebatı içinde bu evrensel değerlerin birçoğu şekillenmiş, orada deneyimden geçirilmiş halde yasalara yansıtılmış, Avrupa Birliği müktesebatı olmuş. O müktesebatı kazandığımız zaman, Türk yasalarına aktardığımız zaman, işte bu süreci kendi lehimize kullanmış olacağız. Bu süreç, gidebildiği yere kadar gider.

Sayın Karahan'ın söylediği gibi, canlı hayvanları Kars'tan nakletmek için eğer bu şekilde hayvanlara bir gün taşıdıktan sonra istirahat vermek, hayvanın sağlığı açısından bir standart ise, günün birinde bizim de o standartlara gelmemiz lazımdır. Ama Avrupa Birliği istiyor diye değil, yani Kars'tan yola çıkan hayvanın hastalanmaması için, kilo kaybetmemesi için İstanbul'a ulaşınca kadar nasıl hareket edilmesi gerekiyorsa, bizim o normlara uymamız gerekir. Köylerden horoz getirirler, horozları ayağından omzuna asar adam, taşır. Şimdi yavaş yavaş bu uygulama terk edilmeye başlandı. Hayvanları Sevenler Derneği müdahale ediyor, “onu kafesler içinde taşıyın” diyorlar. Biz bunu Avrupa Birliği istedi diye yapmıyoruz, köylünün o hayvancağızı öyle işkence çektirerek taşımamasını istemediğimiz için yapıyoruz. İşte eğer o normları biz de benimsiyorsak yapacağız. Eğer benimsemiyorsak, “bizden bu kadar kardeşim, biz bunun daha ilerisine gitmeyiz” diye her aşamada müzakereleri kesip yollarımızı ayırabiliriz.

Bir de yine Sayın Yücesoy'un söylediğiyle bu son taşıma meselesi için bir alaka kuracağım: Bizim bu süreç sırasında en fazla sıkıntı çektiğimiz, yan unsurların bizim önümüze engel olarak çıkarılması. Türkiye, asıl hedefin tam üyelik olduğunu ve bunun da Kopenhag Kriterleri'nde şimdi 35 başlık haline bölünmüş olan, o başlıklar altındaki müzakereleri o başlığın içine sığdırarak, başlığın dışına taşırmamak suretiyle tarımdan bahsediyorsak, “Ermeni soykırımını kabul etmezsen, ben hayvanların nasıl taşınacağı konusundaki normları seninle görüşmem” derse, hiçbir alakası yok. Kardeşim, hayvanların nasıl taşınacağını mı konuşuyoruz, yoksa Ermeni meselesini mi? Bunları karıştırmamak lazım. Onları birisi ileri sürerse, “bunun müzakereyle alakası yoktur, biz yolumuza devam edeceğiz” dememiz lazım.

Maraş'ın statüsü konusunda şunu söylüyorum: Maraş, ancak kapsamlı çözümün bir parçası olabilir. Öyle zannediyorum Sayın Büyükelçiyle söylediklerimizin arasında pek fark yok. Maraş verilemez derken, ancak kapsamlı çözümün bir parçası olarak. O kapsamlı çözüm iki kesimli bir devleti de öngöreceği için, o iki kesimli devlette nasıl bir nihai statü verilecekse, ona göre bence orada yer alır. Yani Maraş'ı önce verip de ondan sonra başka bir müzakere yürütülecek değil. Öyle zannediyorum sorulara cevap olarak söyleyeceklerim bundan ibaret.

Yalnız, söz bendeyken, Sayın Hocamızın verdiği o güzel tablolarla ilgili eskiden beri zihnime takılan ve Avrupa Birliği Komisyonu'na staj için gelen gençlere sık sık staj ödevi olarak önerdiğim şey şuydu: Biliyorsunuz, limanların açılması işi, Sayın Öymen'in söylediğinden biraz farklı ve Sayın Prof. Günuğur'un söylediği nüans gibidir o, yani öyle bir anlaşma yoktur değil, anlaşma vardır; Gümrük Birliği Anlaşması diyoruz ona kısaca. Türkiye'nin limanları açma mükellefiyeti, 1964 Ortaklık Anlaşması, artık Gümrük Birliği Anlaşması'ndan kaynaklanan bir mükellefiyettir. Biz ne demiştik 1963 Anlaşması'nda; "Bu anlaşmayı biz 6 devletle imzalıyoruz, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu teşkil eden 6 devletle. İleride bu 6 devlete yeni devletler eklenirse, bu anlaşmadan doğan mükellefiyetimizi, 1963 Anlaşması'ndan doğan mükellefiyetlerimizi o ülkelere teşmil edeceğiz" demiştik. Dolayısıyla kaynak o. Şimdi Gümrük Birliği Anlaşması imzaladık. Gümrük Birliği Anlaşması'na göre de malların serbest dolaşımı var, hizmetlerin de serbest dolaşımı var. Diyorlar ki, "1963 Anlaşması'nı ve 1996 Gümrük Anlaşması'nı üst üste koyduğunuz zaman, malların serbest dolaşımına ve hizmetlerin serbest dolaşımına engelleri kaldırmanız lazım. Dolayısıyla Kıbrıs Rum gemilerinin sizin limanlarınıza gelmesi lazım." Yani mükellefiyetinizin kaynağı ne; Gümrük Birliği Anlaşması.

Onun için bu stajyerler geldiği zaman, Allah aşkına dedim, bir araştırma yapın, Türkiye Gümrük Birliği'ni askıya alsa, "gümrük birliğimiz var, ben bu gümrük birliğini şimdilik askıya alıyorum, tam üye olduğum zaman tekrar askıdan indireceğim" dese, mükellefiyetten kurtuluyor, limanları açma mükellefiyeti kalmadı, Gümrük Birliği kalktı. Hocamızın verdiği rakamlardan böyle bir karar alsak, ekonomik açıdan en azından bir zararımızın olmayacağı sonucunu çıkardım, ama Gümrük Birliği'nin askıya alınmasıyla buradaki rakamlar aynı anlama mı gelir, onu bilmiyorum. Yalnız, her zaman kendime sormuşumdur: Bu konu herhangi bir forumda, Hükümet'te veya Parti'de tartışılmadı. Yalnız, zaman zaman yabancı gazeteciler beni ziyarete geldikleri zaman, şunu sormuşumdur: Türkiye'yi köşeye sıkıştırırsanız, size şunu söyleyebilir: "Allah aşkına, bu limanları açma mükellefiyetimiz, Gümrük Birliği Anlaşması'ndan doğmuyor mu? Biz niye imzalamıştık o Gümrük Birliği Anlaşması'nı; Avrupa Birliği'ne daha yakın olalım diye. Şimdi Hırvatistan'la müzakereler

yürütülüyor. Biz Avrupa Birliği'ne daha yakın olalım diye Gümrük Birliği Anlaşması İmzalamıştık, onlar imzalamamış. Daha yakın olmak için imzaladığımız bir anlaşma, bizi Hırvatistan'ın gerisine düşürüyor; çünkü Hırvatistan'ın böyle bir sorunu yok, o daha hızlı ilerliyor. Bizim önümüze bu engel çıkarılıyor, daha geride kalıyoruz. Peki, o zaman ben anlaşmayı askıya alıyorum desek, o mükellefiyetten kurtuluruz.” Ama bu böyle ayaküstü konuşulmakla olmaz, değerli profesörlerimizin bence rakamlara dayanan ve lehinde-aleyhinde herkesin her türlü argümanı söyleyeceği bir araştırma yapılır, “ekonomik açıdan zararları, faydaları şudur, siyasi açıdan zararları, faydaları şudur, onun için böyle bir şey katiyen düşünmemek lazımdır veya düşünülebilir. İcabında bunu da silah olarak aba altından da Avrupa Birliği'ne göstermek gerekir” denilebilir. Eskiden beri zihnimi işgal eden bir soruyu tekrar satha çıkardığı için sizlerle paylaşmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Biz de teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Sayın Yakış gitmeden önce, Erdal Hoca da dedi ki, “Hocam, bu konuyla ilgili bir cümle Sayın Bakana ekleyebilir miyiz?” dedi. Buyurun.

Prof. Dr. ERDAL MUZAFFER ÜNSAL- Sayın Bakanın saptaması, değerlendirmesi bence çok anlamlı, mantıklı, rakamlar da bunu söylüyor. Rakamları bir kenara koyalım; baktığımız zaman, Avrupa Birliği'ne bugün üye olan ülkeler içinde Avrupa Birliği'ne üye olmadan gümrük birliğini uygulama akıllılığını gösteren tek ülke biziz, bizden başkası yok.

YAŞAR YAKIŞ- Terside de var Sayın Hocam; Avrupa Birliği'ne tam üye olmuş, fakat “ben gümrük birliğine bir süre sonra gireceğim” diye müddet istemiş ülkeler var. Yani Türkiye, bazı tam üyelere nazaran bir adım daha ileri bu konuda.

Prof. Dr. ERDAL MUZAFFER ÜNSAL- Sizin söylediğimize tümüyle katılıyorum. Yani Türkiye, “bugün zaten üye olan ülkeler arasında bunun başka bir örneği yok, ben de bu mükellefiyetimden vazgeçiyorum, dolayısıyla bunu ileride görüşürüz” deme imkanına sahip, demesinin de ben iktisadi olarak ciddi bir sakıncası olacağını hiç düşünmüyorum. Eğer bunun ciddi bir iktisadi sakıncası olmuş olsaydı, o zaman dünyanın dört bir tarafındaki ülkelerin her birinin bir Avrupa Birliği olurdu, her birinin bir Avrupa Birliği olmadan yürümesi, gelişmesi mümkün olmazdı. Türkiye, 1923'te toplu işne yapamaz Türkiye'den, lise mezunlarının Bakan yapıldığı Türkiye'den kalkıp bugün buraya gelemezdi. Dolayısıyla bu bir hatadır.

Tabii şunu hemen siz buradayken ifade edeyim: Bu Kıbrıs meselesini değerlendirirken, böyle tek tek gitmek çok doğru değil, olayları anlık değerlendirmek doğru değil, bu bir süreç. Bunun aslında doğru bir değerlendirmesini yapmak için, siz bu konularda mutlaka daha uzmansınız, ama 1838 Tanzimat Fermanı'ndan bu olayı alıp Osmanlı'nın nasıl yıkıldığını bir analiz etmek, ondan sonra bize oynanan oyunları gözden geçirmek lazım. Ecevit'in şu değerlendirmesi var: Biliyorsunuz, Ecevit karşı çıkıyor Helsinki'ye gitmeye, gitmek istemiyor. Diyorlar ki, "Kıbrıs önkoşul değil, Kopenhag Kriterleri'nde yok böyle bir şey." Ecevit yine buna ayak diriyor. Bunun üzerine, zamanın Finlandiya Başbakanı Lipponen, Ecevit'e bir mektup yazıyor, "yok kardeşim, bu koşul değil" diyor. Ecevit, 2000 yılında DSP Grup Toplantısında bu konuda şunları söylüyor: "Helsinki'de aday üyelik kabul edilirken, Kıbrıs ve Ege konularında Türkiye'ye sözler verildi. Ancak bu sözler şimdi çiğneniyor. Avrupa Birliği bizi aldatmıştır." Avrupa Birliği'nin bizi aldatması yeni bir şey değil, 1838'den başlayan süreçte de var. Dolayısıyla bizim akıllı olmamız, çıkarlarımızı korumamız ve bizim için ulusal hassasiyeti olan konularda -mahkeme kadıya mülk değil, bugün bu hükümettir, yarın öbür hükümet olur- hiçbir kesime, Avrupa Birliği dâhil olmak üzere taviz vermememiz gerekir.

OTURUM BAŞKANI- Sayın Bakanı da uğurladıktan sonra, iki değerli panelistle beraber kaldık. Sizlerin kendilerine yönelteceği soruları bekliyorum. Buyurun.

CEMAL ÇAKIR- Ben Sayın Bulunç'a sorumu yöneltmek istiyorum: Avrupa Birliği'nin normlarını almak tabii ki çok güzel. Ancak bu görüşmeler sırasında, yıllardır sürdürülen görüşmeler sırasında verilen tavizler kolayca ortadan kaldırılabiliyor mi? Örneğin Kıbrıs, Türkiye'nin Yunanistan ile birlikte üye olmadığı hiçbir yere üye olamazdı, şimdi Avrupa Birliği'ne üye oldu. Diyelim ki biz yol kazası aldık, askıya aldık, vazgeçtik; bu süreç ne olacak, bu anlaşma geri alınabilecek mi?

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim.

Her iki değerli paneliste de yöneltilecek başka soru var mı? Yok gibi görünüyor. Buyurun Sayın Büyükelçi.

AHMET ZEKİ BULUNÇ (Emekli Büyükelçi, Başkent Üniversitesi Öğretim Görevlisi)- Efendim, kuşkusuz, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin mevcut statüsüyle "Kıbrıs Cumhuriyeti" adı altında Avrupa Birliği üyesi olmasının geriye dönüşü yoktur. Bu bir olgudur ve böyle bir ortaklık anlaşması yapmışlardır; meğer ki Avrupa Birliği dağılsın veya belirli koşullarla belirli anlaşmalar Avrupa Birliği'nce oybirliğiyle ortadan kaldırılınsın, o mümkün

değil. Ama yapılması gereken şu: “Kıbrıs Cumhuriyeti” adı altında Rumlar, bütün Ada’nın hâkimi olarak alınmıştır ve 10. Protokolle Kıbrıs’ın kuzeyi olarak tanımlanan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni, coğrafi bir tanımla devletin etkin yönetim ve denetiminin bulunmadığı bölge olarak tanımlanmış ve bu bölgeye Avrupa Birliği müktesebatının uygulanması askıya alınmıştır. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, şimdi bunu kullanarak bize yönelik politikaların oluşturulmasında birtakım dayanaklar elde etmektedir.

Burada yapılması gereken husus şudur: Bizim yeniden Annan Planı’nı kabul etmek suretiyle, ondan sonra Müzakere Çerçeve Belgesi, Brüksel Zirve kararı gibi kararlarla vardığımız, Kıbrıs’la ilgili kabul ettiğimiz koşullardan kurtulabilmek açısından, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin ayrı bir devlet olarak varlığının kabul ettirilmesini, tanıtılmasını ve iki devletli, iki halklı bir uzlaşının ancak Kıbrıs’ta söz konusu olabileceğini ve bu iki devletli uzlaşma olurken de Türkiye’nin Ada üzerindeki hak ve statülerinin ve mevcut dengelerin (Türk-Yunan dengesi) korunacağını kabul ettirilmesi lazım. Eğer biz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni uluslararası alanda Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, adı ne olursa olsun, örneğin daraltılmış bir “Kıbrıs Cumhuriyeti” olabilir, bugünkü güney sınırlarıyla birlikte olacak bir devlet şeklinde, o devlete eşit bir devlet konumuna geldiğimiz zaman, bizim o konuda verdiğimiz taviz, bir başka boyutuyla dengelenmiş olur.

Şimdi bazı yaklaşımlar vardır; denilmektedir ki, “Kardeşim, siz hâlâ daha Türk-Yunan dengesinin bozulmasından söz ediyorsunuz. Rum Tarafı Avrupa Birliği’ne girdi zaten, bu denge zaten bozuldu.” Bunu bu şekliyle kabul etmek yanlıştır. Evet, denge zedelenmiştir, ama Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti orada olduğu sürece ve Kıbrıs’ta Türk Silahlı Kuvvetleri bulunduğu süreci, Garanti ve İttifak Antlaşmalarının varlığı sürdüğü ve ona Türkiye Cumhuriyeti sahip çıktığı sürece, Kıbrıs’ta Türk-Yunan dengesi hâlâ daha vardır; var olacaktır. Kıbrıs, tek başına Rum Tarafı olarak Avrupa Birliği’ne girmiş olmakla birlikte, bu bozulmuş değildir.

Bize karşı oynanan oyunlara çok iyi dikkat etmemiz lazım. Ben size bu bağlamda bir şey söylemek istiyorum ve bir de bu 8 Kasım 2006 tarihinde yayınlanacak olan İlerleme Raporu’nun sonucuyla ilgili olarak da bir değerlendirme yapmak istiyorum: İngiltere’nin eski Dışişleri Bakanı Straw’un geçtiğimiz yıl Şubat ayında Kıbrıs’a yaptığı ziyaretten sonra, o zamanki Rum Dışişleri Bakanı Yakovo’nun yaptığı bir açıklama vardır: Türkiye’ye engel çıkarmak istediklerini dile getiriyor Straw ve diyor ki, “unutmayınız, Türkiye’nin Avrupa Birliği sürecini durdurmak için Rumların eline silahı biz verdik.” Bunu kim söylüyor; Garantör Devlet olarak İngiltere’nin Dışişleri Bakanı söylüyor. Neden; çünkü o dönemde

Rum Tarafı vetodan vesairenden söz etmektedir. Neyi nasıl planladıklarını çok iyi ortaya koyuyorlar, “Kıbrıs konusundaki silahı elinize biz verdik” diyor. Bugün Finlandiya önerisi şeklinde sunulmuş olan önerinin de kökü İngiltere’dir, Annan Planı’nın kökü de İngiltere’dir. Bütün bu planların temelinde yatan ana hedef Türkiye’dir, bunu çok iyi görmek lazım ve Türkiye'nin çıkarlarını dikkate alarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nden ve Kıbrıs üzerindeki uluslararası antlaşmaların kendisine verdiği hak ve statülerden asla geriye düşmeyecek bir yaklaşıma gelmesi lazım.

Bugün ben şahsen 8 Kasım’da yayınlanacak olan İlerleme Raporu’ndan sonra bir tren kazası beklemiyorum. Tren kazası olamaz; çünkü eğer tren kazası olursa, 1997 Lüksemburg Zirve Kararı sonrasındaki gibi, Türkiye, Avrupa Birliği’yle ilişkilerini en azından donduracaktır, askıya alacaktır. O zaman Avrupa Birliği’nin 1999 Helsinki Zirvesi’nden itibaren günümüze kadar geçen süreçte Türkiye'nin iç politikası ve dış politikasına yönelik etkileri tamamen ortadan kalkacaktır. Eğer Helsinki Zirvesi’yle başlayan süreç olmasaydı, bugün Türkiye'nin içinde yaşadığımız koşullarla, Avrupa Birliği’nin uyum yasaları adı altında bize dikte edilmiş olanların yarattığı koşullarla karşılaşacak mıydık? Ege’de ve Kıbrıs’ta Türkiye bu kadar taviz verecek miydi? Vermeyecekti. Dolayısıyla bir tren kazası ortaya çıkmayacak. Ama dikkat ederseniz, özellikle son 17 Aralık 2004 Brüksel Zirve kararı arifesinden itibaren bir taktikle ya da yöntemle karşılaşıyoruz: “Müzakere tarihi verilecek mi, verilmeyecek mi?” olayı üzerinde yoğunlaştırılıyor. Ondan sonra müzakere tarihi verildiği zaman, başarılı olmuş görüyoruz kamuoyuna yönelik olarak, ama Kıbrıs koşulu gibi bir önkoşul, Ek Protokol bağlamında bize kabul ettirilmiş oluyor. 3 Ekim 2005 tarihinde “efendim, müzakereler başlayacak mı, başlamayacak mı?” tartışmaları üzerinde yoğunlaştık, yoğunlaştık. Müzakereler başladı, zafer ilan ettik. Ardından bir baktık ki, az önce okuduğumuz ve diğer daha birçok önemli ağır koşulların ve dayatmaların yer aldığı Müzakere Çerçeve Belgesi çok iyi incelenmesi gereken bir belgedir, Türkiye'yi tamamen teslim alan ve dış politikasını ipotek altına, Avrupa Birliği’yle Rum-Yunan ikilisinin ve Papadopulos’un inisiyatifine terk eden bir sonuçla karşılaştık. Bugün de “müzakereler askıya alınacak mı, alınmayacak mı?” tartışması üzerinde yoğunlaşıyoruz, herkes bunun üzerinde yoğunlaşmış olacak. Müzakereler askıya alınmayacaktır, bu sefer yeni bir zafer daha kazanmış olacağız, kendi isteklerimizi kabul ettirmiş olacağız, ama perde arkasından az önce sözünü ettiğim gibi, en azından Maraş’ı vermiş olacağız ve daha başka tavizler.

Dolayısıyla biz, bugün verilmiş olan tavizleri, Avrupa Birliği’nin Güney Kıbrıs’ı tam üye yapması gibi geri alamayız, ama Kıbrıs üzerindeki pozisyonumuzu, statümüzü koruyarak mevcut dengeyi sürdürebiliriz, buna özen göstermemiz gerekir. İkincisi, Müzakere Çerçeve

Belgesi gibi belgelerle yükümlendiğimiz ve Avrupa Birliği'ne bir anlamda teslimiyeti getiren, sömürgeci anlayışın hâkim kılınmasını getiren, Kretschmer gibi insanların çıkıp sömürge valisi gibi burada demeçler veren yapıyı da kırarak şekilde gerekirse Avrupa Birliği'yle ilişkileri de hemen askıya almamız lazım. Biz bu süreci devam ettirdiğimiz sürece, Rumlarla Avrupa Birliği arasında yapılmış olan Katılım Ortaklığı Anlaşması'nın ek 10. Protokolü var olduğu sürece, Türkiye sürekli taviz vermek ve ulusal çıkarlarından geriye düşmekten başka bir seçenekle karşılaşmayacaktır.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Erdal Bey de söz istedi, birkaç cümle, ondan sonra ben toparlayacağım. Buyurun.

Prof. Dr. ERDAL MUZAFFER ÜNSAL (Ankara Üniversitesi SBF Öğretim Üyesi)- Bir iki hususu ifade etmek istiyorum. Bunlardan birincisi şu: Türkiye'nin AB olmadan da ekonomik açıdan başarılı olacağı konusundaki değerlendirmemi güçlendiren dışarıdan bir değerlendirme; Ekonomist Dergisi eski Genel Yayın Yönetmeni, İstanbul Sanayi Odası'nın 5. Sanayi Kongresi'nde konuşuyor, bugün veya dün ve şunu söylüyor: "AB üyesi olmalısınız; hem Türkiye, hem de AB için çok kazançlı olur. Ancak şu veya bu nedenle üye olamasanız bile, küresel dünyada başarılı olursunuz. Türkiye, kendi gücüyle 10 yılda iki misli büyüyebilir." 10 yılda iki misli büyümenin Türkçe ifadesi, her yıl yüzde 7 büyümek, 70/7, biz buna 70 kuralı deriz iktisatta, 10 yıl sonra iki kat büyümüş olursunuz. Dolayısıyla bu dışarıdan yapılan bir değerlendirme.

Öbür taraftan, bu Kıbrıs sorununu değerlendirirken, Kıbrıs konusunda karşılaştığımız güçlükleri değerlendirirken bir şeye dikkat etmek lazım: Bizim tam üyelik müzakere sürecinin başlaması Brüksel Zirvesi'nde tartışılırken, Avusturya başta olmak üzere, birçok ülke çok büyük bir direnç gösterdi, karşı çıktılar. Bu direnç aşıldı. Bu direncin aşılmasını sağlayan ABD idi; Amerika Birleşik Devletleri devreye girdi, Avusturya ve diğer Türkiye'yle tam üyelik müzakerelerinin başlamasına karşı olan ülkeleri ikna etti. Burada benim aklıma şöyle bir soru geliyor: Acaba aynı Amerika, Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Kıbrıs Cumhuriyeti olarak Avrupa Birliği'ne girmesine neden engel olmadı? Buna engel olacak gücü Amerika'nın şüphesiz var. Bu soru üzerinde de Kıbrıs meselesini değerlendirirken düşünmek gerekir.

Öbür taraftan, biz belki şu gün için karşı karşıya olduğumuz durum itibarıyla Kıbrıs üzerinde çok yoğunlaşıyoruz, burada sürekli AB perspektifinden Kıbrıs'ı konuştuk. Hâlbuki Kıbrıs kadar temel bir anlaşmazlık, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni AB'nin nasıl tanımladığı

konusunda var. Bu bağlamda PKK etnik, bölücü terörüne siyasi çözüm önermek suretiyle AB dolaylı destek sağlıyor. Sözde Ermeni soykırımını, sözde Pontus soykırımını dillendirmek suretiyle ileride yapacaklarının sinyallerini bize veriyor ve AB Komisyonu Başkanı Barosso şunları söylüyor: “Türkiye, kendi sorunlarını çözebilmesi için, Doğu ve Güneydoğu’daki yerel yönetimlerle muhataplık ilişkisi kurması gerekiyor.” Bu sözün anlamı çok açık ve maalesef çok da rencide edici, çok da düşündürücüdür. Dolayısıyla AB sürecini, AB ile olan meselelerimizi değerlendirirken, yani böyle sırf Kıbrıs’a takılıp kalmamak gerekir. Bana göre, belki Kıbrıs sorunu bunların içinde en kolayca halledebileceğimiz meselelerden birisidir. Öbür konular önümüzdeki yıllarda karşımıza gelecektir ve esas oralarda çok fazla zorluk içine gireceğiz.

Sayın Yakış burada yok, gıyabında konuşuyorum, ama ben Sayın Yakış’ın yürüttüğü mantığa katılmıyorum. Yani şu mantık bence hiç geçerli değil: “Biz, AB ile olan müzakereleri sürdürürelim. Bu arada kendimizi AB standartlarında reforma tabi tutalım, daha çağdaş bir yaşam düzeyine gelelim, ama bu arada bir şey olursa da biz bundan vazgeçtik diyelim.” Olay böyle gelişmiyor. Olayın gelişme süreci şu: Size diyorlar ki, “şunu yap, şunu yaparsan bu devam eder, yapmazsan devam etmez.” Dolayısıyla AB’nin içinde kalıp reform sürecini sürdürebilmeniz için, onların istediklerini vermeniz gerekiyor. Onların istediklerini vermediğiniz anda, bu iş artık duvara dayandı, yol kazası denilen olay gündeme gelecektir. Onun için, ben şahsen şöyle düşünüyorum: AB sürecini değerlendirme durumunda olanlar, iki şeye hiç güvenmemelidirler. Bunlardan birincisi akıllarıdır, her insan kendinin çok akıllı olduğunu düşünür, devleti yönetenlerin akıllarına hiç güvenmemeleri gerekir. İkincisi de devleti yönetenler, maalesef Bülent Ecevit’in deneyiminde olduğu gibi, kendilerine verilen bireysel sözlere hiç güvenmemelidirler. Eğer bu ikisine güvenerek devlet yönetilirse, bugün çok makul gelen kararlar, yarın çok can acıtıcı sonuçları beraberinde getirebilir. Bizim Osmanlı tarihinde bunun çok örnekleri vardır, yakın tarihimizde de yavaş yavaş bunun örneklerini görmeye başlıyoruz. Onun için, olayı bu hususları da hesaba katarak değerlendirmekte yarar olduğunu düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ediyorum.

Herhalde son toparlamayı da birkaç cümleyle ben yapıp bu değerli panele ve panelistlere de tabii teşekkür etmek suretiyle, yarısı da daha evvelden gitti, ama olsun, zararı yok, gıyaplarında, kapatacağım.

Türkiye-AB ilişkilerinin çok zor günlerden geçtiğini görüyoruz. Zaten burada ortaya çıkan tablo da bunu net biçimde ortaya koydu, olumsuzluklar olumlu boyutlarının önüne geçmiş vaziyette. Tabii bu böyle olmayabilirdi de. Mazinin molozlarını rendelemek adına söylemiyorum, ama şunu söylüyorum: Türkiye, 1977-1979 yıllarında yapmış olduğu siyasi hataların bugün diyetini ödüyor. Türkiye o tarihlerde kararlı bir dış politika izlemiş olsaydı, Yunanistan'ı ve dolayısıyla Yunanistan'ın desteğiyle bugün içeride bulunan Kıbrıs Rum Kesimini bu sisteme sokmazdı. Yani bugün çok değerli iki siyaset adamı, iki diplomatı dinledik ve bu çerçeve içerisinde kendi görüşlerini söylediler. Tabii o zaman karar mekanizmaları içinde değildiler, ama bu gerçeği bugün hemen hemen herkes kabul ediyor.

Sayın Onur Öymen çok önemli bir noktaya değindi, "AB'yi eleştirenler, AB karşıtı değillerdir" diye. Olabilir tabii, belki bu değer yargılarının tersi de geçerli olabilir, bunun da altını çizmek istedim.

Avrupa'da çok ciddi bir yanlışlık var, Avrupa'nın yapmış olduğu çok önemli siyasi hatalar var. Avrupa'da yönetime egemen olanlar, siyasi iktidarlar, kendi kamuoylarına hoş gelecek mesajları Türkiye'yi kırma adına dahi olsa, vermekten hiç kaçınmıyorlar ve bu şekilde, bu çerçeve içerisinde tribünlere oynayan siyasilerin de yapmak istedikleri, yaptıkları çok ciddi yanlışlar var. Bunlar bizi hem kırar, hem üzer. Türk toplumu, en çok ulusal onuruna, gururuna bağlı bir toplumdur, bundan asla ödün veremez. Konuşmamın başında da çok net biçimde ortaya koyduğum gibi, Türk toplumunun sadece bende değil, siyasi karar organlarında olan kişilerde de olması lazım gelen kırmızıçizgileri vardır. Hatta Avrupa Birliği'nin bu yanlış tutumları nedeniyle bu kırmızıçizgiler giderek morarmakta, daha da koyulaşmakta. Bunların tek tek artık altını çizmeyi gereksiz görüyorum.

Finlandiya modelini kabul etmek mümkün değildir, Değerli Büyükelçim Bulunç da söyledi. Yani eğer Türk tarafından AB'ye yapılacak olan ihracata Rum mührü vurulacaksa, mühür kimdeyse Süleyman odur, o zaman orada egemenlik elimden çıkmış, ben bunu kullanamıyorum demektir. Sormak lazım; acaba Rum Tarafından Avrupa Birliği'ne giden mallara Türk mührü vuruyor mu KKTC? Tabii "hayır" diyeceksiniz. Niye; çünkü Avrupa onu tanıyor. Güzel de, biz bütün bu dengeleri Türkiye'nin dış politikası açısından birebir eşit olarak masanın üzerine koymadık mı, bütün bunun mücadelesini o çerçeve içinde yapmadık mı, iki kesimli sistemi oturturken bu dengeler yok muydu? Oylamaya geldiğimiz zaman, eğer bugün ortada çok ciddi bir sorun varsa, bu sorunun muhatabı ve bunun da diyetini ödemesi gereken taraf, Türk Tarafı değil. Öymen orada gayet güzel söyledi; diyor ki, "eğer Türk Tarafında yüzde 66 'evet' oyuna karşılık, Rum Tarafında yüzde 75 'hayır' değil de yüzde 51

‘evet’ çıkmış olsaydı, bu sorun yoktu meydana, öyle bir sorun yoktu.” Sorunu yaratan taraf ben değilim, ben uluslararası barış yolunda hareket eden tarafım. Uluslararası barışı, planı reddeden taraf ödüllendirilmiş. Dolayısıyla burada bir çarpıklık var. Yani limanların açılmasının karşılığı, orada cılız iki tane kâğıt üzerinde kalacak ve de bir daha asla geri dönmeyecek olan Maraş’ı koyduğunuz zaman, hiç de dengeli değil. Hatta arada da söyledim, Türkiye limanları açsa, karşısındaki hak gibi gördüğü o iki taneyi almasa ki benim için yükümlülüktür, çok daha net bir yaklaşım sergilemiş olur. Böyle bir şey olabilir mi? Dolayısıyla bunun da altını bir kere daha değerli huzurunuzda çizmek istedim.

Bir diğer konu şu: Teknik bir hata var ortada, yani limanların açılmasının hukuki niteliğiyle ilgili. Ben o konuda açıklamamı yapmıştım, onun için bu konuda bir şey söylemeyeceğim. Defacto, dejure tanıma olaylarının altını çizdim, bu bir tanımadır. Tanımadır, ama hukuki sonuç doğurmaz. Bundan evvelki bir panelde de onu söylemişim. Bir teknik husus, sevgili meslektaşım Erdal kardeşimden ayrılıyorum, Türkiye’de hep bu yanlış yapılıyor: “Türkiye, gümrük birliğini yapan tek ülkedir, diğerleri hepsi içeriye girdiler, ondan sonra gümrük birliğini yaptılar.” Bu yanlış bir değerlendirme, hakikaten yanlış. Neden? Dünyada dört tane ülke vardır Avrupa’da ki, gümrük birliğini önce yapmış, sağlamış, ondan sonra Avrupa Birliği’ne tam üye olmuştur, bir kere daha altını çiziyorum. 1961 Atina Antlaşması’yla Yunanistan, 1971 Antlaşması’yla (Nicosia Antlaşması) o zaman blok halinde olan Kıbrıs Cumhuriyeti, 1972 Valette Antlaşması’yla Malta, bu ülkelerin hepsi, Kıbrıs’ın durumunu biraz evvel söyledim, ayrı, ama teknik olarak söylüyorum, gümrük birliğini önce sağladılar, ondan sonra tam üye oldular; olamayan bir tek ben varım. Bu konuya eğer böyle yaklaşabiliyorsak, “gümrük birliğini yapmış olmasına rağmen AB’ye üye olamayan tek ülke Türkiye”, tamam, o benim. Ama gümrük birliğini sağlayıp da AB’ye üye olan üç tane ülke var, bunun altını özellikle çizmek istedim.

Son cümlem şudur: Sayın Rektörüm, tabii son söz kendilerindir, değerlendirme yapmak isteyecekler, ama öncesinde, tabii arzu ederlerse, bir iki değerlendirmeye bu toparlamaya son vermek istiyorum. “Müzakere Çerçeve Belgesi” dediler, evet, bu belgenin altında benim imzam yok. Müzakere Çerçeve Belgesi, Avrupa Birliği’nin tek taraflı belgesidir. Benim ise kendi müzakere pozisyonumu belirleyeceğim ayrı bir değerlendirme belgesi, tabii ki benim pozisyonlarım açısından hazırlanmış olacaktır. Zaman zaman “hazır” diyorlar, zaman zaman “değil” diyorlar, sivil toplum kuruluşlarına söylüyorlar. Biz de ulusal çıkarlarımız doğrultusunda bu konuda neler yapılabilir, bunları söylüyoruz. Ama tabii net olarak Türkiye’nin kendi müzakere pozisyon belgesini de görebilmiş değiliz, bunun da altını çizeyim.

Nihayet son söz, o da şu: Bu süreç öyle ya da böyle devam mı edecek, bitecek mi? Buna karar verecek olan, sivil toplum ve onun bilinçlendirme üstlenmek durumunda olan bilim dünyasıdır, akademi, üniversitelerdir. Gerçekten bir bilgi açığı var toplumda, Türk toplumunda da, Avrupa'da da. İşte onun için de biz de gidip Avrupa'da insanlara gerçekleri anlatmamız lazım. Bazı siyasi çevreler, Fransa örneğinde olduğu gibi, bunu anlatamıyorlar. Eğer benim orada vereceğim konferans sonunda hapse girmeden Türkiye'ye dönebilir ve buradaki misyonuma devam edebilirim, tabii önemli bir görevi de yapmış olacağım, en azından kendi açımdan, bazı gerçekleri söyleme adına.

Son olarak şunu söylüyorum: Bu süreç ne olursa olsun, sonunda sivil toplum, Türkiye'nin Türk toplumu da dahil olmak üzere sivil toplumu ve Avrupa sivil toplumu sürece karar verecek. Ya Fransa'daki referandum örneğinde olduğu gibi, sivil toplum doğrudan doğruya bu süreçte söz sahibi olacak ya da diğer ülkelerde referanduma gitmeyip de parlamenter demokrasi çerçevesinde onay süreciyle antlaşmayı, eğer o aşamaya gelebilirse tabii, kuşkularım var, benim dahi kuşkularım var. Yıllar yılı, Hocam da biliyor, daha evvelden de burada konuştuk, bugün ben çok rahat değilim, açık söylüyorum. Bir sivil toplum örgütünün Başkanı olarak, yapmış olduğumuz bugüne kadarki çalışmaların geldiği noktayı görüyorum, hakikaten üzülüyorum. O bakımdan, sivil toplumun bilinçlendirmesine gerçekten, hakikaten bu davaya inanabiliyorsak yer vermemiz lazımdır. Bilim de, Sayın Demirel'in sözüyle de bağlayayım, ister mum deyin buna, ister denizci feneri deyin, nereden bakarsanız bakınız, o aydınlanmaya ihtiyacımız olduğu inancını taşıyorum.

Ben şahsım ve panelistler adına sizlere, soru soran değerli katılımcılara ve bu saate kadar burada bizlerle birlikte bu fikir zenginliği toplantısına katkıda bulunan herkese ve bütün hazır bulunanlara şükranlarımı sunuyorum ve Sayın Rektörümeye son sözü veriyorum. Buyurun Sayın Hocam.

Prof. Dr. MEHMET HABERAL (Başkent Üniversitesi rektörü)- Efendim, teşekkür ediyorum.

Ben, Haluk Bey arkadaşımızın ne denli Avrupa Birliği'yle ilgili görüşleri olduğunu, güçlü görüşleri olduğunu biliyordum. Ama bugün çok mutlu oldum, Haluk Bey arkadaşımız da artık bir yerde bizimle beraber, yani şartlar onu da gerçekten bir yere getirdi. Artık Haluk Bey gibi düşünen bütün vatandaşlarımız da artık görüyorlar ki, evet, yıllar yılı Avrupa'da, bir bakıma gelişmiş ülkelerde bizim ülkemizle ilgili hep çifte standart uygulanıyor. Ben zaman zaman bu

kürsüden söylüyorum; ben artık çifte standartları arar duruma geldim. Artık standartlar o kadar değişti ki, “gerçekten çifte standart mı; galiba onu da kabul edebiliriz” gibi bir düşünce gündeme gelmeye başladı.

Gerçekten bu panel çok yararlı oldu. Bizim Stratejik Araştırmalar Merkezi Yönetimi’ne çok teşekkür ediyorum. Hakikaten arkadaşlar, tam zamanında güzel bir panel düzenlediler. İnanıyorum ki bu panel, ki Kanal B tarafından canlı olarak veriliyor, birçok vatandaşımız tarafından, tabii sadece bizim ülkemizde değil, artık Avrupa’ında, Ortadoğu’sunda, hatta Amerika’ında bile Kanal B izleniyor ve bu bilgiler oralara kadar ulaşıyor. Ümit ederim ki, Türkiye’yle ilgili karar vermeye çalışanlar, biraz kulaklarını açarlar ve bu bilgileri değerlendirmeye çalışırlar.

Değerli arkadaşlar; hep başkalarına sitem ediyoruz, diyoruz ki, “niye Kıbrıs’ta şu yapılırken filanca şunu yapmadı, niye o bunu yapmadı, niye şu şunu yapmadı?” Güzel de, o zaman size sormazlar mı, “hani siz Garantördünüz, niye bu hakkınızı kullanmadınız?” Hani hukukta bir şey var; ortak bir tarla var ise, diyelim ki siz, o tarlanın bir kısmını alıyorsunuz, ortağına haber vermeden alıyorsunuz. Hemen gidiyor, tabii Haluk hukukçu, burada şufa davası mı diyorlar, ne diyorlar, bir dava açıyorlar. Siz ne kadar alırsanız alın, giderler mahkemeye, şufa davası hakkını kullanır, sizin de elinizden o arazinizi alırlar. Avrupa Birliği diye yıllar yılmızı, maalesef zamanımızı kaybediyoruz; çünkü benim toplumumun insanları, kafasını devamlı bu Avrupa Birliği’yle meşgul ediyorlar. Avrupa Birliği aşağıya, Avrupa Birliği yukarıya; bir zamandır, bir streştir. Bütün bunları hep böyle zamanı geçirerek devam ediyoruz. Peki, Avrupa Birliği karar veriyor, diyor ki, “ben Güney Kıbrıs’ı kendi içime alıyorum.” Öyle değil mi? Peki, benim ülkemi yönetenler ve bir bakıma bizler; çünkü ben bunu buradan hep söylüyorum, burada oturan benim dönemimden bir sürü arkadaşımız var, Haluk da belki onlardan bir tanesidir, boşuna biz o Kızılay’da, Zafer Meydanı’nda “ya taksim ya ölüm” diye bağırıyorduk, boşuna mı orada pankartlar açıyorduk?

*****Sonunda ne oldu? Gerçekten şunun altını çiziyorum: 1974’te büyük bir olay oldu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kuruldu. Yani “ya taksim ya ölüm” dediğimiz yerde devlet kuruldu. Hani Türkiye, gerçekten ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, çok önemli bir fırsatı eline geçirdi. Fırsat derken, hakkını aldı, bunu özellikle belirtiyorum, yani fırsat derken onu kastediyorum, hakkını aldı ve şu anda orada iki tane devlet yaşamını sürdürüyor. Bunun nesini tartışıyoruz değerli arkadaşlar, nesini tartışıyoruz? İki tane devlet orada oturmuş, yaşamını sürdürüyor, biz neyi bölüşüyoruz, hangisinin nesini tartışmaya kalkışıyoruz ve buna nasıl müsaade ediyoruz, böyle bir şeyi kabul etmek mümkün mü? Dolayısıyla “Amerika

acaba şunu mu yaptı, Avrupa acaba bunu mu yaptı?” demek yerine, ben kendime dönüyorum, diyorum ki, acaba biz ne yaptık? Bunlar oluyor da, biz o masanın etrafına oturduğumuz zaman şunu söyleyebildik mi? “Bir dakika, bu masanın etrafında ben oturuyorum, ben şunu talep ediyorum.” Biz böyle oturmuyoruz ki, bizden hep talep ediliyor.

Karşılıklı tavizin sonu yoktur değerli arkadaşlar, bitmez. İşte bakın, Türkiye nereden nereye getirildi, taleplerin sonu bitiyor mu? Ben konuşmamda bir şey söyledim; maalesef öyle bir noktaya geldik ki, canlar, kanlar, hayat pahasına ancak bu kadarı kurtarılmış olan Türkiye Cumhuriyeti’nin hudutları zedelenmeye çalışılıyor. Benim ülkemde azınlık grupları yaratılmaya çalışılıyor, etnik kökenler yaratılmaya çalışılıyor. Bunları kabul etmek mümkün mü? Kendi ülkelerinde etniğin “E”sinin sözünü ettirmeyen insanlar, soluğu Güneydoğu’da alıyorlar, sıkılmadan, bir de Güneydoğu’yu gündeme getirmeye çalışıyorlar. Bunları kabul etmek mümkün mü? Ne söylüyorum; kabahat söyleyende değil, söyletende. Ama gerçekten bugün şu panelde çok memnun oldum. Görüyorum ki en azından biz üniversite olarak görevimizi yaparken, toplumumuz da bir şeyler istemeye başladı. Artık şunu söylüyor: “Bir dakika efendiler, biz buradayız, bizim hakkımız bu, ülke olarak hakkımız bu. Ya siz bunu kabul edersiniz veyahut da bu işler burada durur.” Bunu demediğimiz sürece, hiçbir yere varmamız mümkün değildir. Söylüyorum; bu ülke bize emanet edilmiştir, bunun hesabını biz vermek zorundayız. Hiçbirimizin, ne burada oturan sizlerin, bizlerin, ne de bugün Türkiye Cumhuriyeti hudutları içerisinde yaşayan hiçbir vatandaşımızın herhangi bir mazereti söz konusu olamaz. Çünkü hepimizin birinci görevi, bu ülkeye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne sahip çıkmaktır, birinci görevimiz budur. Ötekiler; ötekiler teferruattır. Parayı buluruz, ekonomiyi geliştiririz; çünkü onları biz yapacağız. Ama eğer ülkemizin bir santimetrekaresi, bir çakıl taşı bir başkasının eline geçerse, onu geri almak için hayatlar feda etmek zorunda kalabiliriz. Onun için, hiçbirimizin mazereti yoktur ve tekrar ediyorum; benim ülkem sıfırdan bugün asrın medeniyetini yakalamıştır. Bunu Avrupa’yla mı yakaladı? Hayır, bu toplumun o Misak-ı Milli hudutları içerisinde bulunan her ferdinin alın teri, özverisi ve güveniyle yakalamıştır. Bundan sonra da aynı güvenle yoluna devam edecektir ve benim ülkem yüce Allah’tan başka da hiçbir şeye ihtiyacı yoktur.

Hepinize teşekkür ederim.

-----&-----